

T. IGOR CSABA

LATROK KERTJE

T. Igor Csaba

Latrok kertje

(Távolból halványan csillogó remény)

Előszó. A szerelem vége

Október harmadika, szerda volt. Ezen a napon az Úr ezerötszázadik évében szép napos idő volt, bár – ahogy a népi szólás tartja – foga volt a Napnak. Vagyis a napsütés mellé még kellemetlen, hideg északi szél is fújt azon a vidéken.

Azért a Talay udvarház környékén a munka természetesen nem szünetelt. Nem is volt lehetséges, mert gyümölcs, szőlő egyszerre érett, javában folyt a szüret és az almaszedés. Egyszerre! A jobbágynépség más uradalmak esetében igencsak morgolódott volna a túlságos igénybevétel miatt, de ez a birtok kivétel volt. Vagy legalábbis ilyen tekintetben kivétel.

Teréz, az özvegy Talayné – egyébként igazság szerint nem is lehetett biztos senki abban, hogy özvegy-e a birtokos asszony, mert amilyen idők jártak, még az is megtörténhetett, hogy egyszer csak hirtelen és váratlan betoppan az úr maga is aki néhány évnek előtte a fiatal János herceghez szegődött s azóta semmi hír felőle, ki tudja, ha baj érte volna tán üzent volna a herceg, de neki meg ez nem volt kötelessége – szóval Talayné tekintetes asszony kemény kézzel dirigálta az uradalmát, ugyanakkor viszont jól tudta azt is, hogy a jobbággal emberségesen kell bánni, mert ha szerre elszökdösnek, akkor nézhet utána mindennek ő maga. És tudták ezt a jobbágyok is, akik, az intézőtől lefelé egészen a legkisebb féltelkes jobbágyig, ha véletlenül megszorultak valamiben, akkor bizton számíthattak az úrasszony segítségére. Persze, addig amíg neki is van amiből adjon.

Hát nem zúgolódtak. Inkább tették a dolgukat. Néha-néha még egy kis énekszó is elindult.

Esteledett. Mivel pedig sötétedett és különben is egyre hidegebb szél kezdett fújni olyan, mintha egyenesen az ördög dugta volna bele a mancsát a mai nap időjárásába, a tekintetes asszony kiállt a tornác szélére és odaszólt az egyik fiatal asszonyfélének.

– Te Julcsa! Nézz már utána, hogy hol lehet ez az Anti! Nem szeretem, hogy még ilyenkor is valami ismeretlen helyen bóklázzik! Nézd, milyen idő kezd lenni!

Julcsa leányasszony abbahagyta a munkát amelyet éppen végzett és elindult az úrfi keresésére.

Szép, fejlett fiatal nő volt a leányasszony, igazából nem is jobbágy. De házicselédnek sem lehetett nevezni. Mert bár megegyeztek az úrnővel akkor, amikor megtalálták egymást a szentjobbi piacon, de az a megállapodás nem volt jobbágysorra vonatkozó, sem pedig leendő házicselédi állapotot nem jelentett. No azért a házi, inkább ház körüli munkákból természetesen a Julcsa is ki kellett vegye a maga részét, de hát azt akármikor Talayné Teréz asszony is megtette.

Julcsa tehát elindult.

Az udvarház bejárata, vagyis az elülső, a főbejárat, mert azonkívül még volt kettő, egy szép, lankás mezőre nézett. Az a mező a háztól délnyugat felé volt, s éppen a fekvése miatt nagyon jól megfelelt mindenféle növényi élet megtermésére.

De Julcsa ezúttal nem arrafelé vette az útját, hanem jobbfelé tért el. Arrafelé egy eléggé széles ösvény vezetett az előbb említett lankás mező mellett, egyenesen egy prэшáz irányába. A prэшáz most szintén a munka lázában s annak zajában zsongott, hiszen, mint mondtam is, éppen a szüret és az azzal kapcsolatos préseles ideje is volt.

Julcsa azonban éppen csak benézett a prэшázba, elvégre ott aligha lehetett Antal úrfi. Így hát továbbment a huszonéves leányasszony a nyugati irányban. Arra már csak tarlók voltak és hatalmas széna és szalmakazlak. Azokon túl pedig egyik oldalon már a hatalmas erdő következett, a másik oldalon pedig további mezők, azok egy része nem is tartozott már a Talay birtokhoz. Olyan... senki földje is volt egy kicsit az egész. Aki akart, felszántott belőle valamennyit, amennyihez volt elég ereje és ideje aztán, ha nem bizonyult megfelelőnek az eredmény, akkor a másik évben parlagon hagyta. Majd talán egy-két év után megint akadt valaki, aki megkísérelte betörni azt a földdarabot. Mert nem is a földnek volt gyenge a minősége, hanem inkább az erdő közelsége volt a gond. Az az

egész terület, az erdő megfelelő részével együtt, a lankás részen gazdálkodó uradalmak vadászterülete volt. Úgy, mint a Talayaké, de a három szomszédos uradalomé is. Ezen okból nem bánták az urak, hogyha akár egyiknek, akár másiknak a jobbágya természetével kísérletezik ott, mindössze az volt a kikötés, hogy a vadakat ne bántsák. Illetve ne bántsák túlságosan. Mert például Talayné tekintetes asszony egy-két nyúl vesztének nemigen nézett oda. Elvégre Ábris is vadászott, tudta, hogy a jobbágy, mint egyébként a róka, vagy a többi ragadozó is, mindig csak azt a nyulat fogja meg, amelyiket el lehet fogni. És amelyik, ebben az esetben a leggyengébb, leggyámoltalanabb. Tehát csak javítja a vadállomány minőségét.

A legnagyobb kazal mellett nem tudott továbbmenni. Erős kéz nyúlt ki a széna közül és megfogta a szoknyáját. Aztán, hogy megállt, a másik kéz is kinyúlt és a derekát fogta meg. Be is húzta szépen a kazalba, ahol egy jó kis kuckó volt kialakítva. Mintha szerelmes madarak fészke lett volna. Az is volt.

– Jaj Antika, megijesztett! Pedig éppen érte jöttem!

A kéz még jobban megfogta.

Julcsa természetesen szokva volt azzal, hogy a nagyobbik fiatalúr ilyen s ehhez hasonló mozdulatokat tesz, sőt még többet is. Elvégre, most már megmondhatom, Teréz tekintetes asszony éppen valami ilyen célból fogadta fel annak idején, nem egészen egy éve. Hogy a nagyobbik fiát – itt volt az ideje – bevezesse a szerelem rejtelseibe. És a bevezetés mindkettőjük öröme, kitűnően sikerült. Vagyis, igazán megszerették egymást. Igyekeztek is egymás számára elérhetőek lenni, amikor csak lehetséges volt.

Mint most is, a két kéz a sötétségben éppen a szoknyája alatt kutakodott.

– Jaj Antika, kérem szépen, hagyjon most. Hisz éppen magáért küldött a tekintetes asszony! Az édesanyja!

– A kezek nem hagyták abba a kutakodást. Már olyan helyen jártak, ahol általában nagyon jó szokott lenni. De most, valahogy mintha másképp lett volna. A kezek voltak túlságosan erősek, vagy... jaj, tán nem is Antika? A karok túlságosan vastagok, s erősek! Mozdulni se tudott.

– Jaj! Azt ne! Ez fááááj! Sikítok!

Aztán megint:

– Jaj! Nagyon fáj!!!!

És valóban megpróbált sikítani. Amit anélkül is megtett volna, ha nem jelenti be, mert már nagyon fáj.

– Jaj!!! Valami megszakadt bennem! Hagy...

Nem tudta befejezni. A két rettenetesen erős kéz a nyakára szorult és attól kezdve levegőt venni sem tudott. Az öntudatlanság, minden szenvedők utolsó vigasztalója szerencsére nagyon hamar eljött hozzá.

Már egészen sötét volt. És ahogy egyre sötétebb lett, s egyre hidegebb szél kezdett el fújni, Teréz tekintetes asszony egyre idegesebben járt fel s alá a házban. Nem tudta, mitévő legyen. Mert most már nem elég, hogy antika eltűnt, de Julcsát se lehet megtalálni sehol.

A sötétben természetesen dolgozni nem lehetett, a jobbágyok is egyik a másik után, jelentették, hogy arra a napra végeztek a munkával.

– Eriggyetek haza! – eresztette el őket a családjukhoz. De aztán meggondolta magát és az intézőt visszahívta.

– Jakab, te gyere vissza! Gyere be a házba!

Az intéző bement.

– Tessék velem parancsolni tekintetes asszony!

Az intéző egyébként nemes ember volt, de szerencsétlen események miatt először a családját veszítette el, később pedig az egész vagyonát. Mindössze egy kis háza és kertje maradt, alig nagyobb mint egy jobbágytelek. Ott édegélt egyetlen cselédasszonnyal, egészen addig, míg Talaynének meg nem akadt rajta a szeme, s meg nem esett a szíve, hogy elhívta intézőnek. Egyikük

sem csalódott. Az asszony egy feltétel nélkül hűséges intézőt kapott, a férfi pedig megértő, bár szigorú gazdát. Azonban, ilyen ember volt Szentgerliczey Jakab, vagyonvesztése ellenére minden nemesi megmozduláson ott lehetett látni.

Ilyen módon, a gazdasszonyt akár vissza is tegezhetette volna, és arra az engedélyt meg is kapta induláskor, viszont éppen ő volt az, aki egy idő után óvatosan visszatért a klasszikus, gazda és alárendelt között akkoriban szokásos hangnemhez.

– Idefigyelj Jakab, kedves barátom! Nem tudok kihez fordulni, bajban vagyok! Julcsa eltűnt. És ráadásul, Antika sincs elérhető helyen, már délután óta. Kerestettem, de Julcsa, akit utánaküldtem, szintén eltűnt. Kiben bízhatnék jobban, mint benned? Van vagy három igazán komoly embered? Keresésre! Félek, hogy valami baj érte őket! Az emberek mindenféléről beszélnek ezzel az erdővel kapcsolatban és.... Azt hiszem, hogy megbolondulok!

– Csak aggódik tekintetes asszony! Ez természetes. Tehát kerestessen?

– Mindkettőt!

– Gáborka megvan?

– Ő igen! A késői harangszókor még itt volt.

Az emlegetett gyermek éppen ekkor oldalgott be. Tizenkét éves szépen fejlett fiú volt, azután született, miután a ház ura elment abba a polgárháborúba, amely az egész országot elárasztotta a nagy király, Hunyadi Mátyás halála után. Amikor még a halott király jobbkeze, Kinizsi Pál is az ifjú, Corvin János ellen fordult, az özvegy királynét támogatva. Talay Ábris természetesen János herceghez volt és maradt hűséges. De nem jött vissza. Ki tudja, merre lehet éppen?

Gábor tehát bejött.

– Nem láttad a bátyádat? – néztek rá egyszerre mindketten, az anyja és az intéző is.

– De láttam.

– Hol? Mikor?

– Ebéd után mindjárt! Azt mondta, hogy nem érzi jól magát és bemegy pihenni a duzzogóba!

A duzzogó, egy kis szoba volt, kis háznak nevezték akkoriban, amelybe csak kívülről lehetett bemenni, méghozzá hátulról. A házból nem. És ugyanúgy kifelé is.

Nosza, elindultak. És amit láttak, attól a földre gyökerezett a lábuk.

Antal fiatalúr valóban ott volt, kötelekkel jól megközözve, szája betömve valami rongyokkal, amelyektől, a kötélről és a rongyoktól éppen akkor sikerült nagyjából megszabadulnia.

– Bocsássatok meg, nem tudtam ellenállni! Sokkal erősebb volt mint én! – ezek voltak az első szavai, miután kiköpte a rongyot. És még hozzátette – Hű de büdös volt! A rongy persze!

– Na csakhogylélsz! És már majdnem meg is szabadultál! Semmi szükség szabadkozni! Ha erős, akkor erős. De most annál inkább meg kell keressük Julcsát. Mert ő is eltűnt!

De Szegény Julcsát már csak másnap délelőtt találták meg abban a kazalban. Meghalva.

Két jobbágy hozta, de csak mielőtt ott a kazalnál megtanácskozták egymással, hogy:

– Így vigyük ahogy van?

– Azt mondta az intéző úr!

– De ő biztosan nem tudta, hogy néz ki!

– Akkor is így kell vinni! Parancs!

Összetákolta tehát hamarjában egy saroglya-félét két rúdból és valami lópokrócból, úgy vitték a szegény lányt az udvarházba. Közben sárgultak, zöldültek a látványtól.

De az intézőt is kerülgette a rosszullét. Antal pedig rendesen félrefordult és okádott egyet. Senki nem róta fel neki. Tudták, hogy ő állt emberileg legközelebb a szegény lányhoz. Akinek a szoknyája még akkor is derékig fel volt csúszva, és a két lába közül, mint valami harmadik láb, egy fejszenyél vastagságú farúd állt ki. Mindenki tudta, hogy a szerencsétlen lányt felnyársalták.

De vajon ki és miért?

– Ha az volt, akit Antal emlegetett, akkor valóban iszonyatos ereje kellett legyen. Ezt egy ember egyedül aligha tudja másképp megtenni! – mondta ki végül Teréz.

– És most mit tegyünk? – ezt Jakab kérdezte.

- Ki kell vizsgálni!
- De most nincs úriszék! Amióta a tekintetes úr eltávozott...
- De van!
- Csak férfi lehet az úriszék feje! És én nem lehetek! – ezt megint Jakab mondta.
- Antal! – jelentette ki végül a tekintetes asszony.
- Bírni fogja?

– Kell! A gazember gyilkos meg kell kapja a méltó büntetését!

Antal ezalatt magához tért az első perc döbbenetéből és határozott hangon jelentette ki:

– Igen! Bírni fogom! Julcsáért!

– Ez a beszéd!

És valóban látszott a fiatalemberen, hogy immár férfivá érett. Azt mondta:

– A váradi káptalan harangöntő mesterének a fia úgy hallottam, hogy már kiderített nehéz ügyeket!

– De fiam! Egy polgári származású ember?

– Azzal dolgozunk, amink van! – válaszolta ellentmondást nem tűrően. Majd így folytatta – Lovas legény menjen a káptalanhoz és kérje ki a fiatalembert! Egy nap alatt ott, egy másik nap alatt itt lehetnek!

– És a... szegény lánnyal mi legyen addig?

– Addig így kell hagyni! Hátha többet lát az ilyen nyomozó mester, mint mi?

– Megbűdösödik! Hova tesszük?

– A jégveremben most nincs semmi! És nem is lesz tavaszig! Lesz idő kitakarítani! És különben is... Julcsa! – fejezte be, jelezve, hogy ő részéről, a lányt tisztának tartja. És valóban. Ha élve elég tiszta volt ahhoz, hogy őt szeresse, akkor legyen elég tiszta holtan is.

Ennek nem lehetett mit ellene vetni!

– Jönnek! – szólt egy jobbágy estefelé. Mert azon a napon amikor várták, az egész háznép ki volt állva a tornácra, és tornác alá, ki-ki a saját rangja szerint.

Valóban, négy lovas jött. Egyik volt azok közül az a legény, akit a káptalanhoz szalajtottak. Amikor közelebb értek, az is világossá vált, hogy ki lenne a másik három. A harangöntő fia, aki mint később kiderült a József névre hallgatott hosszú, sovány legény volt. Mivel pedig a ló amit aláadtak egy kis, alacsony lovacska volt, hát majdnem leért róla a lába. Egyébként mesterlegényre jellemző ruházata volt. Látszott, hogy ő maga is gyakorolja a mesterséget.

Mellette egy pap jött, reverendás, jóltáplált, meg a papnak a szolgálja. A harmadik az a lovaslegény volt akit ők küldtek a káptalanhoz.

No, papunk nekünk is van, gondolta az úrnő, és még hozzátette magában, hogy azért kár volt elhozni. De hangosan nem szólt erről. Mint később kiviláglott, jól is tette, mert hamar láthatóvá vált, hogy éppen annak a papnak valódi funkciója van a tragédia kiderítésében. Az a pap ugyanis a Szent Hivatal tisztségviselője volt.

– Inkvizítor vagyok. Erdélyre és a Körösvidékre kiterjedő meghatalmazással – mutatkozott be köszönés után – Mert, hogy tudvalevő, az ördög nem alszik. És itt, ti nagyon közel vagytok egyrészt a régi királyok ereklyéi által megszentelt helyekhez, de másrészt ehhez az erdőhöz is la, amelyet ugyan Igfon erdőnek hívnak, de hamarostabb lenne érvényes rá az Elátkozott erdő név. Hiszen Szent Imre herceget is itt ölték meg!

Nem mondta ki, hogy vadkan, vagy orgyilkos tőre, nyitva hagyva a problémát, rágódjon ki-ki a saját gondolatán, kedve szerint. Inkább azt mondta:

– Na, lássuk azt a leányasszonyt! Ha igaz az, amit a legényetek mondott, akkor gyorsan kell cselekednünk!

– Itt a nyakunkon az este! Mindjárt sötét lesz! – vetette ellen az úrnő – Semmit se fogunk látni! Majd holnap!

– Megbűdösödik! – fintorította el a pap az orrát.

– Nem a' mert jó helyen van! A jégveremben!

– Nem sajnáltatok a vermeteket?

– Szerettük szegény leányzót! De erről majd az úriszék bírása fog válaszolni. Vagy ha ő szégyelli, vagy nagyon sajnálja, akkor én magam. De addig is, ne gondoljatok a hivatalotokkal, hanem jöjjetek vacsorázni, majd pedig pihenjétek ki magatokat! Mert úgy sejtem, holnap nehéz nap lesz!

Másnap, már jóval a reggeli után, behozták hát szegény Julcsát, s letették a tornácon egy hevenyészett emelvény félére. De még előtte valami vita is támadt, hogy hogyan hozzák? Úgy, ahogy van, vagy legalább valamennyire takarják le a ruháival?

– Úgy ahogy van! – döntött Antal a bírói hatalmával. Mert jól látszott is rajta, hogy a tragédia hatására tegnap s az éjszaka folyamán férfi lett belőle – Máskülönben hogy lássák, a tisztelendő atya, meg a nyomkereső ember, hogy mi is történhetett?

A vizsgálat megkezdése előtt egyébként eloldalogtak a jobbágyok. Szemérem miatt is, de nem is akarták szegény Julcsát még egyszer „úgy” látni.

A szegény lány teste egyébként az oldalán feküdt, éppen úgy ahogy akkor, amikor a kazalban rátaláltak. Így aztán jól látszott a kilógó karó vége, amit meglátva, mindkét nyomozó másra gondolt, hivatása, illetve tehetsége szerint.

A pap kezdte. Odament közel, és a szégyenkezés, vagy irtózás legkisebb jele nélkül közelhajolt és jól megnézte a vastag dorongot. Még végig is simította az ujjával, s aztán megszaglásztta azt az ujját. Az úrnő nem is állta meg szó nélkül.

– Gondol valamire, atyám?

– Igen! Boszorkányságra!

– Már hogy... Julcsa? Lett volna?

Az atya bólintott.

– Az, szegény? Hiszen szelíd volt, mint a galamb. Másként nem is választottam volna!

Az atya megint bólintott. De aztán még azt mondta:

– Biztosat csak akkor tudok mondani, amikor majd kihúztuk azt a karót és a benti részét is megvizsgáltam. Mert ennyiből még csak sejteni tudok. Egyébként pedig azt, hogy nem volt boszorkány.

Antal is megszólalt:

– Tisztelendő atyám, én már hallottam olyat, hogy a boszorkányok seprűnyélen szoktak lovagolni éjszaka. Ám de ez semmiképpen sem néz ki valamilyen lovaglásnak!

– Ezt azért mondod tekintetes uram, mert még tapasztalatlan vagy az ilyen dolgokban! – válaszolt az atya – Mert igaz, hogy úgy van elterjedve, hogy az lovaglás, ámde én már tudok cifra dolgokat. Igaz ugyan, hogy ez semmiképp nem néz ki seprűnyélnek, és magam is hajlok arra a gondolatra, hogy ez semmiképp nem hasonlít boszorkány tevékenységre. És ha megengedi, meg is világosítom. Mert ugyan a lovag úr távolléte miatt ilyen fiatal korban kényszerültél az úriszék bírájává lenni, de a későbbiekre vonatkozóan is jó, ha tudja. Hátha egyszer még az országgyűlésben is tevékenykedni fog! Szóval, megengedi?

Mint látható, a pap, megadta az illő tiszteletet, nem ugyan a tizenöt éves Talay Antalnak, de az úriszék bírájának. Ámbár egy kissé felemásan. Talán ő maga se tudta, hogy most tegezze, vagy magázza.

A fiatalember bólintott.

– Úgy van ez, hogy tekintetes uram minden bizonnyal hallott már egy bizonyos „boszorkányzsír” nevű kencéről.

Bólintás.

– Nahát ez nem egyéb, mint közönséges disznózsír, de benne különböző mérgek vannak elkeverve. Olyanok mint bódító beléndek gyökere, csattanó maszlag nem is tudom, termése, vagy levele és a közismert belladonna főzete. Ezeket, meg lehet, hogy másokat is keverik abba zsírba és azt mondják, hogy ha megkenik magukat vele, akkor repülni tudnak. Persze, csak hiszik azt, hiszen az ember nem madár, de nem is lódarázs, nem adatott meg neki a repülés kiváltsága. Nahát, ezzel a boszorkányzsírral kenik magukat a boszorkányok, aztán képzelődnek. És most már tudjuk azt, hogy

a seprűnyelet szokták igazából megkenni, s aztán – és rámutatott a holttestre – még nem tudom, hogy mi történhetett igazából. Ezért mondtam az imént, hogy meg kell vizsgálnom a belül levő részt is. Hogy ott van-e boszorkányszírra utaló nyom.

– Nincs! – szólt közbe most már a világi hatalom nyomozója is, vagyis a harangöntő mester Jóskája – ezt nem magának tette. És nem is tehettem! Nézze csak atyám ezt! – és odamutatott és oda is vezette a papot a szegény áldozat nyakához. Azon a nyakon ugyanis jól kivehetően két hatalmas tenyér liláskék nyoma éktelenkedett – Mármint, én először is azt látom, hogy megfojtották. Valószínűleg az az óriás, akiről a bíró úr is beszélt a tegnap. Meg még azt is látom, hogy kék, tehát volt benne vér, vagyis még élt, amikor a nyakát megszorította a gyalázatos. Biztosan azért, hogy ne sikoltozzon. De lehet, hogy másért is. Egyszóval, ez bizony egy nagyon ronda és nagyon fájdalmas gyilkosság volt. És még azt is mondhatom, hogy előre ki volt tervezve. Mert napokig, de talán hetekig kémkedhetett a leányasszony és a bíró úr után, hogy kilesse a szokásaikat. Másképp nem lehetséges! Bármit talál is tisztelendő atyám azon a karón, az mind a gyilkos műve. Hogy miért? Azt nem tudom. De nagyon elvetemült kell legyen. És még azt is mondanám, hogy ez a leányzó volt a kiszemelt áldozat. Mert a szeretőjét el kellett távolítani tőle. Én így látom.

A pap egyetértően bólogatott.

– Igazad lehet fiam! De azt a karót mindenképpen ki kell húzni! Mert egy tisztességes temetést megérdemel. Ennyi szenvedés után. De meg kíváncsi vagyok, ezek után inkább a gyilkos lelkialkata miatt, hogy talállok-e boszorkányszírra utaló jelet?

– Igen. Azt jó tudni – válaszolt a hosszú legény is.

– És ezután? – kérdezett megint az inkvizítor.

– Szerintem idegent kell keresni, de olyat, aki többször megfordult már a birtokon, bár az is lehet, hogy látni csak egyszer látták, azonkívül ismerhette, de legalábbis láthatta már a Julcsa leányasszonyt, s megakadt rajta a szeme. Azonkívül, mint atyám jól mondta, a gyalázatos alighanem ismerője az ördögi praktikáknak. Nem lehet könnyű, de szerintem el lehet kapni!

Harmadnap eltemették szegény Julcsát.

Bizonytalanság

Meg kell adni, Teréz tekintetes asszony valóban kitett magáért. Olyan temetést rendezett annak a szegény lánynak, mintha nem egy pénzen vett szolgáló lett volna, hanem akár egyenrangú társa a fiának. És Antal méltányolta is azt az igyekezetet. Legalábbis a látszat szerint. Mert aztán, a temetés után csak kifejezte azt az óhaját, hogy komolyan kellene elbeszélgetniük.

Ez egyébként különösnek is hatott, mivel azóta, hogy felfedezték a leány holttestét, alig szólt egy-két szót. És amikor igen, akkor vagy az inkvizítor atyának válaszolgatott, vagy ha nem, akkor csak egy-egy szótagot vakkantott oda a kérdező felé. Ám a temetés után rövid ideig úgy tűnt, hogy csillapodott a benne dúló vihar. Mert éppen ő kezdeményezte a beszélgetést.

Teréz különben határozatlan volt a nagyobbik fiához való viszonyulásban. Mert igaz ugyan, hogy még messze nem teljeskorú, de ugyanakkor az a tény, hogy az úriszék elnöki tisztét bízták rá – kellett, nem volt más lehetőség – automatikusan felnőtté tette. Hát nem tudta, hogy hogyan kezelje. Ezt azonban maga Antal oldotta meg, mivel úgy viselkedett, olyan tisztelet tudóan, ahogy egy fiúnak az anyjával illik, ám olyan határozottan, mintha még mindig a bírói székben ülne.

– Nem tehetek másként, hozzáragadtam a bírói székhez! – mondta – Nem örülök neki, de amíg más tisztséget nem vívok ki, ez az enyém, nem más.

– És most mit szándékozol tenni? – kérdezte az anyja, kapva az alkalmon, hogy Antal beszélgetést kezdett.

– Egyelőre csak azt ami sürgős. Holnap kimegyek vagy tíz ügyes emberrel és meghajtom az erdőt. Hátha találunk valamit! De megmondom nekik, úgy készüljenek, íjat, lándzsát vigyenek magukkal, akinek van és ért is hozzá, puskát is. Mert húsrá is szükség lesz. Amit lőnek, vagy én lövök, az jó lesz télre. Nektek! – tette hozzá magyarázatul.

– Elmész?

– Igen.

– Hova?

– Egyelőre csak Váradra. A Káptalanhoz. Szeretnék az inkvizítorral még egyszer beszélni. Hátha még kigondolt valamit? Nem hinném, hogy naponta akad ilyen dolga. Hát alighanem foglalkoztatta ez az eset.

– És azután?

– Azután... nem tudom. Az atyától függ. Ha van valami gondolata, abban segítem majd. Azt a harangöntő segédet is kikérdezem. Úgy látom, világosfejű férfi. Talán meg is fogadom, szolgálatba. El kell fogni azt a gyilkost! És senki nem alkalmasabb erre ez idő szerint, mint én.

– És mi? Velünk mi lesz? Hátha visszatér?

– Gondoltam rá. Ezért kell elfogni. Addig üldözzük majd, ameddig szükséges. De akkor is bitófán fogja végezni!

– Ha nemes...

– Akkor pallos!

Látnivaló volt, hogy a fiatal bíró ebből nem enged. Ezért Teréz is megpróbálta más irányból megközelíteni a dolgot. Azt kérdezte tehát, hogy:

– És mi lesz azután?

– Azután? Amikor ennek vége lesz? Akkor papnak megyek! Nincs más lehetőség. Számomra!

– De mi lesz a névvel? Magva szakad a családnak? Egy ilyen lányért akit...

Abbahagyta, mert látta, hogy Antalnak keskeny vonallá vékonyodik az ajka, és félt, hogy a bírói személyisége kerekedik felül. Ám aztán a fia is megszélidült-forma.

– Anyám! Ez csak most van így! A gyilkosnak nem hagyunk nyugtot, örökké a sarkában leszünk. Ide, biztosan nem tér vissza, mert nem is hagyjuk! És egy-két év után már Gábor is lesz annyira felnőtt, hogy nyugodtan rábízhatjuk a falut.

A falu... egyike volt az akkor átlagosnak számító hasonló településeknek. Negyven ház, a paplakkal együtt negyvenegy, és a negyven házban lakott a falu népe, ez idő szerint valamivel, talán két, három emberrel több mint száz jobbágy. Ebbe a csecsemők és az aggastyánok is beleszámítottak. Ez volt a helyzet nagyjából az országnak ezen a részén, az Igfon Erdő alatt. Lent a síkon, bár több ember élt, de a falvak általában kisebbek voltak.

– Tehát – folytatta Antal – egyelőre holnap vadászunk és nyomokat keresünk, azután pedig Várad. És ami még azután jön, az nem tőlem függ!

Maga a hajtás nem hozott semmi olyan eredményt, ami figyelemre érdemes lett volna a történetünk szempontjából. Elejtettek jó néhány vadat, vadkanokat, szarvasokat, őzeket, nem is szólva a nyulakról, fácánokról. És még két medvét is. Ez azonban kellett a falunak a télre táplálékként. Antal, hazaérve még új jégvermet is ásatott. Ő maga ugyan nyugodt szívvel fogyasztott volna a régiből előkerült húsokból, de hát ő szerelmes volt. Mint földesúr azonban meg kellett érte azt is, hogy nem mindenki érez úgy mint ő. Más dolguk ez irányban nem volt, várni kellett a telet s a fagyot. Amely – nagyon valószínű volt – eljön hamarosan.

Az egyetlen eredménye a vadászatnak annál az embernél volt, aki a főerdész tisztét is betöltötte a Teréz utasítására. Egy jókora köpeny volt, valami finom anyagból, talán kínai selyem, amely köpeny kifordítható volt, egyik oldala lévén fekete, a másik pedig sötétvörös. Antal fel is próbálta saját magára, bár a jobbágyok egy kissé furcsállva tekintettek erre a műveletre.

– Ne nézzetek úgy, nem bolondultam meg – mondta nekik – ez a köpeny lehetett a gyilkosé is, amit siettében, akarva, vagy nem akarva, eldobott. Vagy lehúzta róla valami ág. Vagy állat. Én pedig azért próbálom fel, hogy lássam, hogy mennyivel nagyobb, vagy erősebb nálam.

Hát a köpeny bizony nagy volt a fiatal földesúr termetére. Hosszú is meg széles is volt rá. Magyarán... lötyögött rajta.

– Sebjaj! Most már legalább sejtem, hogy kivel kell majd megmérkőznöm.

– Akkor nagyon úgy néz ki, hogy valóságos óriás lehet az ellenfeled – szólt hozzá a főerdész, majd hozzátette udvariasan, hogy – uram!

– Igen. Én is azt hiszem, hogy az eszemmel is kell küzdelem, ha le akarom győzni!

– Meg a hiteddel, uram!

Ezzel ki volt mondva a végszó. Most már mindenki értette, hogy a földesúrnak miért a Váradi Káptalanhoz vezet az első útja. És ott is az inkvizítor atyához.

Még hátra volt valami három nap, azt feltétlenül otthon kellett tölteni, mert a vadászaton lőtt téli táplálékot biztonságba kellett helyezni. De a harmadik napon, délre már nem lehetett odázni az indulást. Teréz is belátta, hogy annak meg kell lennie. Kivezették a kedvenc Ráróját – olyan színe volt mint a saskeselyűnek, innét a neve – és búcsút vettek tőle.

– Három napig biztosan oda leszek. Aztán, majd meglátjuk. Minden esetre üzenek, ha nem is tudok jönni! Ámbár és úgy gondolom, hogy visszajövök még, ha nem is hosszú időre!

A váradi kolostorban az a meglepetés érte, hogy az inkvizítor atya távol volt.

– Tegnap reggel ment el, de azt mondta, hogy hamar visszajön. Tudta, hogy jönni fogsz uram, csak azt nem, hogy ilyen hamar. Bár... ahogy így elnézlek, neked már ennyi is későnek számít – fogadta a szolgálatos barát. Jó szeme volt neki, mert azonnal meglátta az ifjú kialvatlan arcát, beesett szemeit. És a vékony vízszintes vonallá keskenyedett száját.

– És nem tudod atyám, hogy merre ment?

– Nem beszélt senkinek, csak annyit, hogy nem megy messzire. És egyedül ment, tehát nem számított veszélyre. És azt mondta, hogy várd meg! Valami hírt kapott, még az is lehet, hogy a te ügyedben.

– Nem tudod atyám, hogy merre ment?

– Arrafelé, amerről te jöttél! – mutatott a barát északi irányba.

Akkor tehát, ha már külön is üzenték, valóban várni kellett. A szolgálatos barát még meg is akarta kérdezgetni, hogy hogyan is történtek az események, de Antal csak kedvetlenül, egy-egy szóval

felelgetett, ahogyan az utóbbi időben szokásává vált. Abba is hagyta a szerzetes a kérdezőtetést. Inkább éjjeli szállást mutatott neki és a továbbiakban békén hagyta.

Hogy az őt mardosó fájdalom közeli megoldásának a reménye tette, vagy a kolostor csendessége, annyi biztos, hogy Antal igen jól aludt azon az éjjelen. Még álmodott is. Mintha Julcsát látta volna, de távolodóban. Valamit mondott is neki, de a távolság miatt alig értett belőle valamit. Mint amikor az embernek víz megy a fülébe és hallja ugyan a szót, de alig ért meg belőle valamit. Annyit biztosan megértett, hogy a halott szerető vigyázásra intette. Még volt talán két vagy három mondat, de azt nem értette. Mintha vízrétegen át hallotta volna.

Reggel későn ébredt. Az inkvizítor atya már visszajött.

– Sajnos, nem sok jóval biztathatlak fiam! – ezzel fogadta – próbáltam körülnézni abban az erdőben ott a ti falutok fölött, de semmi olyasmit nem láttam, amit csak valamennyire is jelnek lehetne tekinteni. Vigyáznod kell, mert az ellenfeled igen hatalmas és amellet jól tudja álcázni a nyomait is. De azért vigyázzon, ha rajtam akar kifogni! Ha a helyszín néma, akkor a könyvek megoldják a rejtélyt!

– Vannak neked atyám ilyen könyveid?

– Természetesen! Hiszen naponta ezt teszem. Bűnösöket üldözők.

– És van olyan könyved, amelyből ihletet tudtál meríteni?

– Van! – vágta ki diadalmasan az atya. Majd hozzátette, de már szomorúan – Csakhogy azzal te, világi ember nem sokra mész. Néhány tanácsot azért adhatok. Például most megkérdelem, hogy van-e megbízható kíséred?

– A falubeliek, a jobbágyságaim szeretnek. Én megbízom bennük.

– Ez nem elég! Megfélemlíthetik őket, elbolondíthatják őket, lesből megölhetik őket. Olyan kéne, aki valódi segítséget tud nyújtani. Még hozzá egy olyan ellenség ellen, aki ugyan nagy és hatalmas, de ha akarja, bármikor köddé képes válni.

Antal akkor érkezettnek látta az időt arra, hogy elmesélje a talált köpeny esetét.

– Azt a vadászatot okosan csináltátok fiam! – dicsérte meg az atya – De most már látod, hogy nem akárkivel van dolgod! Ó! Ha lehetne! Ez a köpeny ki tudja, hogy milyen körülmények között maradt ott? Még az is lehet, hogy megfélemlítésnek. Vagy lehet, hogy végig ott volt és figyelt titeket.

– Dehát ki lehet az az emberfölötti ellenség? Csak nem maga az ördög!

Az atya szomorúan ingatta a fejét.

– Sajnos, bizonyos értelemben éppen őkelme! Mert akit megszáll, az már teljesen az övé! Ezért féltetek! De... ha már itt tartunk, támadt egy gondolatom. Csak nem megy azonnal. Nagy baj lenne, ha még maradnál egy napot? Megpróbálok intézkedni.

Antal azt válaszolta, hogy nem baj. Félig már úgyis elhatározta, hogy egyházi szolgálatba áll.

A pap szeretettel, s ugyanakkor sajnálattal simított végig az ifjú arcán.

– Annyira szeretted?

– Igen – vallotta be.

– Megértelek! De azt tudod, hogy ebbe még a szüleidnek is lesz beleszólása!

– Csak anyámnak! Mert apám, azt se tudjuk, hogy él-e még.

És a pap kérésére elmesélte, hogy hogyan ment el az apja János herceget szolgálni és, hogy még azóta se jött vissza.

– Nehéz szolgálat! – ingatta a fejét az atya – Ott is alighanem az ördöggel kell hadakozni. Valamelyik formájával. Azonban az apád még hazajöhet. Ha meghalt volna, ennyi idő alatt csak hírt kaptatok volna! De az egyházi szolgálat minden esetre kedvemre való. És a te dolgodat is megkönnyíti. Olvasni tudsz?

– Tudok!

– Akkor adok neked a mai napra valami olvasnivalót. Tudsz latinul?

– Valamennyire.

– Mindegy! Magyarul is megvan. Annyi legalább amennyire neked szükséges lesz. Most menj nyugodtan a szállásodra, délután majd beszélünk.

No igen, gondolta magában Antal, egy papnak mi is lehetne az örök ellensége más, mint az ördög? De a másik megláthatott valamit az arcán, de lehet, hogy csak a gondolatát találta ki, mert ezt mondta:

– Nem nagyon hiszel nekem. Nem vagy az első ebben, s nem is az egyetlen. Na de most gondolj a következőre: tegyük fel, hogy az ördög, vagy hogy inkább a nálunk használatos nevén nevezzem a Gonosz, igazából nem más mint egy gondolatsor. Vagy mondjuk, egy erő. De csak olyan erő, amelynek nincs teste. Csak eltökéltsége. De az aztán hatalmas. Nem kézenfekvő, hogy minden lehetőséget megragad arra, hogy egy testet szerezzen magának, amellyel aztán megvalósíthatja mindazt, amit azelőtt csak elképzelt? És fenemód találékony ám az eszközökben! Szavak, fenyegetések, csábítások, halalom mutatása olyanok előtt, akik azt akarják maguknak! Persze, ha meg is szerzik, akkor nem másnak, mint neki szerzik meg. Na, szóval valahogy így értem én, amikor az ördögről beszélek. Mert amikor a templomban beszélek erről, akkor természetesen az emberek egyszerű gondolataimhoz kell igazítanom a szavaimat. De attól még a Gonosz létezik. Emberekben, vagy rajtuk kívül, de létezik. Sajnos, mindent én se tudhatok. Na! Eriggy pihend ki magad! Még nekem is gondolkozásra van szükségem!

– No fiam, sikerült meggyőzzelek a tegnap? – ezzel a kérdéssel fogadta az atya a mi Antalunkat másnap reggel, ébredés után.

– Az ördögöt illetően? Részben – válaszolta őszintén.

– Miért csak részben?

– Azért, mert a lényeget illetően igazad kell legyen és igazad is van, mert jobban tudod mint én. Ugyanakkor nem értem, hogy hogyan kapcsolódik mindez az én gyászomhoz? Mert gondolom, nem változtattad meg a véleményedet, és nem akarod szegény Julcsát boszorkánynak mutatni? Ő ugyanis szelíd volt mint egy galamb és tiszta mint egy virág. Ezt én tudom, tapasztaltam. Még véletlenül se voltak istentelen gondolatai. Akkor már egyenesen akár anyámat is boszorkánysággal vádolhatnád! De erről nem beszélhetek még papi személynek sem. Sem azért, mert nem tudok biztosat, sem azért, mert félek, ha nem gyónásként mondanám el, talán híre is terjedhetne, akár véletlenül is, és az rám is, anyámra is rossz fényt vethetne.

– Jó! Akkor gyónd meg!

– Csak templomban és a gyónási szentségek mellett tehetem!

– Akkor tegyük úgy. Anélkül is itt volna az ideje egy részletes gyónásnak. Anélkül még én se mernék elengedni ilyen veszélyes, és esetleg akár harcban bővelkedő időkben.

– Talán tudsz valamit, atyám?

– Igen, sokat is, de ez most nem fontos! Rajta tehát! Tisztítsd meg a te szívedet, lelkedet és egy félóra után várlak a kolostor templomában.

A gyónás után mindketten jobban, tisztábban érezték magukat. Antal természetesen azért, mert kínzó gondolatoktól szabadult meg, de a pap is megnyugodott, mert biztos lett abban, amiben addig is hitt, hogy egy kivételesen tisztalelkű ifjút választott ki az Egyház lovagjául.

„És ha véletlenül mégsem marad a klérusban, amint ez néhányukkal megesik, akkor is egy bátor, komoly lovaggal gazdagodik a világ!” és már csak egy gondolat nyomasztotta, hogy mi lesz, ha egyenesen a halálba küldi az ifjút? De megnyugtatta magát gondolván, hogy „úgyis az az én dolgom, hogy lelkileg, de fizikailag is felkészítsem arra a harcra. És Isten előtt ígérem, hogy fel is fogom készíteni, amennyire tőlem telik”!

Természetesen egy percre sem arra gondolt, hogy személyesen fog neki leckét adni a lovagi készségekből, de megvoltak neki az emberei az ilyesmire. A Váradi Káptalan keze messzire elér.

Ezeket végigpörgetvén az elméjében, teljesen megnyugodott. Még csak egy gondolata maradt, azt ki is mondta:

– Azt a bizonyos köpenyt pedig, ha még megvan, szeretném tüzetesen megvizsgálni! De úgyis odamegyünk, megtehetem.

Antal biztosította, hogy meg kell legyen, hacsak ördögi hatalmak nem játszottak vele. Amiről viszont az útitársa biztosította, hogy az gyenge ember nélkül nem megy.

Várad határában még egy ember csatlakozott hozzájuk. A vezeklőknek való ruhában csak nehezen ismerte fel a káptalan harangöntőjének a hosszú, sovány segédjét.

– József majd elkísér az úton! Ő ugyan a kolostor jobbágya volt eddig, de a rám ruházott hatalommal élve, felszabadítottam. Rajtad áll, hogy mit akarsz vele. Egyeztetek meg, hogy mi felel meg mindkettőtöknek jobban.

– Ha engem is meghallgatnak, én jobb’ szeretnék jobbágy lenni! Biztonságosabb. Senkinek nem tartoznék számadással – mondta a hosszú legény. És ebben meg is egyeztek.

Más említésre méltó nem is történt az úton, hacsak a barátot nem számítjuk, aki Diószegnél jött szembe velük. Hatalmas nagy tohonya ember volt, teljesen elrongyolódott ruhában, mezítláb. Egy kétkerekű kordét tolt maga előtt, azon két láda, egy nagyobb, s egy kisebb. Már messziről kiáltozott!

– Méltóztassanak megtekinteni lovag uraim! Szent szűz királylányok ereklyéit hordom magammal. Méltóztassanak megtekinteni és bűnbocsánatot nyernek vele! Ha nem saját maguknak, hát egy kedves hozzátartozójuk számára is lehet, aki talán a pokol tüzében sínylődik!

Antalnak természetesen Julcsa járt az eszében és már indult, hogy megnézzé azokat az ereklyéket, de a társa visszatartotta. A pap egyébként szintén világias, lovagi ruhát viselt. Az ereklyemutogató bele is szólt:

– Ne tartsa vissza az ifjú nemesembert lovag uram! A búcsúcédulák ára a hitetlenek elleni harc segítésére megy majd!

– Igazán? – válaszolt a vastag lovag (annak nézett ki) – S hát neked magadnak milyen engedélyed van, s kitől, hogy ezeket a cédulákat árulhasd? Hadd látom!

– Jaj, az az én kolostoromtól van, s messze van innét! És én nem is tudok olvasni, azt se tudom, hogy mi van abban az írásban!

– Na, ezt az utóbbit elhiszem. De hadd látom azt az írást!

– Jaj nemes uram, az Egyház átkát idézi magára, ha kételkedik!

– Nem baj, majd leimádkozom!

De közben szinte kipukkadt a visszafojtott nevetéstől.

– Na! Mutasd!

A levél, nagy nehezen előkerült. Nem volt biz’ az más, mint valami vándor poéta költeménye arról, hogy nagyobb török sereg közeledik az országhoz, már el is foglalta Velencének egy területét. Hát adakozzon mindenki a nagy cél érdekében!

A levelet elolvastva, lehervadt a vidámság az álruhás pap arcáról. Míg egy perccel azelőtt alig tudta visszatartani a nevetést, most komoly lett, sőt komor.

– Aztán tudod-e, hogy kivel beszélgetsz most? Te lurkó!

– Nem tudom uram! Egy nagy hatalmú nemesúrral.

– Na, ez igaz, mert nagy hatalmam is van, nemes is vagyok. Hanem amellet pap is vagyok, méghozzá ennek a területnek az inkvizítora.

A búcsúcédula-árus nagyon megijedt. Rendesen elzöldült az ábrázata.

– Jaaaaj! Mondták nekem, hogy az akasztófán fogom végezni, de nem hittem, hogy ilyen hamar! Könyörüljön rajtam atyám!

– Ejnye na! Azért az az akasztófa még messzebb van! Hanem mondd meg igaz lelkedre! Tudod, hogy mi áll ebben az írásban?

– Jaaaaj, nem tudom biz’ én, csak nagyjából!

– Na, hadd hallom, mit tudsz?

– Hát csak azt, hogy a török nagyon megindult. Hiszen mondtam!

– Hát Modon városát mikor foglalták el?

– Jaj, főtisztelendő uram, augusztusban!

– Na, akkor menj békével! És gyűjtögesd tovább a pénzt a harchoz! Meg ne halljam, hogy akár egy pénzt is a zsebedbe teszel!

Aztán eleresztették a nyomorultat. Az atya el is mondta később, amikor már csak hárman maradtak, hogy miért döntött így.

– Mert először is, nem tudtam, hogy a török már ennyire van. Arról hallottam, hogy nagy a készülődés ellene. Velence a fő hangadó ebben az ügyben. Ki tudja, miféle kereskedelmi érdekeibe rontottak bele? Ugyanakkor azt is hallottam, hogy éppen a lengyel és a magyar király húzódozik a hadak felszerelésétől. Az indításától nem különben. Már az esztergomi érseknél van a pápai követ. De amíg itt mi tétovázunk, addig az oszmán komolyan veszi és... mint láttuk, be is biztosította magát. Hej, fiaim, szomorú dolgok ezek! És akkor én állítsam le ezt az embert, aki bárhogyan is, de mégiscsak pénzt gyűjt a hadakra? Nem én! Még ha a fele pénz a zsebében végzi, akkor sem!

És sóhajtott egy jókorát. Kisvártatva aztán azzal fejezte be, hogy:

– Nehéz dolgok ezek!

Mentek, lovagoltak némán egy darabig. Aztán Antal szólalt meg.

– Azért atyám... talán nem lett volna kár akkor sem, ha egy kicsit kikutatjuk, hogy kiféle ember is ez! Éppen jól belefért volna abba a köpenybe!

A pap is elgondolkozott. Azon, hogy vajon van-e valószínűsége annak, hogy ez lenne az alattomos gyilkos? Aztán megnyugtatta magát, hogy aligha. Mert óriási termetű ember akad néhol. De ez – puhány. Bár azt a köpenyt még nem látta, de nem nagyon hitte erről a gyáva szerzetesről sem a hozzávaló ravaszságot, sem főleg a bátorságot. Azért azt megfogadta magában, hogy más esetekben kevésbé lesz elnéző. Ha még lesz alkalom. Amit nem hitt. Elvégre neki hivatalos dolga is van. Mind amellet, hogy a szárnyai alá vette ezt a két embert.

A köpeny pontosan olyanak, s akkorának bizonyult, mint amilyennek és amekkorának a fiatal földesúr mondta. Valódi óriás kellett legyen az, aki viselte. Vajon a gyilkos? Lehetséges. Kutatták persze, minden kis tenyérnyi helyet végigtapogattak rajta titkos zsebet keresve, találtak is egyet a nyak körül, de abban semmi olyasmi nem volt található, ami a gazdájára utalhatott volna.

Az inkvizítor különben eredetileg úgy gondolta, hogy csak éppen futólag megnézi azt a bizonyos köpenyt, majd másnap reggel el is távozik, vissza a váradi kolostorba. Nem így alakult. Ennek a legfőbb oka Teréz tekintetes asszonyban rejlett, aki feltétlenül szólni kívánt vele.

– De négyszemközt!

Ilyen alkalom pedig nem egykönnyen adódott. Végül is, másnap délelőtt eltávolították valamerre Antalt, meg a harangöntő segédet, akkor lehetett nyugodtan beszélgetni.

Az úrnő először csak általánosságban kérdezgette a papot a boszorkányságról és boszorkányokról, majd amikor már nyilvánvaló volt, hogy a másik „nem veszi a lapot”, nyíltan nekiszegezte a kérdést:

– És szerinted nem lehetséges az, főtisztelendő atya, hogy éppenséggel az a lány... – nem fejezte be a mondatot, csak érzékeltette, hogy mire gondol.

A másik először haragosan akart válaszolni, de idejében visszafogta magát. Várt, ki tudja, talán tízig számolt és csak azután válaszolt. Akkor is nyugodtan, halk hangon, mint aki hivatali ideje alatt már megszokta a hasonló kérdéseket.

– Éppenséggel lehetséges, de én egy kicsit se hiszem. Egy boszorkány nem magának akar ártani, hanem az őt megszállva tartó sátán erejét használva, másoknak. Olyasmire még soha nem volt példa, hogy valaki, vagyis aki valóban boszorkány, ilyen fájdalmas módon végezzen magával. Nem! Ilyesmit egészséges ember ilyen helyzetben nem tesz! Ha esetleg beteg lett volna! De mindenki úgy mondta, hogy nem volt. Körülbelül tudom a történetet, még hozzá anélkül, hogy te, asszonyom elmondtad volna. A jelenség is általában elterjedt, bár én személy szerint bűnös dolognak tartom, hogy egy anya, megfizet egy szegény lányt, a testi szerelem fortélyait, szokását a serdülő fiával megismertetni. Ezúttal azonban tartózkodom az ilyen ítélet kimondásától, hiszen ennek a szegény lánynak a büntetése messze nem mérhető a hibához, amelybe beleesett.

– De Antal...

– Erre is rátérek! Minden bizonnyal azt akartad most mondani, hogy az a leány teljesen behálózta a fiadat. És valóban a leány talán húsz évnél is idősebb volt, míg Antal, talán még nincs is tizenhat. És éppen emiatt egyáltalán nem csodálkozom, hogy a fiatalok egymásba szerettek. Ennek persze sok oka lehetett a lánynál is. Igazi szerelem, a fiad kedvessége, játékosága, talán egy kis karriervágy a lány részéről, nem! Nem akarok gondolni se arra, hogy feleség akart volna lenni, de ágyas, még hozzá megbecsült ágyas, igen. Miért is ne? Van erre sok példa, még királyoknál is. Lám, a nemrég megboldogult nagy királyunknak is az ágyasa szülte az egyetlen egészséges fiúgyermeket. Akkor miért ne gondolt volna az a leány, de talán a fiad is, valami hasonlóra? De ez csak ennyi, nem több és nem más! Tehát verd ki a fejedből asszonyom az ilyen gondolatokat, mert csak kárt okozol vele mindenkinek! És jó, ha megtudod, hogy én, a legelején, mielőtt még ismertem volna a helyzetet, bizony mondom, hogy a fiadra is gondoltam, mint gyilkosra. Elvégre ki tudja az megmondani, hogy mi lakik a másik ember lelkében? Na de aztán, hogy sokat beszélgettünk a fiatal földesúrral, s megismertem az ő tiszta, hűséges lelkét – bizony mondom, büszke lehetsz a fiadra – letettem a méltatlan gyanúsításról. És most pedig, üldözzük a gyalázatos gyilkost! És magában még alig hallhatóan hozzátett egy szót, amit, ha valaki nagyon fülelt volna, úgy vette volna ki, hogy „nefilim”.

De senki sem hallgatózott. A földesasszony is gondjaiba merült. Most már azt se merte kérni, hogy talán jó lenne meggyőzni a fiát, tenne le arról az elhatározásáról, hogy papnak áll. Ám, ha tudott volna a mások gondolataiban olvasni, látta volna, hogy a beszélgetőtársa is valami hasonlóra gondol. Csakhogy, nem egészen. Inkább csak számba vette magában azokat az egyházi lovagrendeket, amelyek akkoriban még aktívak voltak. Végül, mint aki eredményre jutott, bólintott egyet és az arca is békés és nyugodt lett megint.

A következő nap csípős hideggel és vastag köddel érkezett. Mintha a tél előreküldött volna egy katonáját, vagy hírnökét, olyan szagok terjengtek a levegőben, mint amilyent Szent Miklós napja környékén lehet általában érezni.

A pap nem bánta. Legalább senki más utazó nem fogja zavarni Várad felé menet. A háziasszony, aki ráadásul még orrolt is rá egy kicsit a tegnapi beszélgetés miatt, egy szóval sem tartoztatta. Lóraült tehát és elindult csendesesen. Csak a fiatal Antal kérdezte meg tőle, hogy nem akarna-e egy szolgát magával vinni? Akit aztán útja végét érve, visszaküldene.

– Csak azért, hogy ne legyél olyan magányos!

De ő ezt is visszautasította, hiszen:

– Szokva vagyok én már az ilyen magányos utakhoz! Meg aztán ki bántana egy papot?

Hát ezt ugyan megmondhatta volna a fiatal földesúr, de az atya szeméből, amikor ránézett, jól látható volt, hogy valóban egyedül szeretne lenni. Legalább gondolkozhat egy kicsit, senkitől nem zavartatva.

Egy nő járt az eszében, természetesen az úrnővel történt tegnapi beszélgetés miatt nem múlt el sehogyan sem a gondolataiból. Nem paphoz méltatlan, testi gondolat volt az, ellenkezőleg! A nő, akire gondolt, már nagyon idős lett volna, már akkor is idős volt, amikor megismerte. De meg is halt már akkorra, öt évnek előtte. Edelpeck Borbála volt az az asszony. És, a jelen helyzetből visszagörgetve az agyában a történet kerekét, mind azon filózott, hogy mi lett volna, ha. Vagyis, ha Mátyás király akkoriban a sarkára áll, és elvette volna légyen azt az asszonyt feleségül. Mesaliance aligha lett volna, egy házasságon kívül született hadvezér fia részéről, ha király, ha nem. Persze, a jövő rejtve van emberi szemek előtt, Hunyadi Mátyás sem tudhatta, hogy a későbbi, második felesége meddő marad. Mert az első, Podjebrád Katalin szegény, nem volt meddő. Csak éppen túlságosan fiatalka volt még a gyerekszüléshez. Mint egyébként a férje is a nemzéshez. Így esett, hogy gyermek is, anya is meghalt idejekorán. De vajon valóban így kellett történnie? De vajon nem avatkozott abba bele bűnös emberi kéz is? De vajon a második feleség is, valóban meddő volt-e? Nem volt-e ott is bűnös beavatkozás?

Abban az időben, vagyis Mátyás királysága idején az inkvizíciónak kevés beleszólása volt a dolgok menetébe, vagy igazán szólva nem is volt beleszólása. De ha éppen lett is volna, az változtatott volna-e akárcsak valamit is a történetek menetén? És ha igen, akkor merre.

„És vajon most...?”

Időközben egyre sötétebb lett. A köd is egyre vastagodott és... mintha a természet a lehetetlenséget kezdte volna kísérteni, csípős szél kezdett el fújdogálni észak felől.

A pap azt vette észre, hogy a lova időközben letért az útról és mind közelebb oldaloz az erdő szélső fáihoz.

„Fázik szegény pára! Na, hagyjuk, hadd menjen be az erdő szélébe, ne fázzon annyira. A fák csak tartanak annyi meleget ami elég lesz neki” gondolta, és hagyta a lovacskát, befelé lépkedni.

Gánti Arisztid, vagy németesen Aristides von Gant inkvizítor atya, ferences szerzetes, soha nem érkezett meg váradi kolostorába. Keresték három napig, kérdezősködtek utána a Talay birtok gazdáinál, szolgálknál, nemkülönben azokban a falvakban, amelyeket esetleg útbaejthetett volna, de senki sem tudott semmit. Aztán később tél lett, recsegő fagyokkal, abba kellett hagyni a keresést.

Interludium. Aki elvállalja a munkát

Határozottan ősziessre változott már az idő és a hegyen ez fokozottan volt észrevehető. Vagyis, a hegyi vendéglőhöz (amely még most is, mint addig mindig a Dezső Kocsmája nevet viselte, holott már rég túl volt azon a fázison, hogy kocsmának lehessen nevezni) vezető útról lefelé tekintve már csak kopasz fákat, szőlőtőkét lehetett látni. Ha valaki akarta. De ilyenkor már ritkán akarta bárki is. Vagyis, akár be is lehetett volna zárni az intézményt, s téli álomba merülni, de nem lehetett. Nem lehetett, mégpedig két okból. Egyrészt, a mostani Dezső, amikor a kocsmát megörökölte, egyben vállalta is, hogy állandó jelleggel működtetni fogja. Ennek az volt az oka, hogy a régebbi Dezsők között bizony akadt olyan, aki időnként bezárta a vendéglőt. És ebből legalább két esetben majdnem baj lett. A másik ok, amiért nyitva kellett legyen, az a hat vendégszoba volt az emeleten, és amelyeknek néha akár télvíz idején is lakója volt. Sőt, lakói voltak.

Tehát azon a november végi napon, amelyről szó lesz, úgy Dezső, mint Anikó, a munkahelyükön voltak. Ami nem volt így állandóan, mert a férj és a feleség általában váltogatták egymást. Még akkor is, ha Anikónak az égvilágon semmi néven nevezhető rokona nem volt, elvégre egy csinos, harmincas nőnek is lehetnek igényei a társaságot illetően. Dezső viszont... hát ő amikor éppen nem a vendéglőben volt szolgálatban, akkor éppen egy egyetemen tanított.

Bizony, a házaspár nem éppen a legviharosabb ifjúkorban volt ekkor. És míg a nő, mint mondtam, harmincasnak, sőt azon belül is kíváncsnak nézett ki, a férjen már kezdett megmutatkozni a következménye annak, hogy a két végén égeti a gyertyát. Például, a haja már szürkébe kezdett átmenni. És egy kis, vendéglőshöz illő pocak is körvonalazódott azon a részén a testének, amely erre hivatva van.

De ez a nap mégis a figyelés napja volt. El nem mulasztotta volna egyikük sem, hogy ott legyen, amikor az ígérkezett vendégjük megérkezik.

– Na! Jön! – mondta Anikó, akinek a polgári neve Virágh Márta volt, csak a vendéglő szigorú előírása miatt lett belőle Anikó, és a lent kanyargó úton közeledő öreg autóra mutatott.

Nagyjából egy negyedóra után aztán valóban betoppant a kapitány. Örültek persze, régi ismerős volt. Meg is kérdezték hamar, hogy mi szél fújhatott arrafelé egy igazi tengerészt. Éppen a hegytetőhöz közeli kocsmába.

– Voltaképpen nem nagy dolog. Egy szó. Amely téged, mint papot akár érdekelhet is.

– Nem vagyok pap! Már régen!

Ezt mindig eljátszották, ahányszor találkoztak. A vendéglős-egyetemi tanárnak ugyanis teológiai végzettsége volt, sőt még papként tevékenykedett is évekkel azelőtt. Csak akkor vált ki a klérusból, amikor egy valóban életveszélyes küldetést levezényelt ugyan, de a küldetés teljesítése után az életveszély még megmaradt. Az akkori püspök egyetértésével történt mindez. Azóta már szintén elmúlt néhány év, és Márti, aki Anikó is volt a vendéglőben, megtapasztalhatta azt is, hogy az első életveszély után még következett néhány hasonló. Pedig már nőttek a gyermekeik, de úgy tűnt, hogy ez a tény a férjét nem zavarja. Ahogy mondani szokták, még mindig keresi a bajt.

– De azért, ha nem is vagyok már aktív papi szolgálatban, mégiscsak kíváncsi lennék arra a szóra, ami téged idáig hozott. És persze arra is, hogy Nádját merre hagyta? Csak nem...?

– Nem, nem, köszöni szépen ő jól van, a gyerekekkel együtt. Sőt, én se maradok, csak ma délután. Holnap korán reggel elhúzó! De egyelőre azt szeretném tudni, hogy mit is jelent igazából a „nefilim”?

A volt pap meglepetten felkapta a fejét.

– Nem tudod? Nahát, voltaképpen valami óriások voltak. De ennyit biztosan te is tudsz. Ami hozzátartozik még az, hogy a nefilim, így, többes számban, mert tudomásom szerint ez a „m” a szó végén, a héberben többesszámot jelöl, azoknak a bukott angyaloknak a gyermekei voltak, akik Azazáel vezetésével, az emberek lányait Énok könyvei szerint elcsábították. És ők, valamint az óriás gyermekeik pusztították el az első emberiséget. Egyébként az Énok -féle könyvek nincsenek

benne a kánonokban. De mondd! Miért okoz neked ez akkora fejtörést, hogy képes voltál ide feljönni?

– Nos, arról van szó, hogy az a bizonyos Énok Apokalipszis, az én tudomásom szerint nem mindegyik ősi hitben tartozik az apokrifek közé. Az ősi örmény egyházban szentként, de főleg igaznak tisztelik. És ugyanúgy az ortodox egyházak egyikében-másikában is. És mint tudod, Nádja eredetileg orosz ortodox. Ámbár nem ő találta meg a szót, hanem én. Bár az ő egyik iratában.

– Ez egyre érdekesebb! Sőt, még akár hihető is. Csakhogy jó lenne tudni, hogy milyen szövegösszefüggésben állt ott abban az iratban!

– Hát éppen ez az! Nincs szövegösszefüggés. Egy régi pap mondta ki annak idején, méghozzá úgy hogy kétszeresen is kapcsolódhat hozzád. Éppen erre figyelt fel Nádja is.

– Hozzám?

– Úgy bizony! Az a régi pap, aki kimondta a szót, inkvizítor volt. És ráadásul, miután kimondta, eltűnt.

A volt pap most már kezdett meghökkenni. Ő ugyanis, szintén régebben, amikor még aktív volt, rövid ideig szintén tagja volt az Egyház nyomozással foglalkozó kongregációjának, vagyis az Inkvizíció jogutód szervezetének.

– Azonnal eltűnt? Mihelyst kimondta?

– Természetesen nem. Csak éppen nem érkezett meg oda, ahova igyekezett. Valaki viszont hallotta a félszájjal kimondott szót és később leírta. Természetesen a történetet is, amelyet ez a szó... nem is tudom, hogy mondjam, talán továbblendített.

– Tévedhetett az az ember! Vagy talán csak fel akart tűnni.

– Nem hinném! Nem olyan idők voltak azok!

– Miért? Mikor volt ez?

– Ezeröttszázban. Ősszel, mint most. Szóval... veszélyes dolog volt akkoriban a feltűnni vágyás. Különösen egy inkvizítor segédje esetében.

– Na ez igaz lehet. Különben hogy hívták ezt a két embert?

– A pap, Gánti Arisztid volt. Semmi különös. A Váradi Káptalanban szolgált. Végezte a dolgát. A segédjéről még annyit se lehet tudni. József volt a neve. És úgy látszik, hogy Váradon működött akkoriban egy fémöntőde. A harangöntő mesternek volt a segédje eredetileg. Káptalan jobbágya.

A vendéglős, aki valaha pap volt, most már valóban borzongott. Neki ugyanis Harangöntő Sándor volt a polgári neve.

„Visszajár a múlt? Áhh! Nem hinném!”

– Rám akarsz ijeszteni!

– Nem én! Különben se vagy te olyan ijedős! Csak hát illene komolyan venni az ilyen egybeeséseket! De különben van még más is!

– Ne kímélj!

– Nádja kért meg, de igazán, ez nem az én kútfejemből pattant elő teljes fegyverzetben, szóval megkért, hogy szóljak neked, hogy nem kellene-e kivizsgálni ezt a dolgot? Mivel elég bonyolult, hogy ne mondjam, véstjósító időköt élünk, nem hiányzik még az is, hogy oknyomozó újságírókat tesznek el láb alól.

– És van a kettő között összefüggés?

– Nem tudom! Ezt kellene kideríteni! Különben is az egyik olyan újságíró, egy hölgy, Nádjának az ismerőse volt.

– Ó! – nyugodott meg a volt pap – Tudom, kiről van szó! De hát az egy háborúzó ország! Sajnos, olyan helyen előfordul az ilyesmi.

– Szóval, nem akarnád kideríteni?

– Nem is tudnám. Be se tudnék jutni az országba, de nem is tehetem. Gyermekeim vannak. Nagyon sajnálom, hogy arrafelé öldösik egymást az emberek, igazán megnyugodhatnak már, de be kell látnod, hogy nem tehetem. Te miért nem állsz bele?

A hajóskapitány csak kényszeredetten tekergette a nyakát. Majd kibökte:

– Ugyanazért. Persze, nem is reménykedtem igazán. Na, mindegy. Holnap megmondom az asszonynak.

De aztán nem igazán az történt, amire Kalapos László számított. Nádja ugyanis egyáltalán nem lepődött meg azon, hogy a siker elkerülte a férjét.

– Persze ez nem jelenti azt, hogy most te kell majd utánajárjál. Ennek kedvesem vége! De azért reménykedem még abban, hogy csak horogra akad valaki. Erősen reménykedem! – és hamiskásan mosolygott hozzá. Voltaképpen csókolnivalóan kedves volt így, ezzel a mosollyal az arcán.

– Te beszéltél valakivel!

– Persze!

– Kivel?

– A törökkel.

– Gondos Bélával? De hiszen neki is családja van. És ráadásul még valami állása is van egy cégnél, ahol állítólag komolyan veszik a hiányzást.

– Persze! Nem is mondta egy szóval sem, hogy ő jönne személyesen.

– Hát ki?

– Van neki egy fogadott fia. Ibrahim ben Gonda. Ez a neve.

– Hmmm. Gondosnak Gonda? Az meg hogy lehet?

– Nem tudom. Lehet, hogy elírták valahol.

– Jó! Lehet. És ő fog jönni?

– Nem tudom. Azt se tudom, hogy kiféle az a fogadott fiú.

– Katona vagyok! – ezt már a Gonda nevű fiatalember mondta akkor, amikor két nap múlva megjelent.

A férfiú olyan harmincas lehetett, jóvágású, vidám természetűnek kinéző.

– De ha katona, akkor aligha tud majd idejönni, ördögöt vadászni. Egyébként melyik ország katonája?

– A válasz az első kérdésre az, hogy valóban vannak kötöttségeim. Ezért most csak az elején fogok tudni eljönni néhányszor, addig ameddig tisztába nem jövök azzal, hogy mi ez az egész? Vagy pontosabban, hogy mit láttak meg, amire azt gondolják, hogy az ördög tevékenysége. Aztán, amikor már nem jöhetek, akkor egy meglehetősen motivált embert fogok küldeni magam helyett. Az apámat.

– Az apját? Ki az?

– Tanárember. A neve Medve Albert.

– Medve Albert? De hisz ő...

– Igen. Tanár ezt akarták mondani? Vagy inkább – a fiatal katona elbizonytalanodott.

– Nos... Igen. Azt hiszem, hogy erre egy nagyon kemény emberre van szükség. Már pedig az édesapja...

– Nyugodjanak meg! Csak a nőügyeiben volt balfék az öreg. Viszont éppen ez az, ami szabaddá teszi. Akkor jön és megy és oda, ahova a dolga szólítja. És akkor, amikor kell. A keménységet pedig ne ítéljék meg felületesen, a kinézése után. Szóval akkor, ha még mindig úgy gondolják, akkor talán térjünk a lényegre.

És mivel valóban nem volt nagy válogatási lehetőség, elmondták szépen amit tudnak. Az újságíró halálát, erről különben tudott, csak éppen azt nem tudta, hogy Nádjának közeli ismerőse volt, néhány egyetemi tanár eltűnését, mások visszavonulását, főtisztek korai nyugdíjazási kérelmét, meg még amiről információik voltak.

És harmadnap meg is jött a beígért segítség. A Medve Albert néven említett férfi olyan ötvenes lehetett, vastagabb mint a kapitány volt, s egyebekben is meglehetősen nyárspolgárnak nézett ki. Csak amikor beszélgetni kezdtek vele, akkor vették észre, hogy talán mégiscsak ér valamit. Ha nem egyéb, a tudása.

– Sóval, Nefilim. Vagy másképpen írva, Nephilim. Óriásoknak nevezte őket Énok, de én azon a véleményen vagyok, nem biztos, hogy valóban testileg is óriások lehettek. A bukott angyalok, vagy

inkább a bukásra ítélt angyalok nemzették őket földi lányokkal, asszonyokkal. Azazáel volt a vezetőjük, vagy inkább a szüleik vezetője, aki rávette őket arra, hogy közös átoknak vessék alá magukat. Erről még sokat lehetne beszélni, de minket most leginkább az érdekel, hogy hogyan zárták be őket a fiaikkal együtt ezer évekre. És, hogy lehetséges-e abból a börtönből kiszabadulni? Esetleg akár csak ideiglenesen is. És, hogy az óriásokat, bármilyen tekintetben is lehet őket óriásnak tekinteni, kihozhatják-e magukkal, bármilyen rövid időre? Bár azt hiszem, hogy a mai tudomány és technika mellett a kevés idő is sokat számíthat. Na de... ne raboljam tovább az idejüket, kezd sötét lenni. Úgyis el kell még jöjjek. Mondjuk, holnapután. Jó lesz így?

Annyit minden esetre látni lehetett, hogy a tudása egy srófra jár a volt papével.

Azt felelték, hogy jó lesz.

Ám, a mondott napon az az ember nem jelent meg. Az utána következő napon sem. Harmadnapon aztán kényszerűen elkönyvelték, hogy ilyesmire aligha lehet embert kapni. Dehát hogyan! Ördögvasdász? Ki látott már ilyet? Akinek baja van vele, oldja meg!

Erődtemplom

De hát mi is történt Medve Alberttel? Méltóságán alulinak tartotta talán a beígért ördögvadászatot? Esetleg ereje, vagy pénze nem volt ahhoz, hogy a világ, de esetleg csak az ország különböző vidékein körülnézve kergesse a patás Gonoszt?

Egyik sem. Mindössze az történt, hogy találkozott Michaelával. Illetve nem is igazán találkozás volt az, sokkal inkább őt látogatta meg a hölgy.

Michaela kolléganője volt a barmodi iskolában, még mielőtt ő, vagyis Albert, otthagya csapot-papot, átkérte volna magát a megyeszékhelyre.

Kemény megpróbáltatáson ment át akkoriban a mi tanár barátunk, sőt nem is egy megpróbáltatáson, hanem kettőn, minden oka megvolt hát arra, hogy igyekezzen minél távolabb kerülni attól a községtől. Így történt tehát, hogy néhány hét lefolyása alatt, saját kérésére állást változtatott és Vigyázóváron folytatta a tanítást. Michaelának természetesen nem sokat mondott minderről, mert miért is mondott volna? Egy munkatárs a többi között. Adott neki is egy obligát pusztit, minden jót kívánt neki a továbbiakban, mint egyébként mindegyik nőnemű kollégának – a férfiaknak kézszorítás járt – és ment. Amerre az élet sodorta. Mint egyébként mindenkit aki ebben az országban munkát végez. Maradtak neki a könyvei, irodalomról, művelődéstörténetről, meg még ki tudja miféle becses lomról, abban élte ki magát. Meg abban, hogy a gyermekek fejét pallérozta. Természetesen ami a tartalmat illeti.

Ez volt a helyzet az elmúlt tél folyamán. Aztán jött a tavasz, a nyári vakáció, majd újra a tanítás az őszejöttével.

Aztán jött a felkérés a hajóskapitány részéről. Aki egyébként nem csak a családja miatt nem nagyon mozoghatott, hanem azért sem, mert átmenetileg visszatért az eredeti foglalkozásához, mint szabadúszó informatikus. Ez egyébként régebben is így volt, hol az egyik, hol a másik foglalkozását űzte. Nem elégítette ki egyetlen hivatás. Vagy őt, vagy a szellemi-fizikai kalandvágát.

Albertnek tetszett a felkérés, neki is olyan volt az agya mint a mókusnak a foga, örökké rágnia kellett vele. El is vállalta, de aztán jött Michaela.

Váratlan volt, nem szólt, nem is írt előtte, egy délután egyszer csak betoppant. Még azt sem lehetett tudni, honnan ismeri a címét.

– Kiscsabitól, kitől mástól? Nem olyan egyszerű felszívódni ebben az országban. De biztosan nem ez az amire kíváncsi lennél.

Albert azt mondta, hogy valóban nem.

– Nos, igazából meg vagyok akadva. Ehhez jó, ha tudod, hogy miután elmentél tőlünk, az igazgató rám bízta a világirodalom tanítását. Ki tudja, miért döntött így? Lehet, hogy tetszem neki! – és egy jól sikerült piruetten csinált, hogy lássa a férfi, mit mulasztott el az évek során. De aztán elkomolyodott – Az lett tehát, hogy megpróbáltam ott folytatni, ahol te abbahagytad. Vagyis, hogy amit csak lehetett, el is olvastam a témáról.

– És a nyelvvel, hogy boldogultál?

– Látod! Szerencsére elég jól megy. Magyar volt az anyám. De nem ez a gondom.

– Hanem?

– Hanem az, hogy olvastam valamit, és nem tudom, hogy hova tegyem!

És azonnal elő is vette a táskájából az inkriminált irományt.

– Itt van, olvasd el!

Albert elolvasta. Valami régi, Árpád kori templomról volt benne szó, valahol Háromszéken, amely templom néhány évvel azelőtt éppen az összeomlás határán volt. Nosza, a hívek összegyűjtöttek némi pénzt és megindult a restaurálása. Aztán különböző dolgok történtek. Először is az alapok körül olyan dolgokat kezdtek találni, amelyek jócskán régebbieknek tűntek mint a templom maga. Református templom volt egyébként, de ez egymagában nem sokat jelent a Székelyföldön. Hiszen akkoriban, amikor a reformáció történt, elég sokszor megesett, hogy egy falu egységesen áttért egy

másik vallásra, katolikusból protestánssá lett, sőt később megint fordult egyet, s visszakatolizált. Esetleg még cifrább esetek is történtek, mert volt olyan, hogy a falu katolikusból kálvinistává lett, de nem elégedve meg azzal még tovább ment, s lett belőle unitárius, majd a végén esetleg szombatos. Amit akkoriban zsidózónak neveztek. Mert valóban igyekezett a nép lehetőségéhez mérten minél közelebb kerülni az eredeti hithez, a zsidóhoz. Meg is szívták ezt később, mint a Küküllőhöz közel esett bözödiek, akiknek a lakosságát először Hitlerék próbálták meg elhurcolni – elég sokat sikerült is – majd később, a kondukátor idején a falut árasztották el vízzel. No, az előbb említett faluval nem történt ilyesmi, hiszen mindössze a református vallásig mentek el, s abban meg is nyugodtak. Volt azonban egyéb gond velük. Vagyis az a sok, mindenféle műkinccs, ami előkerült, részint az altemplomból, részint az erődfalakon belül a régi, használaton kívüli temetőből. Mert erődtemplomról van szó, mint több helyen is Erdélyben. Valamikor, úgy néz ki, elég gazdag népek élhettek arrafelé. Lehetett akár valami lovagrend a szomszédságban.

– Na hát ez lenne az egész történetnek a művelődéstörténeti része! – fejezte be Michaela – Csakhogy az egész nem fejeződött itt be! Mert nem telt bele egy hónap, s azt mondta állambácsi, hogy oké minden, de ami a föld alatt van, az mind az övé. El is vitték volna az egészet ki tudja, hová, ha engem véletlenül nem Pop Michaelának neveznek, s nem katonatiszt lett volna az első férjem. Második azóta sincs. HEHE! No, valahogy megmentettem amit tudtam, csakhogy! Leltár leltárt követett, s egy adott pillanatban, ez már a nyáron volt, kiderült, hogy hiányzik egy darab. Alighanem a legértékesebb. Pedig nem az volt a legrégebbi, ámbár középkorinak nézett ki. Valami bronzszobor volt, ülő nőalakot ábrázolt, különös pózban. Én gondolatban hattyúnak neveztem el, pedig nem is hasonlított hattyúra. Bizonyos értelemben viszont hasonlított azokra a torzókra, amelyeket reneszánsz előtti olasz katedrálisokon lehet látni a falba beállítva. Ez a nő is vigyorgott, de az nagyon furcsa vigyor volt.

– Risor mortis? – szólt közbe Albert, mert ő már sejtette, miről lehet szó.

– Valami olyasmi, de inkább olyan, mintha a kínzás miatt lett volna ilyené. Na, szóval, hamar híre ment. Csakhogy aztán eltűnt. És rövid időre rá meghalt a pap. Vagy lelkész, ahogy abban a vallásban nevezik. Öngyilkos lett. Ez a hivatalos verzió. Még magyarázat is volt hozzá, hogy azt mondja, nem bírta el a szégyent és a lelkiismeret-furdalást, hogy ilyesmi történt az ő parókiáján. De volt ott egy dokinő, aki szerint ez kizárt. Vagyis az, hogy öngyilkosság legyen. Mert így csak a súlyos depressziósok szokták megölni magukat, mert ők azok akik még az ajtókilincse is fel tudják lógatni magukat. Hát ez nem oda, hanem a padlásgerendára. Vagy hogy hívják azt a tartót. De ez a pap nem volt depressziós. Valami más lehet a dolgok mögött.

– És az a dokinő? Jelentette az ügyet?

– Akarta, de a kutya se figyelt rá. Kis fiatalka még, harminc éves, ha van. Bár ezt nem lehet tudni.

– Ez lehet, hogy jó! Akár még neki is!

– Mire gondolsz?

– Én? Arra a papra.

– Szóval, szerinted is valami csúnya dolog történt.

– Nagyjából. Egyébként most mi van ott? Úgy értem, a faluban!

– Most? Azt hiszem, áll a renoválás.

– Nem nagy baj. Vissza akarsz menni?

– Persze! Csak...

– Csak mi?

– Félek egy kicsit.

– Szeretnéd, ha veled mennék?

– Az jó lenne! Meg tudod tenni?

– Majd úgy intézem! Mikor szeretnéd, hogy induljunk?

– Ahogy lehet! Ha van időd és nem vagy nagyon szegény...

– Annyira azért nem vagyok!

És így történt, hogy Medve Albert nem volt elérhető az ígért időben. Elvégre, gondolta, az az ördög ráér. Mert van, minden valószínűség szerint egy másik, ránézésre jóval gonoszabb ördög is, az meg nem ér rá.

A vonat reggel ő tóra körül érkezett Brassóba. Talán egy kicsivel később. Még sötét volt. Albert, ahogy kiszállt a meleg fülkéből, fázott. Bár az állomáson nem is volt igazából nagyon hideg, összehúzta magán a kabátot.

Klímaváltozás! Globális felmelegedés, gondolta magában. Na, jöjjenek ide, próbálják ki! És kiment az állomás elé. Már bánta, hogy nem fogadta meg a Michaela meghívását, hogy jöjjenek együtt, a nő kocsijával. Igaz, akkor minden bizonnyal később érne abba a bizonyos faluba. Persze a sajátjával is jöhetett volna, de valamiért nem akaródzott tennie.

Ha ugyan falu, mert nem kizárt, hogy annak a helységnek a tábláján ki van írva nagy betűkkel: Ez a falu város!

Persze valószínűleg nem szó szerint.

Kiment az állomás elé és szétnézett. Álmosan és borzongva konstata, hogy még semmi nincs nyitva. Ettől azonnal eszébe jutott, hogy nagyon jó lenne egy forró kávé.

„Kell itt lennie egy busznak, ami odavisz” folytatta a gondolatmenetet „ha ugyan el nem késtem” ezzel elindult bal felé, ahol annak a busznak a helyét tudta. Valamikor többször is járt a városban, sok mindenre emlékezett.

A busz ott volt. Sőt, alig néhány méterre a busztól, volt egy kávézó is. Megnézte, hogy mikor kell indulnia annak a busznak és látva, hogy még van ideje, vett egy műanyagpohárnyi kávé. Mindjárt jobb kedve lett. Be is szállt a pohárral a kezében, leült egy üres helyre és jólesően szívogatta. Aztán felszállt a sofőr és rosszállóan nézett rá. Akarta mondani, hogy vigyázni fog, de a másik már el is ment a saját helye felé. Éppen megitta a kávéját, amikor az utasok elkezdtek felszállni. Betette az üres poharat a szemetes kosárfélébe, eléggé látványosan méghozzá és vett egy jegyet. Amikor megmondta, hová, a sofőr megint elfintorodott és valami olyat morgott, hogy „katasztrófaturista”.

Vajon mit értett ezalatt? Megkérdezte volna, de látta, hogy rosszkedve van a másiknak, hát nem erőltette a társalgást.

Valamivel több mint egy félóra alatt meg is érkeztek. Kiszállt, körülnézett.

Az erődített templom a központban volt. Jó régi épület, kissé már valóban megviselten. Szép lett volna még így is, de az egész főtér összevissza volt huzalozva magasfeszültségű vezetékekkel. A hajnali szürkességben úgy tűnt, mintha már alig tartaná valami az egész teret és éppen ezért össze lenne drótozva.

A templom egyébként valóban körül volt ásva, mintha lövészárkokkal vették volna körül valami láthatatlan ellenség támadásának kivédésére.

Vajon hol lehet Michaela?

És éppen akkor, amikor rágondolt, meg is pillantotta a kis piros autó fényeit a faluvégi domb tetején, lefelé kanyarogva. Valami nyárfasornak kinéző félig zöld, félig sárga jelenség is volt az út mellett. Illetve, inkább csak a sárgákat látta, a zöldet csak feketének.

A kis autó gyorsan jött lefelé a lejtőn. Véleménye szerint túlságosan is gyorsan. De úgy látszik, Michaela úrrá tudott lenni a sebességen. Pedig mind egyre gyorsult. Míg végül, éppen a lejtőnek a legvégén, kiszaladt az útról és az árokban kötött ki. A nő pedig kiszállt, a helyzethez illően, eléggé reszketeg mozdulatokkal. Néhány lépést tett feléje és meglátta.

– Láttad? – kérdezte – Valami történt a fékkel! Még jó, hogy nem lett baj!

De akkor már teljesen erőt vett rajta a reszketés és az egyensúlya is odalett. Szerencsére nagyon közel volt már, és Albert meg tudta fogni, hogy el ne essen. Jó erősen kellett fogni, mert egészen elgyengült. Aztán lassan visszatért a normális világba.

– Megnézzem? – kérdezett vissza Albert.

– Értesz hozzá?

– Nem sokat. De annyit minden esetre igen, hogy lássam, van-e benne folyadék.

Nem volt. De a doboz alján még csillogott valami, ami jelezte, hogy nemrég folyhatott ki.

– Na, ennek azt hiszem, szerelő kell. Pumpáltad?

– A végén. Akkor már muszáj volt.

– Valahol elfolyt. Biztos van itt valaki aki meg tudja nézni, de nem csak úgy mint én. Traktorszerelő legalább. Most egyelőre legjobb lesz, ha eszel valamit és iszol egy kávé! Az rendbehöz. Később majd keresünk egy szakit.

Mivel reggel lett közben, és kinyitott a falusi cukrászda, bementek reggelizni. Kávé is volt, egész jó. Utána már Michaela is más szemmel kezdte nézni a világot.

– Hát ez másképp néz ki mint a fényképeken! Vajon mi történt?

Meg is tudták hamarosan a lelkésztől. Aki fiatal volt, azután érkezett, hogy az elődje meghalt.

Középtermetű, pufók arcú fiatalember volt egyébként, nemigen néztek ki belőle különösebb szellemi érdeklődést. Később aztán rá kellett jöjjenek, hogy éppen az előnytelen külső miatt annál jobban igyekezett a belső értékeket megsokszorozni magában.

Albert, aki református volt, még azt is megjegyezte Michaelának amikor rövid időre kettesben maradtak, hogy a református teológián komoly hangsúlyt fektetnek az általános humán műveltségnek az ifjakba való beoltására.

– Van is mindenféle köztük, festő, szobrász, zenész, én személyesen egy költőt is ismertem. Sajnos, az egyetemen felhagyott a versírással, pedig nagyon értékes versek voltak. Valami hatot meg is kaptam tőle, vigyáztam is rájuk, mint a grálra, de a későbbi sok hányódás során valahogy mégis elvesztek. Talán a nővérem őriz belőlük még egyet vagy kettőt.

– És él még az a lelkész?

– Sajnos, ezt sem tudom. Idősebb volt mint én, tán húsz évvel is. De attól élhet. Persze... nyugdíjas. Mindezt később beszélték meg egymással akkor, amikor a papot elhívták valahová és ők ketten maradtak a talált középkori leletekkel.

A parókiára egyébként reggeli után, olyan kilenc, fél tíz óra tájban kopogtattak be, amikor úgy gondolták, hogy már nem zavarják a háznépet.

Hát különösebb háznép, az nem volt. A pap, fiatal lévén, nőtlen volt még, a parókiát idős bácsik és nénik tartották rendben.

Egyszóval, igyekeztek vigyázni arra, hogy ne keltsenek zavart a háziakban, akikről csak később derült ki, hogy jobbra nincsenek is.

Róbert tiszteletes, így hívták, ha nem is tudott az érkezésükről, ők maguk is hirtelen határoztak így, a jelek szerint határozottan örült a látogatásuknak. Különösen imponált neki, hogy komoly tanáreberek érdeklődnek a templom javítása közben megtalált kincsek iránt.

– Ez a templom is elég régi, a tizenötödik századból vannak adatok arra, hogy ilyen formában létezik, már akkor is talán megvolt az erődfal. Mindig volt itt mit és kiket védelmezni, mindenféle betörések ellen. Hanem az elődje, határozottan az Árpád-korból való volt. Sajnos, le is rombolták egészen a földig valamelyik tatár- vagy kun betörés alkalmával. Azután épült ez a mostani templom, amelyben most vagyunk. Igen szép Szent László-legenda freskó maradványok vannak a falon. Látják, itt. És itt. Sok ilyent lehet látni a Székelyföldön, máshol is. Ezzel a restaurálással talán még előkerülhet más részlet is. Tudják, a székelyek, valami okból nagyon ragaszkodnak a legenda képi megformálásához, a templomokban. Lehet, hogy azért mert harcos, katonanép.

No, a régi templom idején még valóban a lovagok voltak az urak errefelé. Először a templomosok, meg a német lovagrend. Azután pedig, hogy a templomosokat feloszlatták az ezerháromszázas évek elején, méghozzá negyedik (Szép) Fülöp, francia király, tehát azután a johanniták vették át itt a helyüket. Háborúzott akkoriban Edward angol királlyal, mert Gascognet fel akarta szabadítani, hogy ne adózzanak kétfelé az ottani emberek. Tudják, mint jóval később a Magyar Királyság török által megszállt részén, vagy két és fél századdal később. Hát, ahhoz a háborúhoz nem adtak pénzt a templomosok. És ez borította ki Fülöp királynál a poharat. Azóta is rengeteg mítosz fűződik a templomosok kiirtásához, amelyek közül sokat alighanem a késői utódok, rózsakeresztesek, meg szabadkőművesek gyártottak, szimpátiakeltés céljából. De némelyik azért igaznak is bizonyult.

Mint Jacques de Molay kivégzése például. Nekünk, magyaroknak, illetve székelyeknek is, semmi gondunk nincs a templomosokkal, igazán vitézül verekedtek például a mohácsi csatában. De hát, végső soron mégiscsak uzsorások voltak.

Na, hát nagyjából ahhoz a korhoz fűződik ennek a templomnak a régi története. Vagyis inkább az elődjének. Az Anjou korhoz, ha jól meggondolom.

És most, hegy ez a mostani templom is öregszik, meg kell erősíteni, szétásták az udvart, meg amit tudtak. És meglehetősen sok középkori emlék került elő abból a korból.

Albert, aki ismerte nagyjából azt a történetet, komoly képet vágva hallgatott. Hagyta Michaelát érdeklődni.

És valóban, ki is kísérté őket a lelkész az udvarra, vagyis a templomfal és az erőd fal közötti, jócskán feltúrt részre.

– Hát innét került elő a legtöbb. Jórészt régebbi templomot díszítő torzók, egészben, vagy a részleteik. Itt láthatók!

Albert és Michaela szorgalmasan nézegetett és fényképezett. A lelkész meg folytatta.

– És itt volt, ebben a gödörben, az is, ami elveszett! Nagyon furcsa szobor. Azt mondhatnám, hogy torzó az is. De mégsem az! Mert az egész nőalak nagyon életszerű. Csak az arcának a kifejezése olyan mint... mint... ne haragudjanak, de olyan, mintha megkínozták volna. Meg az a... gondolom eredetileg támasztéknak használt bot vagy rúd. Az sem illik az Anjou korba. De későbbi korról sem tudok, ahova illene. És most már soha nem is fogjuk megtudni. A szobor, amely miatt az elődöm meghalt. Nem alkotok ítéletet, nem tudom, hogyan és milyen összefüggésben, de volt összefüggés. Az államiak sem tudják. Na, jöjjenek, hogy lássák!

Bementek a parókiára.

Elővette a fényképeket.

– Látják? Ilyen volt! Ki tudja, hogy kinek kellett? Egyébként olyan, mintha részben középkor, részben reneszánsz lenne.

Ebben a pillanatban egy jókora macskakő süvített be a szobába, betörve az ablakot. A pap elszomorodott.

– Látják? Ilyen a nép. A fiatalok, és az államiak azt hiszik, hogy az elődöm lopta el, s azért ellenségesek. Az idősek meg úgy gondolják, hogy szentségtörés egy ilyen kép egy templomba és azért ellenségeskednek. Holott, ki tudja, mire gondolhatott az a mester amikor alkotta? Talán Mátyás korában, de nem vagyok szaktekintély. Na, jöjjenek, maradjanak itt ebédre!

Nem kérették magukat sokáig, dél volt, éhesek is voltak.

– Csak még előbb – ezt Michaela mondta.

– Mit szeretne előbb?

– Egy szerelőt a kocsimhoz. Bement a szobába, és mondta az unalmast.

– Akkor a legjobb lesz, ha maradnak holnapig, és én majd elrendezem. Persze nem személyesen!

Azt már az ebédnél mondta Róbert pap, azzal is jelezve, hogy nem tartozik a komolyan veendőkhöz, hogy:

– Látják, az a szobor, bronzból készült. Ugyanúgy bronzból, mint ahogy akkoriban az ágyuk is készültek ugyanabból. Meg a templomi harangok is. Lámcsak, ilyen sokoldalú fém az a bronz. Jót is, rosszat is lehet belőle csinálni. Meg művészetet is.

Ám bárhogya is komolytalannak volt szánva az a megjegyzés, Albert felében egész gondolatsort indított meg. Először a „nefilim” jutott eszébe, majd kis idő után az is, hogy hol volt róluk szó.

„Bolond dolog lenne, ha valami kapocs létezne a két történet között! Nem is lehet igaz!” de valahol, mélyen a lelkében mégiscsak érezte, hogy de igen, igaz lehet. Nem is szólt azután jóideig egyetlen szót sem. Csak estefelé, amikor, megköszönve a szíveslátást, elbúcsúztak, hogy szállást keressenek a faluban. Mert azt már nem fogadták el attól a kedves paptól. Találtak is egy parasztházban, ott meghúzták magukat. De még akkor sem sokat beszélgettek.

A szállásadóik persze házastársaknak nézték, s egy szobában akarták elszállásolni őket, de később, magyarázkodások után mégis elhitték, hogy csak munkatársak. Csak Albert húzta el a száját

kesernyésen. És Michaela nem csodálkozott azon a kényszeredett mosolyon. Mert már tudott a munkatársa előéletének tragédiáiról. Igaz, nem nagyon sokat. Ezért inkább csak a vállát vonogatta. Az óriások, és a bukott angyalok nem kerültek szóba.

– Ez bizony el volt vágva – mondta a szerelő másnap reggel a fékcsőre. Amely szerelőt egyébként valóban a lelkész szerezte valahonnan, mert nem falubeli volt – Mondhattam volna, hogy elnyíródott, vagy kapott egy jókora éles kavicsot lentről felpattanva, de az nagyon valószínűtlen. Valaki nagyon nem szereti, hogy maguk errefelé flangálnak. Nincs véletlenül egy féltékeny férj, vagy ugyanolyan feleség a háttérben?

Nyugtatták, hogy nincs.

– Akkor lehet, hogy AZT nem szereti valaki, amiért idejöttek!

Mondták, hogy tán az eltűnt szobor a ludas.

– Na, az valóban jókora port vert fel. Szerintem se templomba való.

– Láttá?

– Persze! Ki volt ragasztva a képe a villanyfákra! – így mondta, régi szóhasználat, pedig akkor már csak vasbeton oszlopok voltak, s magasfeszültség. Elég rondák voltak azok is.

Bólintottak. Aztán:

– Azt nem tudja véletlenül, hogy ki érdeklődött behatóbban a szobor iránt?

– Az eltűnés előtt, vagy utána? – jófejű ember volt a szerelő. Időközben persze a kocsit szerelgette, a csövet cserélte ki – Mert utána természetesen a rendőrség. Meg a póruljárt régészek. Meg a régi pap is egészen ki volt borulva.

– Annyira, hogy meg is ölje magát?

– Aaz? Nem hiszem. Hacsak nem az ő kezén csángált el. De nem hiszem. Családos ember volt.

– Most mi van a családjával?

– Nem tudom. Elmentek. Hamar. A temetés után. Na, ez megvan! – ez a kocsira vonatkozott – Azt ajánlom, hogy ne hagyják felügyelet nélkül! Az új papot is állandóan csesztetik. Hol jobbról, hol balról.

Megnyugtatták, hogy dehogyis maradnak, ők tanárok, nem detektívek, csak a tantárgyukhoz kellett némi infó. Az meg már van éppen elég.

– Még csak annyit, ha nem titok, hogy volt-e vajon még valaki, akit nagyon érdekelt az a szobor? Akár a rendőrök között is!

A szerelő vakarta egy kicsit a tarkóját, mint aki nem akar belekeveredni, de aztán, mivel jól kifizették a munkáját, de lehet, hogy rokonszenves is volt neki a két ember, csak kibökte:

– Volt a rendőrök között egy nagydarab őrmesterféle, azt érdekelte, még talán privátim is. Nem tudom a nevét, visszament a többiekkel Bukarestbe. Meg még volt valaki, na az még az eltűnés előtt is érdeklődött, valami Botos nevű, de ő régész volt, Kolozsvárról. Ő is jókora ember.

– És azok a rendőrök... miért Bukarestbe mentek el? Miért nem Brassóba?

– Azt már nem tudom. Igazából nem is akarnám tudni. Hogy nehogy aztán véletlenül nekem is kedvem kerekedjen... felakasztani magamat! Tudják?

Ezzel be kellett érniük. Csak egymás közt jegyezték meg, hogy annak a szerelőnek egész jó esze lehet.

– Mérnök! Sepsiszentgyörgyön – mondta a fiatal lelkész – hirtelenében nem tudtam, hol találhatok olyasvalakit, aki valóban jó. Remélem, meg vannak elégedve!

– Tökéletesen! – mondták még búcsúzóul. A lelkészen látszott, hogy mondana még valamit, talán valamiket, de ők már indulni akartak. Később sajnálták.

Valami forr a világban

Az ezeröttszázas év végén és a rá következő év elején is háborús helyzet alakult ki, legalábbis Európának azon a részén, amelyet Magyarország lakói jobban ismertek mint a távolabbi országokat, vagy éppenséggel amelyeknek nem volt különösebb jelentősége a Magyar Királyság számára. Vagy legalábbis úgy gondolták, hogy nincs.

Velence például, határozottan harcias hírokat pengetett. No persze, nem ő személyesen akart háborúzni az oszmán törökökkel, annál neki több esze volt. Másokat próbált rávenni arra, hogy az ő érdekében háborúzzanak. Ennek okából sűrű követjárások indultak meg a Vatikán és Magyarország között, de Lengyelország tekintetében is hasonló volt a helyzet.

Hanem, Dobzse László, tisztességes nevén második Ulászló, ezúttal a sarkára állt. No persze, lengyel király is volt, tehát két országot is tudhatott maga mögött. Emellett, az elődjével ellentétben nyugodt természetű volt, a főurakkal ellentétben pedig békepárti. Voltak ezenkívül neki még egyéb kellemetlen ügyei is, azokon is csak a pápa segítségével lehetett úrrá.

Az első ezek közül, ami akkor már tíz éve szálka volt a körme alatt, a Beatrix özvegy királynővel kötött házassága volt. No persze a ravasz asszonynak csak addig kellett a házasság, amíg az útját a hatalom felé egyengette. Amikor pedig látta, hogy nem a lágyszívű lengyelrel van dolga, hanem egy, minden szelídsége mellett is komoly és határozott férfiúval, legott megsértődött és el is hagyta a palotát.

A ravasz Bakócz Tamás persze úgy rendezte el a királyi házasságot, hogy abban szándékosan hibákat hagyott. Így aztán állt elő egy olyan csiki-csuki helyzet, amely az Ulászló (és Beatrix) kezét megkötötte, de az érseknek annál inkább hagyott működési lehetőséget. Persze a király is tudta mindezt, de akkor, amikor a királyságra aspirált, mindez nem számított neki. Most azonban egyre inkább érezte, hogy az érsek elkezdte szorítani a nyaka körül a hurkot. Hát ez aztán végleg nem kellett Ulászlónak. Üzent is Sándor pápának, hogy jó, ő beleáll a török háborúba, de feltételekkel. Amely feltételek közül az egyik első éppen az, hogy tegyen valamit a házasságával! Vagy érvénytelenítse, vagy tegye rendes, normális házassággá, de ez így nem megy tovább. Voltak emellett még egyéb feltételei is, de ez lehetett az, amely a legkényelmetlenebb volt.

No persze ezt a pápa is jól tudta, s ugyanez okból igencsak húzódozott a teljesítéstől. Hiszen az Egyház befolyását csökkenteni nem akarta, legalábbis önként nem.

Hát ilyen, s ehhez hasonlóok voltak az okok, amelyek miatt Cagli püspök szorgalmasan járta Közép-Európa országait.

Talay Antal eleinte nagyon sietett volna bosszút állni a szerelme haláláért az elvetemült gyilkoson, de aztán addig győzőgették, ebben főleg az édesanyja jeleskedett, amíg belátta, hogy ahhoz a bosszúhoz legelőbb még meg is kell találni azt a bizonyos gyilkost. Amit viszont nem remélhetett véghezvinni az inkvizítor atya nélkül. Már pedig az atya eltűnt, nem jelentkezett azóta sem. Sőt, ami még kellemetlenebb volt a váradi harangöntő segéd, rögtön az atya távozása után szintén elkéredzkedett, hogy utána menne.

Engedték, hadd menjen. És aztán annak is nyoma veszett.

A fájdalom, amelyet egy szeretett lény elvesztése miatt érzünk, bizonyos tekintetben hasonlít a testi sebekhez. Eleinte elviselhetetlen fájdalmat okoz – és bosszúvágyat, ha a kedves olyan körülmények között veszett mint Julcsa is – és éppen, mivel a fájdalom hosszabb időn át elviselhetetlen, bizonyos idő után vagy belehal az aki érzi vagy, ha a gyászoló egyébként erős és lelkiileg egészséges, a fájdalom eleinte éles szúrása tompulni kezd, s ezáltal elviselhetővé válik.

Antal minden tekintetben egészséges volt, ezért az ő fájdalma is az ismert fázisokon ment keresztül. Nem szűnt meg fájni, bizonyos értelemben még fel is erősödött, de tompább lett, nem szúrt bele a szívébe percenként. Ugyanakkor a fiatal földesúr határozottabb, céltudatosabb lett. Most is bosszút

akart állni, de valahol a lelke mélyén megérezte azt, amit a mai ember már pontosan megfogalmazott magának, hogy a bosszú olyan éték, amely hidegen tálalva jó igazán.

Az érzelmi oldal mellett a felelősségtudata is megerősödött, s belátta, részint az anyai kérések eredményeként, hogy a tél a nyakukon van, a faluban negyven valahány házban emberek élnek, száznál valamivel többen, és azok az emberek tőlük várják a gondoskodást.

– Maradok itthon tavaszig! Addig amit lehet, elrendezünk, talán az atya is visszajön, nem hinném, hogy elfelejtett volna minket, és aztán együtt megyünk elrendezni azt, ami mindenképpen a kötelességem!

Teréz tekintetes asszony határozottan helyeselt erre, ő is így gondolta. Az utolsó félmondat kivételével, természetesen.

Favágás következett, persze nem a saját kezével, bár néha abba is beleállt, ha szükségesnek látszott, a vadhúsokat is erőltetett ütemben dolgozták fel, és új jégvermet is ásatott az emberekkel, a régítől valamelyes távolságra, hogy a miazmák vagy hullaméreg ne tudjon áthatolni a régiből.

Szóval... rendben mentek a dolgok.

És aztán január vége felé egyszer csak hazajött Talay Ábris. Ő maga is a rövidebb, székelyes Ábris formát használta a Ábrahám helyett, amit nagyon ótestámentuminak érzett. Értesítés, vagy előzetes üzenet nélkül jött meg, mint aki csak rövidebb látogatást tervezett. Így is volt.

– Lepoglaváról jövők. Mindenki úgy tudja, hogy nehéz idők jönnek. Ezért kaptam ezt a rövid szabadságot is.

– A herceg? – kérdezett közbe Teréz.

– Jól van, csak sok a gondja. De különben is nem herceg már, hanem bosnyák király. Bár igaz, hogy ettől a hatalma nem lett nagyobb, a vagyona sem, de a veszedelme annál inkább. Ti itt nem is tudjátok, hogy hogyan szorongat arrafelé a török. Ne is tudjátok meg! De két szép gyermeke is van ám azóta Frangepán Beatrixszel. Erzsébet a nagyobb és a kisebbik Kristóf! Csak nem hal ki a Hunyadi név! (Szegény, ha a jövőbe látott volna!) Hát ti itt hogy boldogultok? Látom, szépen, rendben mennek a dolgok. Antira rá se ismertem volna, ha nem látom, hogy rendelkezik az emberekkel. Csak nagyon komoly. Ezt nem szeretem.

Ezután már nem volt mit tenni, az asszonya kénytelen volt elmondani, hogyan, mi történt a közelmúltban, s mitől lett a nagyobbik fiú olyan hirtelen felnőtt.

A beszélgetés az éjszakába nyúlott, sok volt az elmesélni való. Amiből leginkább az fogta meg a férfit, hogy a nagyobbik fia pap akarna lenni.

– Nem tudom, hogy mit gondoljak erről. Eddig az volt a rend a mi -féle családoknál, hogy az idősebb fiú vitéz lett, s a kisebbik szolgálta Istent. Vagyis, hogy a nagyobbik is ugyanazt tette, csak nem feltétlenül imádkozással, hanem inkább karddal. De hát... az ő döntésük. És Istent szolgálni, az is szép és méltó dolog.

– Igen ám, de Antal harcos pap szeretne lenni!

– Aha! Vagyis mondjuk, például pálos! Gondolom, a váradi Arisztid fejében született meg ez a gondolat. No, akkor majd meglátjuk! Egyébként hogy van Arisztid?

– Jól van. Hízik!

– Sose volt sovány. De érdekes módom, ereje az van neki azért. Emlékszem, láttam egyszer, fiatal korában, hogy emelt meg egy félig rakott szekeret. Alászorult valaki, azt kellett kiszabadítani. Szóval, ne becsüljük le Arisztidet sem! Ej, szeretném látni!

– Már pedig azt aligha fogod kedves uram, mert eltűnt!

– Hogyan? Arisztid?

– Bizony igen, mert nem jelentkezett a kolostorában. S azóta se tudja senki, hogy merre járkal.

– No, remélem, nem vész el örökre! Ferencesek nem szoktak. És egyébként is, jó tanítómester lenne a fiúnak. De majd meglátjuk. Illetve meglátjátok, mert én vasárnap meg kell induljak visszafelé. Vinnék magammal két embert is, ha aki katona szeretne lenni.

De Teréznek a gondolata megragadt a ferences személyénél.

– Így hát te ismered a ferencest? És régen?

– Igen. Valamikor jó vitéz volt, de aztán történt valami az életében, hogy papnak ment. Nem tudom mi, soha nem beszélt róla. Nagy dolog kellett pedig, hogy legyen, mert éppen az inkvizíciónál kötött ki. Ennek oka kellett legyen!

– Igen. Szerintem is. Mert egyébként rendes, jó ember lenne!

A maradék kevés időben Ábris vitéz a fiával is elbeszélgetett, méghozzá mindkettővel. Gábor, tiszta sor volt, fiatal még, majdnem teljesen gyermek. Számára az, amit a bátya tesz, szent és megkérdőjelezhetetlen. Bár nem sokat tudott a történeletről, sajnálta azt ami Julcsával történt. És meg is értette Antalt, hogy az Egyház felé irányította élete szekerét.

– Ámbár azért emellett még vitéz is szeretne lenni. Van olyan a papok között is elég – tette még hozzá.

Így az apának már elég információ állt rendelkezésére ahhoz, hogy az Antal sorsát is jobban megértse. Férfiember lévén, eleget látta, hogy mit képes cselekedni egy emberrel a szerelem és a gyász együtt. Főleg, ha fiatal. Ezért nagyon vigyázattal nyúlt csak a témához.

– Eszerint... az Egyház.

– Igen apám. Méghozzá a harcos Egyház.

– Szép gondolat. És közelebbről? Mert tudod, hogy a Talayakra, bár nem tartozunk a leggazdagabbak közé, mégis mindenki felnéz. És ezért a felnézésért tartozunk is a többieknek. Példamutatással.

Antal lassan lehajtotta a fejét. Úgy mondta:

– Tudom. De látod, olyan nehéz. Most!

Rövid, szaggatott vallomás volt, de többet lehetett megérteni belőle, mint egy félórás cirádából. Pedig a legsúlyosabbat az apa még nem is tudta. A módját annak, hogy Julcsi hogyan is távozott az életből. Erről senki nem beszélt neki, legalábbis részletesen nem. Csak Teréz említett futólag valamit arról, hogy még a Mátyás király idejében, annak is a közepén létezett egy vajda, bizonyos Vlád... ebből kellett összerakni. És össze is rakta ahogy tudta.

– Megértelek, valamennyire. Talán igazad is van. Nem is szándékozom részletezni. Abból amit sejtettél, én a Remete Szent Pál regulája szerinti rend testvéreire, és azon belül a harcos barátokra gondolok. Ez részben szerintem is megfelel. Mindössze két dolog van, amit meggondolásra ajánlok neked. Először is, ott szigorú a regula. Nem is lehet egyből csak beleállni az ajtón keresztül, mint néhány más rendbe. Egy éves jelöltség van, és ha az alatt nem éred el a megfelelő tudásszintet, akkor még egy másik év következik. Mindezek után pedig szigorú beavatás. Hogy az miből áll, arról én is csak külsőségeket tudok, mások elmondásai alapján, nem is vagyok biztos abban, hogy az mind igaz. De abból két dolog világos. Először is, az a beavatás, valamilyen módon, nem tudom pontosan hogyan, de szó szerint meghatározza a további életedet. És mégis, ez a második dolog, mindennek ellenére, én még nem hallottam olyan emberről aki a pálosokat otthagytá volna. Mint ugyebár a többi rendek között néha előfordul. Hát ezt gondold meg magadban, kérlek! És amikor előkerül, ha ugyan előkerül, mindezt beszéld meg a mentoroddal, Arisztid atyával is! Jó lesz így?

Antal azt válaszolta, hogy jó lesz.

A vasárnap vészesen közeledett, Ábris vitéznek készülődni kellett az útra. Vissza, Lepoglavára, a bosnyák királyhoz. A két katonának való férfit már kiválasztotta, próbálgatta is, hogy mire jók és mi az amit még tanulniuk kell.

És két nap múlva elporzottak.

De valóban, mi is lehet Arisztid atyával? Mert, hogy ősz vége óta nem hallottak róla semmit, nem is látta senki. Akkor, amikor elindult vissza a kolostorába, még utánarúgatatott József, a harangöntősegéd, neki egyébként is érdeke fűződött hozzá, mivel unta már az egy helyben ülést a váradi műhelyben, s várta volna, hogy az az atya elintézi neki a szabadulást a műhelyből, hogy hivatalosan is a Talay Antal jobbágya lehessen. A fiatal földesúr mellett kalandos életre lehetett reménye és akár megcsillogtathatja veleszületett tehetségét, a rejtett dolgok megfigyelésére.

De, amint ment tisztos távolságban, nem akarván, hogy bárki azt gondolja kémkedik, ez különben is távol állt tőle, mindössze annyi történt, hogy szófoszlányokat hallott, amelyeket a pap maga elé suttogott, amelyek közt szerepelt a „nefilim” szó is. Papok között forgolódo ember lévén, ismerte a kifejezést és azt is sejtette, hogy mire, kire vonatkozik, ez anélkül is magától értetődő volt, de nem tudott kihámozni semmi különöset ebből, azonkívül, hogy még acélosabbá tette őt vagyis az atyát, a titkos elhatározásában, amelyről azonban egyetlen szót sem ejtett senkinek, így nem tudhatta senki, mi az. Mindössze annyi látszott rajta, hogy valami erős elhatározás növekszik benne.

Aztán az atya valami előtte ismeretlen okból befelé vette az útját az erdőbe és József nem követte tovább. Mert ki tudja, miféle dolga lehetett arrafelé az inkvizitor atyának, talán az említett bukott angyalok valamelyikével kíván éppen ott megküzdeni? Nem zavarta tehát, inkább dolgavégezetlenül visszament a Talay uradalomba azzal, hogy majd később megismétli az útját a Káptalanhoz. Ez azonban egyéb események – sok munka, és az Ábris vitéz rövid otthon tartózkodása, meg még egyebek – miatt mind halasztódott. A földesasszonynak is csak annyit mondhatott, hogy az atya eltűnt az erdőben, s ő nem követhette tovább. A véletlenül kihallgatott szavakról sem beszélt, illetlennek tartotta volna.

A testes pap tehát ment egyedül, gondolataiba mélyedve, előre az erdőben, amerre a lova ösztöne vitte.

Valami történhetett, gondolta, inkább érezte magában. De mivel addig már sokszor megtörtént, hogy az okos állat hamarabb megérezte a készülődő eseményt mint akár ő maga, ezúttal is rábízta magát.

Nem sokára meg is hallott valami emberi zsibongást. Veszekedés, néha rövid ideig tartó verekedés hangjai voltak, néha elfojtott jajkiáltások is voltak. Aztán csend.

Egy tisztáson aztán meglátta. Emberek csoportja volt egy farakás körül, vitatkoztak, veszekedtek és valami összekötözött csomagot hol felemeltek, hol meg visszatettek a földre. Pap is volt velük. Ezt látva Gánti Arisztid leszállt a lováról, s miután sugdosott valamit az okos állat fülébe, otthagya hűséges társát és megközelítette az embercsoportot. Látta, hogy paraszti ruhába öltözött férfiak voltak, csak imitt-amott egy-egy nő közöttük, jobbra idősek. A csomagról is hamar kiderült, hogy szintén emberek, még hozzá kettő. Egy fiatal férfi és még nála is fiatalabb nő.

– Hát ti mit mesterkedtek itt? – kérdezte tőlük harsány hangon.

Amazok, ismeretlenek lévén, csak álltak határozatlanul. Azonnal eszükbe jutott, hogy az aki ilyen hangon mer szólni, az csak valami magas rangú főember lehet, holott csak egyszerű barna csuhát visel, mint általában a ferences testvérek. Hanem a pap alighanem megismerhette, mert meghajolt előtte mélyen, szótlanul. Aztán az emberek közül az aki a legbátrabbnak bizonyult, megszólalt.

– Mink, tisztelendő atyám, ezt a két boszorkányt hoztuk ide, hogy megpörköljük, mert már nagyon sok rosszat követtek el ellenünk!

– Mik lennének azok?

– Jaj atyám, aszály, jégverés, a tavasz is később jött mint szokott, a teheneknek meg a teje is elapadt. Jaj, annyi a bajunk amióta idejöttek! Sorolni se tudjuk!

– Jól van emberek! Hát engem ismertek-e?

– Neeem – mormogták határozatlanul a falusiak. Csak a pap rebegett ugyanolyan bizonytalanul igent. Hozzáfordult tehát.

– Na jól van barátom! És miből gondoljátok, hogy mindezek a szerencsétlenségek az ő műveik lennének?

– Dehát kié lennének, ha egyszer mind azóta lettek, amióta ezek nálunk vannak?

– És azelőtt soha nem volt ilyesmi? Gondoljátok meg jól!

Az emberek gondolkodtak. Aztán az, amelyik először is bátorságot vett, azt mondta:

– Ennyire, mind együtt még soha! Voltak persze mindenfélék amik történtek, de így... így nem.

– Az ám, de ilyesmik máshol és máskor is szoktak történni. És nem gyilkolnak meg senkit miatta. Hanem szépen továbbdolgoznak és a másik évre el is felejtik.

– Igen ám, de ezek a törökkel is cimborálnak!

– Levél van náluk! Török levél!

Ez már komoly szó volt. Itt valóban közbe kellett avatkozni.

– Nosza! Engedjétek csak el őket szaporán! Ki tudja, miféle bajt hoztatok már eddig is a buta fejetekre!

Az emberek morogtak, egyre vészjóslóbb lett a helyzet. Aztán az egyik egészen közel jött és azt suttogta:

– És ha mi most szépen megfognánk téged te ferences és elnyiszálnánk a nyakadat? Senki se tudná meg! És kevesebb lenne még egy árulóval!

Arisztid elnevette magát.

– Az hát, s aközben a lovam azonnal elkezdene vágtatni, és gazda nélkül érkezne meg Váradra a kolostorba! És az egész kapitányságot a nyakatokra vezetné. Gondolom, tudjátok, hogy mi történne veletek?

Az emberek tovább morogtak. A pap folytatta:

– Azt ajánlom hát, hogy hagyjátok, hadd kérdezzem ki ezeket az embereket! Majd kiviláglik, hogy mifélék! De akár ki is válthatom őket. Lehet például istenítélet! Nevezetek ki magatok közül egyet, aki megvív azért, amit ti akartatok tenni.

A csoportnak tetszett az ötlet. Ki is neveztek maguk közül egyet, aki majd megvív az akaratukért. Elő is kerestek neki egy rozsdás kardot.

– Hát te uram – akkor már nem nevezték atyámnak – kit állítasz magad helyett?

A pap tovább vigyorgott.

– Hát kit? Talán nem hiszitek, hogy jót tudok állni magamért?

Azzal hátradobta a barna csuhát, s láthatóvá lett a vastag, kissé hasas, de arányos test. A kardja is látható lett az oldalán.

Az emberek a fejüket ingatták. Egyre inkább rájöttek, hogy itt csak veszíteni lehet.

– Na! Rajta!

Elkezdtek. Nagyon hamar kitetszett, hogy a falusiak embere csak csapkodni tud, de azt iszonyatos erővel. Míg azonban Arisztid, alig mozgatta a kardját, csak védekezett kisebb mozdulatokkal. Mint aki készül valamire. No persze, ki is derült hamar., hogy mire Mert egyszer csak a kardja sikeresen beleakadt az ellenfele kardmarkolatába, aztán csak azt látták, hogy az meg elrepül. Messze, messze.

– Na! Oldozzátok el őket! Beszélek velük. Meg azt a levelet is adjátok ide! Hátha nem is boszorkányság – de még akkor is vigyorgott.

A falusiak, ígéret szép szó, morogva kibogozták a foglyaikat. Ebben persze jókora szerepe volt annak is, hogy sehosem látták az inkvizítor lovát. Hol lehet? Vajon valóban el fog indulni a váradi kolostor felé?

És, ha már ennyire voltak, előszedték kényszeredetten azt az inkriminált levelet is. Valóban törökül íródott. Még egy jókora pecsét is volt rajta, de nem a király pecsétje. Egyébként meglehetősen hivatalos levélnek számíthatott. Amikor sikerült kisillabizálnia a pecséten levő írást, kiderült, hogy a királyi testőrség fejétől származik.

„Hát igen. A király mégse írhat személyesen... na kinek is?” ... kiderült, hogy egy Iszmail bég nevű török tisztnek.

Forgatta az elméjében mindkét nevet, majd a levél szövegére összpontosított. Abban viszont semmi egyéb nem volt, mint hogy őfelsége II. Ulászló király minden erejével azon van, hogy a szultánnal a békét megőrizze. És, ha a bég mégis annak az ellenkezőjét hallja, bárkitől is legyen az, emlékezzen vissza azonnal, hogy mit ígért Ulászló király a népének, éppen akkor amikor a trónt elfoglalta. És annak bármiféle ellenkezője csakis valaki olyantól eredhet aki mindkettőjüknek ellensége, vagy kényszernek engedett.

A pap folyékonyan olvasta a török nyelvű levelet. Ezt akkoriban minden műveltebb lovagnak kötelezően értenie kellett, sőt néhány évtizeddel később, egy lovag, szintén harcos, még török verseket is fordított magyar nyelvre. Igaz, meg is kapta érte a magáét az utókor egyes nagyfejűitől.

Eközben a foglyok, valóban egy ifjú és egy fiatal leány, kissé kirázták magukból s kötelek okozta zsibbadtságot.

– No, akkor mondjátok! Kik is vagytok ti – fordult feléjük.

– Engem Patkós Jánosnak hívnak – felelt kettejük nevében a férfi, lehetett olyan húszéves – ez meg itten a tesvérhúgom, Ágnes. Még alig tizenöt éves. Szégyen, amit ezek műveltek velünk. Ha tisztelendő atyám meg nem jelenik mintha csodából, hát már ott égnénk mindketten.

És a farakás felé mutatott.

A pap csak hümmögött.

– Hát azt tudjátok-e, hogy ki vagyok én?

– Biztosan nem tudjuk, de körülbelül valami főpapi méltóság lehet kegyelmed a váradi kolostorban.

– Majdnem. Mert főpap ugyan nem vagyok, csak inkvizítor pap, de a hatalmam, bizonyos körökben valóban nem megkérdőjelezhető. De csak olyanok számára, akik bűnt követtek el. Na de hát: mi is van akkor ezzel a levéllel?

– Az úgy volt, hogy mi a budai palotában teljesítettünk szolgálatot mindketten. Én a könyvtárban, Ágnes pedig az asszonyos házban, ahogyan az illik. Aztán egyszer megakadt rajtam az őfelsége szeme. Kérdi tőlem, hogy:

– Tudsz-e olvasni te legény?

Azt feleltem, hogy tudok.

– És milyen nyelven?

Mondom, hogy magyarul, horvátul és latinul.

– Törökül nem?

Mondom, hogy úgy nem.

Akkor mondta, hogy vigyem el ezt a levelet János hercegnek, Lepoglavára, hogy majd ő tegyen vele legjobb tudása szerint. De nem tudtam megtenni, mert errefelé kellett előbb kerülnünk, hogy a nénémet meglátogassam.

A „néném” szóra aztán a pap elméjében teljesen a helyére került az egész történet, vagy legalábbis az a része, amely a helyhez kapcsolódott. Mert nem volt ismeretlen előtte a Patkós név, csak addig a percig nem tudott mit kezdeni vele. Össze is ölelte magához a két fiataalt, nagy szájalommal. Hiszen nem más, mint a nem sokkal előbb eltemetett Julcsa testvérei voltak előtte.

– Jaj szegény híveim, ne menjetek ti arrafelé amerre indultatok, mert szegény nénétek már bizonynyal a mennyországban van!

– Meghalt volna? Nem nagyon hihető! Erős volt! Egészséges.

– Meghalt pedig szegény, mert megölték! Nyomorult orgyilkos végzett vele! – igyekezett elkerülni azt, hogy hogyan érte el a vég a legidősebb testvért, csak általánosságban beszélt – Onnét jövök, láttam kiterítve. El is temettük a napokban. Mindenki szerette és megsiratta. Engem is azért hívtak, hogy kiderítsem, hogyan történt. A fiatal földesúr pedig megfogadta, hogy addig nem nyugszik, amíg meg nem bosszulta.

– De akkor meg éppen oda kéne menjünk!

– Mondom, hogy nem! Antal úr majd elvégzi az elvégeznivalókat, bízzatok benne! Én ismerem, megteszi. Megkeresi a gyilkost és meg fogja ölni! De tinektek most nagyon fontos dolgatok van. Az ami miatt küldött őfelsége. Hogy vigyétek el a levelet Lepoglavára!

– Dehát azt mondta a király, hogy nem sürgős!

– De most már sürgős lett. És adja Isten, hogy el ne késsetek! Menjetek hát! Ha nincs más, akkor induljatok, pihenés nélkül! A hercegnek – most már bosnyák király – pedig mondjátok meg, úgy intézkedjen, hogy lehet a haza sorsa fordul meg rajta! Menjetek! Még találkozunk!

A fiatalok elmentek. Akkor a többiekhez fordult:

– Hallottátok! Akár azt is mondhatnám, hogy amiképpen üldöztétek őket eddig, úgy vigyázzatok rájuk ezentúl! Hogy eljussanak a herceghez! De sajnos mint ahogy lenni szokott, kifogytunk az időből. Tehát, ti itt kell maradjatok. Aztán, télen, amikor könnyebb az utazás, menjetek el a váradi kolostorba és mondjátok, hogy én küldtelek titeket! Ne féljete, nem lesz bántódásotok! Nekem

még itt van valami dolgom, de mondjátok meg, hogy igyekszem, hazatérni! Nesze, itt van egy zacskó. Ne féljetek, használjátok, de tudjátok, hogy nem az enyém, hanem a kolostoré! Egy év elmúltával vissza kell adni!

Ezzel elindult, hogy valamivel távolabb, egyedül maradva, végiggondolja azt amit el kell végeznie. Mert egyelőre még ő sem tudta pontosan, hogy mi lenne a legjobb amit tehetne. Zsongtak, zsibongtak a fejében a gondolatok, néha egyenesen ellentmondva egyik a másikának. Nem is ment, csak valami félnapi járásnyira. Ott leült egy fatönkre és gondolkozott.

Ugyanakkor, alig egy kőhajításnyira tőle, egy íj lassan emelkedett és feszült meg.

A hátrahagyott falusiak persze nem vártak a fagyosabb téli hónapokig, hanem amilyen gyorsan csak tudták, összekapkodtak minden holmijukat, sokat ott is hagytak, s szinte futva indultak el Várad felé. Nehogy már az a rettenetes pap hamarabb érjen oda, s esetleg bemártsa őket olyasmibe, amit el se követtek!

A váradi harangöntő segédje azalatt az idő alatt amíg Arisztid atya a falunyi vándorló emberekkel, meg a török levéllel vesződött, nem találta Talayéknál a helyét. Valóban nem is volt könnyű a helyzete sem. Mert, mint a mester segédje, a káptalan jobbágya volt, ugyanakkor viszont, mint az Arisztid ígéretében bízó, nyugodtan hihette azt is, hogy az inkvizítor atya már elintézte számára a jobbágy-sorbóli felszabadítást. Mindkét lehetőségnek megvoltak az előnyei, de a hátrányai is.

Mert teszem azt, ha az ember jobbágy, akkor ugyan egy csomó lehetőségtől meg van fosztva, nem mehet el csak úgy a maga számlájára az ura/úrnője engedelmével, ugyanakkor viszont, ha megszorul, mindig, vagy majdnem mindig számíthat az ura segítségére. És ez így volt fel egészen a nádorig bezárólag. Ha viszont – és most természetesen nem a nádor esetéről van szó, hanem az olyan, ki tudja honnét szalajtott szegény legényről, mint a mi harangöntősegédünk – valaki szabad ember, akkor bármikor, bárhova elutazhat, sőt ha a tartalékai végére ért, akár éhen is halhat az országút szélén. És bizony azokban az esztendőben az ilyesmi elő is fordult időnként, nem csak ijesztgették vele a jobbágyifjakat. Hiszen kemény telek jártak, ahhoz majdnem rendszeresen száraz nyarak társultak, termés kevés volt, nem is beszélve a világon éppen kibontakozó hadi helyzetről és még egynéhány olyan természetű jelenségről, amelyek mint például a bankárok tömeges megjelenése, még tovább nehezítették az úgynevezett szabadok életét.

A mi Józsefünknek ráadásul egy olyan mestersége volt, amelyet nem lehetett csakúgy a falu szélső viskójában űzni, bármennyire ismerte is a bronz megmunkálásának minden csínját-bínját. Hiszen harangra nem mindenkinek van szüksége. Kis kolompokra már inkább, de ahhoz pátenstre volt szükség valamely céh részéről, és anélkül bizony ebrúdon távozott a piacról, ahol megjelent. Nem csípték a kontár munkát az akkori népek, ahogyan ez szintén a termék iránti keresletnek szűkös voltából következett.

Az ifjú Józsefnek egyébként meg se fordult a fejében az ilyesmi, nem lévén neki a saját tulajdonában szinte semmi azokból a bonyolult szerszámokból, amely az olyan kisebb csengők készítéséhez szükséges volt.

Ez volt az oka annak, hogy igencsak nyugtalanul méregette a saját jövőjének lehetőségeit.

És aztán, az Ábris vitéz távozása után egyszer csak összeszedte minden bátorságát és odaállt Teréz tekintetes asszony elé. Hogy hát, ő rendkívül tiszteli az úrnőt – ez különben valóban így is volt – de attól még semmit nem tud arról, hogy neki magának mi lesz a jövője. Lenne ő szívesen az Antal úr jobbágya (most, hogy már mindenki elismerte felnőttnek, nem úrfi volt, hanem úr), de mit tegyen, ha azt sem tudja, hogy ő ez idő szerint nem másnak a jobbágya-e?

Legyen hát kegyes hozzá az úrnő és engedje el a káptalanhoz annyi időre amennyi szükséges a helyzet kibogozására, hogy visszajöve már tudva a saját helyzetét, vagy Antal úrtól kérjen jobbágylevelet, vagy a káptalan elengedő levelével jöjjön, amely levél megszabja, hogy hová, miért és meddig kísérheti el a fiatal földesurat.

Teréz ráállt a dologra, József pedig elment. És ő sem jött már vissza soha.

Falkenstein

Körülbelül harminc évvel e történetünk kezdete előtt, a pécsváradi kolostor tulajdonában levő egyik uradalom háznagyát Falkensteinnak nevezték. A háznagy egyébként lovag volt és gróf is. Mert akkoriban is megesett olyasmi, hogy egy főnemesi család egyik-másik sarja teljesen elszegényedett. Ugyan a birtokot eladni nem volt lehetőség, lévén az hitbizomány, csakis örökölni, vagy adományba kapni a királytól, s a király amit adott azt, méltatlanná süllyedés esetén vissza is vehette. Ez ritkán fordult elő, de léteztek ezen az egy módozaton kívül további lehetőségek is az elszegényedésre¹. Teszem azt, rendszerint a sok gyerek. Ami ugyan a főnemesi családokra nem volt éppen jellemző, de azért előfordult. Aminthogy ez esetben éppen valami ilyesmi is történt, úgy három, vagy négy nemzedékkel előbb.

Ez a mi grófunk, lovagunk is olyan nincstelenné lett már kamaszkorában, hogy kénytelen volt a megélhetés kedvéért elvállalni egy ilyen, lényegében gazdatiszti feladatot. Annyi tartás azért még volt benne, hogy nem holmi rokonoknál kilincselte érte, hanem az egyháznál. Ami ugyebár, mégiscsak inkább elfogadható.

A pécsváradi kolostorok már akkor is hatalmas vagyonnal bírtak – nem volt abból semmi se a barátok tulajdonában, lévén nekik szegénységi fogadalmat kellett tenni – több uradalom is volt, ezek közül az egyiken gazdálkodott, elég jelentős sikerrel a mi grófunk.

Pécsváradot manapság is jókora erdőségek határolják, akkoriban viszont az erdők még nagyobbak, kiterjedtebbek voltak, bennük vad bőségesen. A nagy király, Mátyás halála után persze változott a helyzet valamennyit, de az a bizonyos változás nem jött nagyon hirtelen és akkor is főképpen az ország középső részét érintette.

Ám a mostani történet idején Mátyás még nagyonis élt és a pécsváradi barátoknak jól ment a sora. Nemkülönbön Falkenstein grófnak is.

A lovagnak különben felesége is volt, egy csodaszép, szőke asszonyka. Ki tudja, hol szerzett be egy ilyen társat a komoly, sőt néha egyenesen mogorva gróf?

A feleség ugyanis fiatal volt, szép, kedves és víg kedélyű. Hogyne bálványozta hát legyen a komoly férfiú? Biz az bármit megtett volna az asszonyka kedvéért. Amint az illet is.

Történt pedig, hogy abban az évben, ősz elején, egy vándorkomédiás társaság kóborolt a környéken, előadva itt-ott azt amit tudott. Hát csak természetes, hogy Falkenstein lovag meghívta azokat a komédiásokat, játszanának talán az ő udvarházában is a háznép előtt, a felesége kedvéért. Olyan fajta népség, amelynek apja általában a nyomor volt, anyja pedig a tehetség, s mindezek mellett, vidéki rokonként az akarás is.

Az előadás is ehhez mérten olyan volt, amilyen abban a korban lenni szokott. Volt ott csepürágás, hóbortos bakugrások, versmondás meg énekmondás is, tánc a tisztelt nézők tiszteletére, és még néhány rövidebb jelenetet is előadtak. Egyszóval, nem éppen a legutolsó rétege lehetett a komédiásoknak.

Az is igaz, hogy a felsorolt kunsztok legtöbbje a lovagi készségek között is szerepelt, tanulták is a lovagi iskolákban – a csepürágás persze nem tartozott oda – hiszen egyik legfontosabb kötelessége minden lovagnak a hölgyek szórakoztatása volt, ha éppen nem volt háború. De hát az akkori lovagok, apródsorban kezdték, is ugyanúgy emberek voltak mint manapság, amiből következett, hogy egyiknek egyhez, másiknak pedig máshoz volt, illetve nem volt tehetsége. Aztán meg nem lehet egyenlőségjelet tenni az asztal mellett elmondott, jól, rosszul sikerült ének, vers és a valódi színészek által előadottak közé.

1 E sorok írójának a családjában is előfordult az anyai ági ősök között egy afféle elszegényedett grófnő aki, jobbat nem találhatván, egy földészhez ment feleségül. (Így nevezték udvariasan az ilyen esetekben a parasztot abban az időben a hivatalos iratokban)

A drága kis asszonyka nagyon elemében volt az előadások (mert három napig mindennap meg kellett ismételni) alatt és azok kapcsán. Nevetett, tapsolt, újrázott, szóval szerette. És természetesen leginkább a férjét szerette, amiért ott vidéken, egy ilyen pompás szórakozást hívott neki házhoz.

És mivel a férjét nagyon szerette az említett előadások okából, hát a megfelelő idő eltelte után egy jól fejlett kisfiúnak is életet adott. Addig nem sikerült nekik egy utódot összehozni. Pedig lassan ideje is volt, hisz a gróf nem azért dolgozott – és dolgoztatott – hajnaltól késő estélig, hogy aztán, amikor az ideje eljön annak (minél később persze), az egész összegyűjtött gazdaságot az egyház örökölje utánuk.

Vagyis, hogy a sok munkának, gondolkozásnak, tervezésnek, egy komolyabb vagyonka lett az eredménye. Amely vagyonka most már az ifjabbik Falkestein jussa lesz majd. Mint mondtam, a maga idejében.

És az idő múlt, a gyermek pedig növekedett. Éppen úgy, ahogy annak megvolt a rendje. Vagy talán még annál is inkább. Mert hamar meglátszott rajta, hogy nem akárki féle férfiú lesz, ha majd felnőtt. Tizenöt éves korára fejfel magasodott ki a kortársai közül.

Nőtt tehát a gyermek mintha húznák, csak éppen, és ezt az apja valahogy nem tudta elfogadni... nem volt lovagnak való.

Először is, nem erősödött arányosan a testi növekedéssel. Olyan... puha maradt mindig. Persze karddal vívni megtanult, sőt határozottan nagyon elegáns mozdulatokkal forgatta a fegyverét, akár csodájára is járhattak volna, de! A legelső esetben amikor az alkalmi ellenfél kardja egészen véletlenül a bőréhez ért, azonnal megállt. Valósággal lemerevedett. Talán eszébe vette, hogy ez bizony még véletlenül sem játék. És ez később is ugyanígy megtörtént valamikor a vívőlecke során megszúrta, vagy csak érintette. Más gyerek fel se veszi az ilyesmit, még dicsekedni is csak a kissé látható sebekkel dicsekedtek. De a fiatal Rupert úgy látszik, más anyagból volt gyúrva.

A lovag akár bosszankodott is volna, ha nem lettek volna a fiának olyan tulajdonságai is, amelyek némileg kárpótolni tudták azért a hiányosságért. Ami legfőképpen abból állt, hogy egy-két rongydarabbal úgy el tudta változtatni magát, hogy a saját szolgálói sem ismertek rá. Olyankor nem csak a látványa változott meg alaposan, de a hangját is az alkalomhoz illően el tudta változtatni, akár nőiesen magasra, akár öregesen reszelőse, vagy bármilyenre amelyet a helyzet és a ruházat kívánt.

Az apának tetszett ez a játék, és meggondolta azt is magában, hogy elvégre a király szolgálatában kémekre is szükség van. Talán emlékezett is arra, hogy valamikor, még a nagyapák kora előtt, Zsigmond király főképmje, Tar Lőrinc úr, (hej, micsoda ember volt az!) milyen hasznossá tudta magát tenni az ura szolgálatában. Azóta sem volt olyan sikeres kémje magyar királynak! Arról meg tökéletesen elfeledkezni látszott, hogy Tar Lőrincnek a maga idejében éppen azzal kezdődött a karrierje, hogy jó néhány sebet inkasszált be a király védelmében a Laczfi összeesküvés alkalmával. Azon is elgondolkozott a jó lovag, hogy a fiúnak alighanem az anyja beszéli tele a fejét azokkal a dolgokkal, amelyek inkább egy színésznek válnának dicséretére, mint egy lovagnak. Ámbár, mint mondtam, a versmondás és az éneklés is a lovagi készségek közé tartozott. És azokhoz a fiatalember komoly tehetséget mutatott. A versek megkomponálásához is értett.

Egyelőre tehát nem volt mit tenni, várni kellett. Hátha történik valami ami változást okoz majd az ifjú viselkedésében.

Történt is.

Olyan tizenennyolc éves forma lehetett a fiatalember, amikor egyszer az uradalom inspekciója idején – akkor már egyedül is boldogult néhány szolga segítségével, apja nélkül – valami török martalóc csoporttal akadtak össze, mivel amazok látván a birtok szép és virágzó voltát, lopkodni, rabolni akartak.

A két csapat létszámban nagyjából megegyezett, ráadásul az ő szolgálói erősebbek, testesebbek voltak, harcra edzettebbek. Hogy mégis ők húzták a rövidebbet, azon múlt, hogy a török csapatot vezető ifjú, alighanem ő is csak tanulhatta még a hadi mesterséget, azt javasolta, hogy ne ontsák ki mindenki vérért, elég az, ha csak a két vezető mérkőzik meg egymással. Istenítélet döntsön tehát.

Nézte tehát a mi Rupertünk a másikat, s a következőt látta. A másik egy fejjel alacsonyabb mint ő maga, amellet cingárabb is, lehet, hogy korban is fiatalabb.

Ráállt.

És éppen az történt ami ilyenkor addig is mindig történni szokott. Sebet kapott, ezúttal elég tisztességeset, s emiatt aztán nemcsak lemerevedett, hanem szépen össze is esett.

A földön feküdt amikor magához tért, a török ifjú fölötte. Utóbb emlékezett arra, hogy be is mutatkozott. Delimánnak hívták.

Hogy miket mondott neki akkor az a másik ifjú aki ráadásul valóban fiatalabb volt nála egy évvel, arról soha életében nem beszélt senkinek. Se akkor, se később.

Amikor pedig körülnézett, a szolgálait lekaszabolva találta. A másik csapat elment.

Ő maga valahogy hazabandukolt, akkor is szédelegve a vér látványától.

Akkortól kezdve megváltozott. Ez a változás nem volt szembeötlő, de az bizonyos, hogy elkezdett erősítő gyakorlatokat végezni. Bár külsőleg továbbra is éppen olyan tohonya, puhánynak tűnt, a valóságban hallgatva, szorgalmasan, hatalmas erőre tett szert. Olyanra, amilyen a jókora testhez volt méltó.

Egyvalami nem változott. A vér látásától azután is ájuldozott. Ám ez sem volt így állandóan. Mert voltak olyan időszakok az életében, amikor látható ok nélkül egyszerűen megvadult. Olyankor nem volt tanácsos az útjába kerülni. Senkinek az édesanyján kívül.

Ezenkívül elkezdte a szolgálólányokat látogatni. Azok... nem mertek beszélni. De ha szavuk nem is volt, a kék foltjaik annál beszédesebbek voltak.

Még ember lesz belőle, gondolta a lovag. Aki egyébként nagyjából egy év múlva meg is halt. Az istállóba ment, a lovakat ellenőrizni, amikor az egyik ló, ki tudja milyen oka lehetett annak is, pedig szelíd volt mint a pille, a neve is az volt, hogy Pille, egyszeriből agyonrúgta.

A kolostor a birtokra új intézőt szerződtetett.

Mivel azonban Falkenstein lovag egy élet munkájával egész tisztességes vagyonkát szerzett össze, anya és fia nem láttak szükségét. Azaz, hogy nem láttak volna, mert néhány hét elteltével egyszer csak nem látta őket senki. Amikor a volt szolgálát kérdezték, azok annyit mondtak, hogy azt a kis birtokot amijük már volt akkor, elcserélték egy másikra. Hol? Bécsben! Na, ezt se hitte senki.

El is felejtették őket az emberek. Csak a kolostor annaleseiben maradt utánuk néhány sornyi bejegyzés. Mert aztán viharosabb idők jöttek, meghalt Mátyás király, harcok kezdődtek a trónért, amely harcokban nem mindenki állt éppen arra az oldalra, amelyet mai szemmel tisztességes oldálnak látunk. Miért is tartották volna számon egy elszegényedett gróf halála után a családjával történeteket.

Voltak és már nincsenek. Vagy talán mégse?

A vándorló falu

A pap engedte, hogy a lova szép csendesen lépegesse, nem nógatta. Neki magának is volt éppen elég meggondolni-valója. Hogy vajon jól döntött-e akár akkor, amikor a vándorúton levő falusiakat a váradi káptalanhoz irányította? Hogy a két fiataalt minél előbb Lepoglavára küldte a levéllel, az úgy vélte, jól tette. Az idők egyre fenyegetőbbek lettek és ő már nem bízott senkiben, csakis a hercegen. Mert minden bosnyákkirálysága mellett is magában, gondolatban csak kitartott a „herceg” megszólítás mellett. Ezt szokta meg valamikor fiatalkorában, amikor még mint vitéz szolgált nála addig amíg...

Na de az a bizonyos „amíg” egy rövid magyarázatot is kíván. Történt pedig, hogy ezernégyszázkilencvenöt-ezernégyszázkilencvenhat telén a herceg elhatározta magát, hogy megházasodik. Mátyás király akkor már ötödik éve halott volt – azt se lehet tudni, hogy éppen mitől is halt meg, a betegségétől-e, vagy éppen a gyógyasztól amit arra a betegségére beleerőltettek – a herceg első házassága pedig a nagy király halála után keletkezett zűrzavarban, amely zűrzavar véres belháborúban csúcsosodott ki, az az első házasság tehát akkor, rövid idő alatt úgy szétolvadt, mint a kemencére tett jégdarab.

A második házasságra aztán évekig kellett várni, nem éppen azért, mintha a „sánta” nem kapott volna magának egy megfelelő társat, hanem főképpen azért, mert akkoriban létszükségletű dolgokkal kellett foglalkozni. Ugyanis az apja elhunyt utáni első néhány évben az ország főnemeseinek legalább a fele jobban szerette volna őt koporsóban látni, mint éppen menyegzői ágyban. Legkevesbé volt akadálya a házasságnak éppen a sántasága. Valami vitézi sebből eredhetett és még úgynevezett „szent sántaságnak” is gondolhatta bárki, jelt látva benne nagyobb tettek és események elkövetkeztére.

Arisztid lovag minden esetre bálványozta az urát. Így, egyáltalán nem lepődött meg senki sem azon, hogy egyike lett azoknak, akiket a herceg a menyasszonyáért elküldött.

Frangepán Beatrix pedig szép volt, a lovag úgy látta, hogy nagyon szép. Mintha egy, majd’ minden germán, vagy kelta eredetű nép sorai közt megmaradott régi monda eleje kelt volna életre azon a nem is túlságosan hosszú úton. Mondjuk, hogy Trisztán és Izolda. Ha egy gonosz varázsló szerelmi bájjal itatott volna vele, úgy érezte magát Arisztid lovag.

Hogy aztán vagy történt egyáltalán valami a két fiatal ember között, legalább annyi, hogy esetleg megvallott lovagi szerelmet a hölgynek vagy még annyi sem, ezt soha nem tudta meg senki. Arisztid röviddel a Lepoglavára érkezés után engedelmet kért a hercegtől arra, hogy másféle szolgálatot lásson el valahol máshol és, hogy az a szolgálat sokkal nagyobb úrhoz szólítja, akivel földi herceg nem kelhet versenyre.

János herceg úgy gondolkozott, hogy talán valami betegség szállhatta meg a kedvenc lovagját, ennek voltak szemmel látható jelei, mutatkozván szinte halotti sápadtságban, amely sötét bordóvörössel váltakozott az arcán.

No, majd kikúrálják valami kolostorban!

Később is érdeklődött, eleinte sűrűn, később ritkábban, de megtudva, hogy a Szent Hivatalhoz állott, az érdeklődés később elmaradt.

„Valami szörnyű bűntett juthatott tudomására a szegény lovagnak, vagy esetleg ő maga követhetett el valamit amelyet szörnyűnek vél a maga fiatalos tisztaságában” tért napirendre a dolog fölött János herceg, hozzátéve gondolatban, hogy „majd visszajön ha végzett a gondjával”!

Hát visszajönni ugyan személyesen nem jött vissza, de az többször megtörtént, hogy ha véletlenül arra érdemes embereket talált jártában-keltében, akkor azokat János herceghez küldte szolgálatra. Mint legutóbb is azt a fiatal testvérpárt, akiket a máglyától mentett meg, a lelkekre kötven erősen, hogy úgy szolgálják a herceget s hercegnét, mintha a hazájuk sorsa kifejezetten attól függne. Attól a szolgálattól.

Ekkor már több mint négy éve nem látta Frangepán Beatrixet. Annyit hallott, hogy Eszter lánya van, sőt akkor már másfél éves Kristóf fia is.

Volt tehát min gondolkoznia a valamikori Arisztid lovagnak, az akkor már az inkvizícióhoz tartozó Arisztid tisztelendőnek is. Valahogyan ezek a súlyos gondolatok okozhatták, de legalábbis nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a lehelkedő orgyilkosjelöltre nem szerzett tudomást.

A balvállába hatolt nyílvessző fájdalmát azonban megérezte. És annak rendje szerint fel is dühödött rajta egyből.

„Vajon honnét jöhetett?” persze a merényletnek már nyoma se volt sehol. Csak elhaló lódobogást lehetett észlelni.

A pap nem volt se gyáva, sem pedig gyenge ember. Ahogy tudta, megpróbálta megvizsgálni azt a nyílhegyet. Rá is jött hamar, hogy csak egy nagyon egyszerű nyílvessző az. Jó erővel lehetett elküldve, mert elég sok kiállt belőle elől. Nem csak a hegy, de maga a vessző egy része is. Mit tehetett? Egyet imádkozott, egyet káromkodott az ördögre, és megragadta. Fájt kegyetlenül, de nem eresztette el. Sikerült is kihúznia. Meg kéne mosni a sebet, gondolta még, de semmiféle vizet nem látott. Tócsák voltak itt-ott, de már látásra is nagyon piszkosak.

„Majd csak lesz valahogy” és gyorsabb ütemben elindult, hogy majd a váradi kirurgus! Csak az erdőből találjon ki!

Ám éppen az volt a legnehezebb. Mert mind törődöttebbnek érezte magát s a fák, úgy látta, mind sűrűbben álltak. Később már mind rosszabbodott a látása is. Ugyanakkor hol nagyon meleget érzett, hol pedig vacogott a foga a hidegtől és reszketett is. Még később csak ráfeküdt a lóva nyakára és vitette magát.

Valami, szemmel láthatóan falusi népek vándoroltak az erdőben. Néhány napja úton voltak már és szigorú, fegyelmezett tartás látszott rajtuk. Hogy nem magyarok voltak, azt a beszédjükből vehette észre az, akit egyáltalán érdekelt.

Szabad parasztok voltak, írásuk volt róla a királytól. Egy ládában őrizték azt az írást sok minden egyéb „kincsükkel”. Persze, egyszerű kincsek voltak azok, méltóak hozzájuk.

Most éppen azért vándoroltak, hogy helyet keressenek maguknak, ahol letelepedhetnek. És ahol nem olyan a földesúr, aki egyszerűen széttepi a királyi levelüket és jobbágyaivá minősíti őket. Ilyen földesurat nagyon nehezen lehetett találni.

Már ott tartottak, hogy azt se bánnák, ha jobbágyokká válnának, csak az ősi anyanyelvüket meg tudnák őrizni. Valami német -szerű nyelvet beszéltek, de nem azt a németet, mint a Magyar királyságban élő többi németek. Valamiképpen őriztek egy mondát, hogy régen, olyan időkben amelyekről már azt se tudták, hogy mióta múlt el az, amely szerint ők iparosok meg kertészek voltak a Német Lovagrend szolgálatában. Aztán a Német Lovagrendet a királyok kiebrudalták, nem egészen világos körülmények között, ők pedig maradtak.

Aztán jöttek a szomszédságukba mindenféle népek, akikkel így vagy úgy, csak meg kellett értetniük magukat, és lassan-lassan átvettek tőlük egy csomó szót, szófordulatot. Ugyanakkor a saját német nyelvüket, amelyre olyan büszkék voltak, mind jobban elfelejtették. Végül már alig maradt valami abból, azon a pergament darabon kívül, amire a királyi pátens volt felírva.

Akkor kezdtek el vándorolni.

A szomszédos magyarok meg székelyek teutonoknak nevezték őket, de aztán lassan lekopott a név végéről a hosszú ciráda és csak a teut maradt. Még az is rövidült, sokszor csak tótnak hangzott.

Nem nagyon bánták. Tudták, hogy nekik igazuk van, írásuk is van róla, hát nyugodtan vándorolgattak az országban, faluhelyet keresve maguknak.

Az útjukba kerülő szegényebb emberek nem bántották őket. Hasznuk volt belőlük. Mert olyanokat tudtak a gyümölcsfák természetéről, gondozásáról, amiket azok nem. És nem voltak önzők, szívesen beszélgettek a fákról. És a beszélgetésnek általában haszna lett.

Most éppen egy elhagyott falu helyét lették meg. Még álltak a házak az erdőben, ha dűledézve is. Bennük... senki.

Annak a falunak a helye volt, amelynek régebbi lakói a Patkós testvéreket akarták néhány napnak előtte megégetni. És amely lakókat a mi inkvizítor ismerősünk a váradi káptalan felé irányította, hogy valamilyen formában bűnbocsájtást nyerjenek.

A mi németjeink egyébként nem csak úgy vaktában meneteltek az ország egyik – mondjuk Brassó felőli – végéből a másik felé. Nagyjából tudták az irányt a királyi udvar felé, ahonnan az írásaik megerősítését várták.

Vándorlásuk közben ráadásul rendes fürkészőket is küldtek előre, nehogy valami rosszakaratú ember, vagy akár nagyobb ragadozó állatok meglepjék őket, s tetemes veszteséget okozzanak. Most éppen egy ilyen fürkésző tért vissza.

– Lovas! – jelentette. Majd hozzátette – Pap. És beteg is.

A faluban a többiek éppen elkezdtek már berendezkedni. Javígtatták a házakat, merték a kutakat és, mivel azelőtt egy olyan is létezett, egy nagy kenyérsütő kemence is volt, azt is tatarozták. Még nem tudták, hogy egy hónapig, vagy csak két napig maradnak meg azon a helyen, de élni csak kell valamiből, és a rendetlenséget nem szerették.

Időközben az az előljáró aki vezette őket, szintén odaérkezett ahol a fürkésző állt.

– Hol van az a pap?

– Mindjárt ideér! Ha addig le nem esik a lováról. Nagyon beteg. Meg fog halni!

Nagyjából akkor bukkant ki az atya a fák közül. Bizony nagyon látszott rajta, hogy igaz lehet az amit a fürkésző mondott róla. Le is szédült ahogy megállt vele a ló. Két ember odaszaladt és felfogták valahogy. Még hallották is, hogy motyog az atya valamit önkívületében.

Az előljáró odament és megnézte. Tapogatta egy darabig, nézegette, majd azt mondta:

– Valóban meg fog halni, ha nem segítünk. Ismeri valaki?

Az emberek a fejüket rázták.

– Akkor vajon miért jött erre?

De a többiek másra voltak kíváncsiak.

– És ha segítünk akkor megél?

– Lehet. De ha nem segítünk, akkor biztos, hogy meghal. Ismerem ezt a betegséget.

– Mit kell tenni vele?

– Nagyon melegbe kell tenni. Amennyit csak elbír!

– Hogy kell azt?

– Fűtsétek be azt a kemencét! Legalább megtudjuk, hogy jó-e valamire.

– De megsül! – mondta valaki.

– De okos vagy! Hol van Trudi?

Egy pirospozsgás leányzó előjött.

– Mit is szoktál te csinálni amikor almát sütünk?

– Sétálok. Közöttük. És szólok amikor már jók.

– Na látod, most pontosan ezt kell majd tegyed! Levetkőztetjük ezt a papot, beültetjük egy kisszékre, te meg sétálsz mellette. És amikor neked elég, akkor neki is elég kell legyen. Hallottam erről a módszerről és másoknak bevált. Na! Szaporán!

– De...

– Mit de?

– A régi kemencét már ismertem! Ezt nem ismerem.

– Most megismered ezt is. Ez is csak olyan. Még nagyobb is. Jobban elfértek benne. Mi baj lehet?

– Megsülök!

– Kutya fülit sülsz meg! Éppen annyi meleget teszünk ide is mint oda tettünk.

– De nincs alma!

– Minek neked az?

– Azokon látom, hogy milyen meleg van!

– Kapsz almát! De most eriggy, készülj fel, mert még meghal itten! Nem hallod, hogy horkol?

– Jó, na! Tegyétek azt a tüzet! Megyek vetkőzni. Nehogy nézzetek!

- Ne félj! Aztán rendes meleg legyen! Se túl sok, se túl kevés!
- Így tettek. Egy negyedóra bentlét után Trudi jelentette, hogy neki már elég.
- Akkor gyere ki! Ti meg hozzátok ki a papot! Meg ne süssétek már nekem!
- A pap valóban megmaradt. Lassan engedték lehűlni ahogy az előljáró mondta és egy óra múlva szépen magához tért. Csak nagyon gyenge volt.
- Most hagyjátok aludni. És takarjátok bé, hogy nehogy most már megfázzon!

Interludium. Közben

Arisztid tisztelendő, akit most már talán akár Arisztid lovagnak is nevezhetnénk, hisz tudjuk, hogy vitéz volt, mielőtt pappá szentelték volna, ezúttal valóban gyalázatosan érezte magát. Illetve, voltaképpen nem is érezte magát igazából. Legfeljebb félig. Egyedül járni nem tudott, amikor a lóról levették, összeesett volna, ha ketten kétfelől nem támogatják. Így hát a csoport – valaha falu volt, most már leginkább csak egy csoportnyi férfi és nő, meg gyerekek – vezetője valóban megijedt, hogy majd meghal nekik és aztán rájuk fogják kenni. A vidék akkori zaklatottságát tekintve lehet, hogy nem is járt messze az igazságtól. Utolsó szalmaszálként jutott eszébe az amit ajánlott és amit régen, gyermekkorában látott néha lázbetegek gyógyítására használt falusi nénék praktikájaként. És amely általában vagy a gyógyulást hozta el, vagy a halált. Míg ezzel szemben a sunyi alattomos láz minden esetben a halált hozta.

A régi lovas, későbbi pap tehát legnagyobbbészrész magatehetetlen volt, amikor levetkőztették, és s már előre befűtött kemencében előkészített kisszékre leültették. A Trudi nevű leány szintén velement. Rajta se volt ruha, egyetlen lepel kivételével. Amit odabent le is tett azonnal, hiszen anélkül is nagyon melege volt neki is. Nem is bírta volna más odabent csak ő, aki alkalomadtán megtette, ha szükség volt rá. Vagyis olyanra, aki nagy melegben is meg tud maradni.

Arisztid tehát valami félig, vagy inkább félig sem tudatos állapotban létezett. Se ellenkezni, se egyenesen ülve megmaradni egyedül nem tudott volna. Így, amikor már-már eldőlt volna, Trudi rendszeresen odament hozzá és egyenesbe hozta. Maga se tudta, miért teszi, elvégre ha hagyta volna leesni, a kemence padozata se volt sokkal melegebb mint a levegője. Talán még inkább hűvösebb volt. Igaz, csak alig.

De hát Trudi mindezt ösztönösen csinálta.

A pap viszont – most nem volt vastag és pláne nem hasas, hogy is lett volna, ha egyszer olyan beteg volt, hogy enni nem tudott. Inni is csak ha megittatták volna – a pap tehát csak ült a helyén és ahogy ott pihent, néha a leány által megtámasztva, egy idő után gondolatok ébredtek a fejében. Primitív gondolatok ugyan, de mégiscsak gondolatok.

Az első a helyzetére vonatkozott.

„A pokolban vagyok! Nem is olyan kibírhatatlan. Persze, ha kibírhatatlan lenne, akkor nem bírnám ki és megszűnne. Valamit elkövethettem, és érte van a büntetés.”

Aztán, minden átmenet nélkül, érezte, hogy mi is az, amit elkövetett. A Beatrix arca jelent meg előtte úgy, ahogy még sosem látta, se ébren, sem pedig vágyaiban. Később nem csak az arca, hanem az egész menyasszony, akinek a kíséretében volt néhány évvel azelőtt.

Természetesen sem a közben eltelt éveket nem érzékelte, sem általában az időt.

„Látomás, vagy hallucináció? Mert nem ugyanaz.”

És ugyanakkor a kép, akit Beatrixszal azonosított, teljesen ruha nélkül volt egyszerre. Odament hozzá és megigazította őt ültében. Nem mert mozogni, ellenkezni, nem is lett volna képes, sőt, határozottan jól esett neki a „menyasszony” kezének a hűvös érintése.

„Úgy látszik, hogy nem is volt olyan nagy az a bűn ami miatt most itt vagyok, mert különben ez nem történhetne meg velem!”

Eltelt egy kis idő, talán nem is olyan kicsi amelyet „Beatrixszal” tölthetett, aztán a képzelete más képet hozott elébe.

„De ez már semmiképpen nem lehet hallucináció, mert ilyet még életemben sosem értem!”

Valóban nem. Mindezeket később sürgősen el is felejtette, mi több, száműzte az agyából, mert annyira ellene volt mindennek amit – úgy érezte – addig szilárdan tudott.

Egy érdekesen berendezett helyiségben volt, alighanem valami lakószoba lehetett, mert ketten voltak benne, férfi és nő. Székeken, még hozzá különös, addig nem látott formájú székeken ültek és beszélgettek. Előttük asztal, azon mindkettőjük előtt egy-egy táblaszerű, akkora nagyjából mint az

iskolások által néha használt palatábla. Néha azt nézték, néha beszélgettek. Valami félig ismeretlen nyelven beszélgettek, mert egy részét értette, más részét nem.

Először egy szoborról beszélgettek, meg is mutatták egymásnak a palatáblán, úgy látszik, valaki előzőleg már felrajzolta arra, és azt tárgyalták, hogy honnan kerülhetett valami helyre, amelynek a nevét nem értette. Aztán egy óvatlan pillanatban meg is látta azt a bizonyos szobrot.

„Irtózat”!

Azon a szobron Patkós Julcsa volt megmintázva úgy, ahogyan ő először meglátta. A lába között azzal a rúddal.

„Igen! Ez biztosan rémálom! Azért, mert én láttam azt a szegény lányt ilyen állapotban! Vajon ki lehet az, aki így kifaragta?”

Később magától is rájött, hogy nem kifaragva volt, hanem öntve, mert bronzszobor volt azon a táblán. Nagyon élethűen. Illetve halálhűen.

„Persze, mert nem is régen beszélgettem a Patkós testvérekkel! Azért ez a rémálom”!

És valahonnan, mélyen a tudatalattijából, beugrott neki az is, hogy ő tudja azt is, ki készítette azt a szobrot.

És mint ahogy néha rémálomban lenni szokott, azonnali váltással más kép tárult a szeme elé.

Sötét volt, csak a csillagok látszottak és valami gömb, olyanszerű, mintha a telihold lett volna, de mégsem az volt. Nem fehér volt, de nem is szürke, hanem színes. Leginkább kék. És valami óriási bogarak repültek a gömb felé. Még kiáltani is akart nekik, hogy menjenek másfelé, de nem érezte képesnek magát arra, hogy hangot adjon.

Ám a bogarak mintegy csoda folytán, mégis elkerülték azt a szép kék gömböt. És közben még beszélgettek is. Pedig tudta, hogy nem volna szabad, hogy beszélni tudjanak, de mégis úgy történt.

És ő értette is a bogaraknak azt a beszédét.

Arról értekeztek, hogy tilos nekik arra a gömbre leszállniuk – a nevét is mondták, de nem értette, vagy nem emlékezett rá – mert ott már nincsenek emberek. És még kérdezték is egymástól, hogy miért van ez?

Aztán az egyik válaszolt is. Azt mondta, hogy azért, mert azt a gömböt egyetlen ***** irányítja (a nevet már végképp nem értette, talán török név volt), amelyet az emberek készítettek és amely aztán átvette az uralmat fölöttük és egy ideig ő irányította őket. Később aztán, amikor rájött, hogy neki nincs is szüksége emberekre, akkor kiirtotta őket.

Kicsivel később szelídebb víziók következtek.

Megint Beatrix ruhátlanul – pedig úgy soha nem látta életében – majd furcsa cselekedetek a nő részéről, aki akkor már nem is hasonlított Beatrixre.

Ezzel párhuzamosan megint a Holdnak kinéző gömb mellett elrepülő bogarak, „akik” féltek a gömb fölött egyedül uralkodó lénytől.

Minden átmenet nélkül a gólem jutott eszébe, a zsidók népmondáiban szereplő mesterséges ember. Mint inkvizítornak kötelessége volt tudni az ilyesmit, hogy alkalom szerint ne tévessze össze az ártatlan népi mondákat a valódi hiedelemmel. „Az a lény minden bizonnyal a gólem lehetett! Tehát létezik?”

Aztán egy leány valahogy kisegítette őt a szabadba. Megcsapta a hideg és két férfi betakarta valamivel, hogy ne fázzon meg. És lefektették egy ágyra, amely egy faházban volt.

Ekkor már képes volt gondolkozni is. De az nehéz volt, inkább elaludt.

Később azt mondták neki, hogy egy teljes napot aludt egyfolytában. Már azt hitték, hogy meghal, de néha megmozdult, sőt meg is fordult az ágyon. Akkor azt mondták, hogy jobb, ha hagyják pihenni. Csak egyvalaki ült mellette rendületlenül.

Amikor kinyitotta a szemét egy leányt látott az ágya mellett ülni. A leány teljesen idegennek tűnt neki. És mégis, ahogy az a halál torkából mintegy csodával visszatért férfiaknál gyakran megesik, azt a leányt nagyon szépnek, valóságos angyalnak látta. Pedig csak egy hétköznapi leány volt, nem is volt nagyon nemes a tartása, mint olyan lányoknak szokott lenni, akik időnként sokat dolgoznak, néha nehéz munkákat is el kell végezzenek.

– Ki vagy te? – kérdezte. Majd hozzátette – Nagyon szép vagy! Mint aki nem is e földről való!

Ez az utolsó mondat félig már az udvarias lovagra valló volt. Mindez azt jelezte, hogy teljesen felébredt, őt tudatánál van.

A leány, mosolygott a bók hatására. Ha nem éppen ilyen helyzetben lettek volna, azt kellett volna mondjam, hogy szélesen vigyorgott. Aztán eszébejutott, hogy a beteg papi ember, ki tudja miféle életveszélyeken ment keresztül, hol szerezte a mérgezett sebet amit a vállán lehetett látni, és elkomolyodott.

– Csak egy egyszerű lány vagyok ebből a népből. Már nem is nagyon fiatal. Mert huszonöt évet már megértem. Rég férjhez kellett volna menjek, de nem kellett nekem azok, akik kértek. Akit pedig én szerettem volna hogyha kér, annak én nem tetszettem. Hát így csak éldegélek itt a népem közt. Tartanak, mert néha szükségük van olyasmire, amit csak én tudok. Egyszóval... láthatod, hogy nem vagyok nagyon különleges. Talán csak... – elharapta a szót amit ki sem mondott.

– Ha nem haragszol leányom, kérlek, mondd azt a talánt!

A leány a szája elé tette a kezét, mintegy jelezve a mozdulattal, hogy a különös helyzet hatására majdnem olyasmit mondott ki, amit nem akart, vagy nem illett volna. Arisztid meglátta rajta a határozatlanságot (lám, mire jó, ha valaki inkvizítor is volt) és megbiztatta.

– Nyugodtan mondd el! Hidd el, hallottam, sőt alighanem láttam is már sokkal nagyobb dolgokat is az életemben.

– Semmi, csak a... jóslat...

– Miféle jóslat?

– Azt mondta az anyám, meghalt már szegény, hogy valami különleges sorsot szánnak nekem. Odafentről – és felfele mutogatott.

– Csak ennyi? – húzódott mosolyra most már a beteg szája is – És mi volt az oka annak, hogy ilyet mondott?

– Jaj, ezt már biztosan nem volna szabad!

– Azért csak mondd el!

– Igazából nem is szegény anyám mondta, hanem a bábaasszony, amikor meglátott.

– Na, akkor már igazán elmondhatod, mert mindjárt megint beteg leszek a kíváncsiságtól!

– Jó, csak ne legyél megint beteg! Egyszóval azt mondta, hogy nagyon különleges leszek olyan, aki a tűzben tud járni.

– De miért mondta?

– Azért, mert nagyon erős lesz a lábam. Ezt ő mondta, a bába!

– Ő csak látta! – mosolygott a pap szinte egyfolytában azon, hogy ilyen egyszerű, valósággal primitív babonaságot is el lehet hinni.

– Látta bizony! – a leány most már határozottabbá vált, talán azért, mert látta, hogy a beteg, az ő betege, erről a férfi nem tudott csak ő, nem nagyon hiszi el amit mond.

– Jó! És mit látott?

– Hát azt, hogy mind a két lábamon eggyel több ujj van mint másnál. Most már megmutathatom, ha nem hiszed! Uram! – tette hozzá tisztelettel – Persze, az anyám megparancsolta neki, hogy vágja le. De nem jól sikerült az a vágás. Így hát még most is látszik. Megmutatom!

Le is húzta az egyik lábáról azt a lábbelit ami volt, meleg volt a fűtött szobában, és valóban jól látszott a csonk.

– Na szegény! Azzal kezdődött az életed, hogy megkínóztak és ráadásul nem is sikerült. Na de így nem is tudsz a tűzben járni.

– De tudok! – vágta rá a leány diadalmasan – Mert ha nem tudnék, akkor te uram, már nem élnél! És elmondta, hogy mit kértek tőle a többiek és ő hogy tett eleget annak a kérdésnek.²

2 A magas hőmérséklet hatását kihasználni magas lázzal járó betegségek gyógyítására, régen ismeretes nemcsak az orvostudományban, de a népgyógyászatban is. Az orvosok úgy nevezik, hogy piritoterápia. A népek... különböző nevekkkel illetik. A magyar irodalomtörténetben is nevezetes fordulópontot jelent. A gyermek Kölcsey Ferencet gyógyították így ki egy súlyos betegségből. Ráment az egyik szeme, de élve maradt.

A pap elgondolkozott.

– Ezek szerint te már láttál is engem ruha nélkül.

– Igen. És te is láttál volna engem úgy, csak nagyon beteg voltál. Na de ám, most te beszélj uram! Ki vagy, hogy kerültél betegen ide közénk?

– Egyszerű. Útban voltam hazafelé a kolostoromba és meglőttek. Nyíllal. Hátulról. Azt se tudom, ki volt. Kihúztam, de úgy látszik, hogy valami méreg volt rákenve. Nagy szerencse, hogy ti találtatok meg! Köszönöm is, hogy megmentettetek! Szóval Te járkáltál körülöttem a forráságban! Én meg azt hittem...

– Azt hitted, hogy Beatrix.

– Hát beszéltem?

– Beszéltél. De a legtöbbet nem lehetett érteni. De Beatrixet igen, mert többször mondtad. Ki az a Beatrix?

– Jaj kedves leányom! Sajnos arról nem szabad beszélnem!

– Értem! Gyónási titok?

– Az éppen nem, csak fogadalom. És lehet, hogy talán téged is veszélybe sodornálak, ha erről beszélnek. Nagyon nagy úrról volna szó. És ráadásul felesküdtem a védelmére is!

– Akkor nemcsak pap vagy, de lovag is? Lovagi eskü?

– Voltam lovag is, igazad van. De az eskü nem az úrnak, vagy az úrnőnek szólt, hanem az országnak. Az pedig nagyobb mint egy földesúr!

– Az igen! – gondolkozott el a leány is – Kár! Jó lenne tudni!

– Igen. Ha nem járna veszéllyel! Így csak egyedül vagyok aki tud róla. Hát még mit tudsz? Nagyon rossz beteg voltam?

– Neeeeeem. Dehogy! Csak... tudod, amikor megfordítottalak, vagy támogattalak... tudod... hát férfi voltál. Láthatóan. De ez nem szégyen. Másokkal is megesik.

– Na látod, már pedig én eléggé szégyellem. Inkább ne mondtad volna!

– Dehát kérdezted uram. És ez nem szégyen! Inkább az lett volna szégyen, ha nem így lett volna! Mindkettőnk számára. Meg aztán én is ruha nélkül voltam. Nagy meleget kellett kibírni! Egyszóval, ne törődj ezzel uram! Egy percre se bántson! Megfogadod, hogy nem bánt? Úgyse történt semmi. Nem is lett volna jó! Én tudom. Pedig tudom, hogy egyszer, talán majd évek múlva, történnie kell velünk valaminek. Azt nem tudom, hogy minek. Valaminek. Talán csekélység, de valaminek. Én, a tűzbenjáró tudom. Mert én látod, itt maradtam állandóan melletted, hogy elmondjam azt amit szerintem kellett és meghallgassam tőled azt, hogy miről hallgassak. Mint a sír! És mostantól kezdve is itt maradok. A közeledben. Na de most hagylak pihenni! Uram! Mert arra van szükséged. Ha szólsz, itt termek! Trudinak hívnak. Szólj jó erősen!

A lány kiment. De nem sok idő múlva bejött az előljáró.

Na, ebből se lesz pihenés, gondolta. De az előljáró keveset maradt.

– Tudjuk ám uram, hogy ki lőtt rád! – mondta – Többször is láttuk errefelé egy időben. Kis szekere volt neki, meg ládája kettő. Óriási nagy ember. Búcsúcédula-árus.

– Ó! Hát ő volt? Elfogtátok?

– Nem lehetett. Úgy futott mint a nyúl. Aztán meg felült a lovára és azzal vágatott el. De legalább te biztonságban vagy! Szerintem most pihenj sokat! Aztán majd mindent megbeszélünk!

És ezzel az előljáró is elment.

Arisztid atya ezután már ott is maradt azoknál a vándorló falusiaknál. Ott húzták ki a telet abban az elhagyott faluban, ahonnét elmentek az előbbi lakók. Ő meg elgondolta, hogy alighanem ideje van annak, hogy az ő élete is megint fordulatot vegyen. Az a búcsúcédula-árus nagyon megfeküdte a lelkét. Hogy nem ismerte meg rajta a jól látható jeleit a gonoszságnak. Akkor, amikor kellett volna. A csoport különben az északi német fejedelemségek felé vette az útját. Ő is velük tartott. És mellette, mint régi lovagokkal az apród – Trudi.

Ez volt az az idő, amikor Talay Antal ifjú földesúr is elhatározta magát, hogy dűlőre viszi az elhatározását. Vagy megvalósítja, s megpróbálja a Julcsa gyilkosát megölni úgy ahogy lehet, vagy marad a birtokán, földesúrnak.

Ehhez legelőször is az kellett, hogy felkeresse a fiatal harangöntőt a váradi káptalannál.

Úgy tett tehát.

Ott aztán, ahogy elkezdett kérdezősködni a mentora, meg a saját reménybeli, jövődó jobbágya után, az atyák egyre inkább ferde szemmel néztek rá. Mit is tehettek volna más, ha egyszer egyre olyan emberek felől érdeklődött, akik mindketten eltűntek, azt se tudta senki, hogy hol és hová?

Arisztidet még csak értette, jöttek azok az emberek akiket a pap a káptalanhoz irányított. Azok mondták meg, hogy továbbment, mondván, dolga van még, majd jön.

Hát, úgy látszik, több dolga akadt mint gondolta volna.

– Na és a harangöntő Jóska?

A barát (aki szóbaállt vele) a fejét vakarta.

– Ő is elment!

– Azt látom, de hova?

– Nem tudom. Nem tudjuk. Egy darabig csak járkált magában, motyogva mint egy csendes őrült. Hogy, hát ő most már azt se tudja, hogy hová tartozik! Jobbág-e még, vagy szabad ember? És ha szabad, akkor miből fog megélni? Hát ilyesmit motyogott a bajusza alatt, meg hasonlókat. Talán valami dolgát is említette, de nem lehet tudni, hogy mi volt az. Végre aztán jött az a talján, valahonnan, talán Firenzéből, vagy Padovát mondott, oszt’ az meg telebeszélte a fejét. Végül úgy döntött, hogy vele megy. Nem baj tán, hogy elengedtük?

Antal, aki erre a beszédre képzelte, hogy mérges, vagy szomorú lesz, csodálkozva vette észre magán, hogy ahelyett megkönnyebbült. Na de akkor merre? Mert valamit mégis kezdeni kellene magával!

– Azt mondom én neked uram, ha meg nem sértelek, hogy ne horgonyozzál le egyelőre egy életre. Ha úgy gondolod, és eldöntötted már, akkor menj a pálosokhoz és járd ki a próbaévet. Aztán, majd a kőkoporsóban – ez hírlott arról a szigorú beavatási szertartásról – úgyis eldől, hogy miben tudja hasznodat venni az ország. És az a szegény lány. Akkor pedig, ha olyat álmodsz és én ebben majdnem biztos vagyok, hogy úgy lesz, amit nem lehet végigvinni egy klastromban, és ha az atyák is azt tanácsolják neked, akkor a vitézi iskolát járd ki itt, Erdélyben! A vajda úr okos, és főleg kemény ember, jó iskola lesz. Az életre készít fel!

Így mondta neki a szolgálatos barát, aki talán tudott már valamit az ő évvel előbbi tragédiájáról.

Így is tett.

* * *

Veszélyes vizeken

– Na, elfogták a barátnőm gyilkosát!

Ezt Nádja-Nauszikaa jelentette ki a férjének, de nem különösebben nagy megkönnyebbüléssel. László meg is érezte benne a bizonytalanságot és rákérdezett.

– És mi a gond vele? Nem lehet törvény elé állítani, olyan magasan van?

– De lehet. Folyik is a pere.

– Akkor miért vagy elégedetlen? Nem jó helyről hallottad?

– De, jó helyről. Az apjától. Egyéb a baj.

– Éspedig?

– Éspedig az, hogy megint csak egy kis hal került horogra. Csak egy szerencsétlen buta ember, akit még jobban elbolondítottak. A hazug média. Vagy a hazug emberek. Amelyek, vagy akik szerint Darja egy veszélyes, ellenséggel cimboráló bűnös volt, akit ki kell iktatni.

Kalapos László elmosolyodott.

– Hááát... szó mi szó, vannak olyanok elegenden akik számára veszélyes az igazság.

– Na te csak ne szolmizálj itt, mert mindjárt lekottázom! – azért vigyorgott is ahhoz amit mondott, majd folytatta – Az igazi gyilkosok úgy látszik, hogy már sosem kerülnek horogra!

És legyintett. És ezzel, nem a legyintéssel, hanem azzal amit mondott, a férje is egyetértett.

– De hát mit tehetünk? Azok az emberalatti szörnyek teljesen megközelíthetetlenek, nemcsak innét, de szerintem onnét is, ahol szegény Darja élt. És meghalt. Elvégre tudod a dolgot. Mondtam már.

– De én nő vagyok és nem elégszem meg ennyivel!

– Ezért tisztellek és szeretlek annyira! Éppen ezért.

Ez valóban így is volt. Szerették egymást az évek és két gyermekük születése után is. Csak most már máshogyan, nyugodtabban komolyabban mint annak idején az első fellángolás napjaiban.

Pedig baljós idők jártak abban az évben. És nem lehetett még sejteni sem, hogy mi lesz a vége és mikor lesz vége.

– De ha már itt tartunk, mit tudsz az emberedről? – kérdezett rá László arra a kevésre, amelyet egyáltalán tehettek. Ha tehettek. Mert igazából az a semmivel volt egyenlő. Pusztán informálódás.

– Megvan. Dolgozik. Csak most máson.

– Na, azt hiszem, bevásároltunk vele. Nem bamba egy kicsit az az ember?

– Nem. Vagy, hogy pontosabb legyek, bamba ugyan, de csak a nőkkel való kapcsolataiban. Tudjuk az okát is.

– Tudjuk. De talán nem lett volna jobb egy profi? Igazi rendőr! Még ha csak magánszimat is!

– Nem! Én bízom a törökben. Tudja, kit ajánl! Csak várni kell. És különben is, miféle profira gondolsz? Hol találhatsz olyan rendőrt, akinek ilyen tág látóköre és sokirányú tudása lenne? Szóval... nem.

– Mircea?

– Mircea eltűnt. Talán meg is halt. Senki sem tud róla semmit. Talán az a titokzatos török tudna, de nem szól. Sőt, ha nagyon szorongatják, alá is merül. Én különben még sose láttam. A törököt persze, mert Mirceát elégszer.

– Akkor lehet, hogy valami kém az az ember.

– Lehet. Nem érdekel. Csak segítsen. És lám, küldött is valakit.

– Igen. Egy nagy bamba medvét. De valóban! Talán ne vitatkozzunk! Inkább várjunk! Hátha tud valamit. Már azonkívül, amit tud az egész világ, csak... áhhh! Azt hiszem, lassan belefáradunk! Bocsáss meg, ha véletlenül kellemetlen dolgokat mondtam volna!

Az ember, akit a házaspár éppen kitárgyalt, nagyjából abban az időben éppen otthon tartózkodott, Vigyázóváron. Szomorú volt és egy kicsit mérges is. Michaela ugyanis már három hete nem adott

életjelt magáról. Holott, abban egyeztek meg, úgy ígérte amikor elváltak, hogy feltétlenül megkeresi, akármi is történjen, vagy akár éppen, ha nem történik semmi. Harmadik eset pedig tudvalevő, hogy nincs. Mert vagy történik valami, vagy nem történik semmi.

Természetesen, és mindemellett, még tetszett is neki a kollégája. Ez pedig rég nem látott vendég volt az életében. Az, hogy egy nő tesszen neki. Az azelőtti év gyászos eseményének utóhatása volt, hogy nőre nem szívesen nézett. Akkor halt meg, merénylet áldozataként a gyermek-, pontosabban a kamaszkori szerelme, akit aztán évtizedekig keresett s nem talált. És amikor végre megtalálták egymást akkor történt. Éppen beült egy személyszállító drónba, ígéretes búcsú után, amikor az a jármű kevesebb mint egy perccel a felszállása után darabokra robbant. Az utasával együtt. A fájdalmat tetézte az a tény is, hogy az azelőtti harminc – nagyjából – év folyamán kétszer is volt neki barátnője, de ő nem akarta elkötelezni magát valamelyikük mellett. Amikor pedig a robbanás és az azt követő rendőri nyomozás után (külföldön történt az esemény) hazatért, mindkét nő eltűnt az életéből. Az egyik menyasszony lett férjhez is ment, a másik meg elutazott, ismeretlen helyre.

No, az azutáni évben igyekezett nem nézni a szebbik nem képviselőire.

Most pedig Michaela. Ő is elpályázott. Vajon hova? A büszkesége nem engedte, hogy felhívja, inkább csak mérgelődött a hopponmaradt férfiak szokása szerint.

„Ej! Nők!”

És várt. Persze nem csak Michaelára, hanem egy régebbi ismerősének a beígért küldeményére. Amelyről azt írta az ismerős, hogy biztosan érdekelni fogja.

Végül, a harmadik hét végén valóban megérkezett a csomag. Az ismerős nem írta vagy mondta, hogy mi is az, csak annyit, hogy biztosan érdekelni fogja. Mint olyan embert aki művelődéstörténetet is tanít.

A csomag, mert csomag volt, meglehetősen kicsi volt. Sokkal kisebb, mint amilyenre számított. Tapogatta a dobozát, egy papírdobozban volt, kicsi konzervesdobozhoz hasonlíthatott, legalábbis kívülről.

„Törékeny”, „vízre érzékeny”, ilyesmi állt a külső feliraton.

Mármost kinyissam, vagy ne nyissam?

Végül megegyezett saját magával, hogy még vár vele két napot, és ha Michaela addig sem jelentkezik, akkor kinyitja egyedül.

Michaela nem jött és elkezdte kibontani.

A papírdobozon belül még egy afféle pukkasztós borítékban volt az ami ténylegesen csomagnak volt nevezhető.

„No, ez egyszer biztos, hogy nem a Dárius kincse! Mert ennél több lehetett neki!” morgolódott miközben még egy kis papírlapot is kivett. Arra az volt írva: „Vigyázza bontsd ki! Egyedi darab”!

Akkor már látta a dobozt is.

Ez bizony nem egyéb mint filmszalag. A keskenyebbik fajtából. Az szokott ilyesmiben lenni.

Albert megérte fiatalkorában azt az időszakot, amelyet „szupernyolcas jelenségnek” neveztek világszerte. Ő maga is forgatott néha egy kicsit, mert hát melyik fiatal nem?

Most már csak az a kérdés, hogy valóban az-e, vagy pedig csak a doboza olyan?

Az volt. Filmszalag.

Akkor egy vetítő kéne hozzá, legalább kölcsönbe! Mert neki olyan már rég nem volt.

Egyre kíváncsibb lett.

A dobozt a szalaggal eltette, ő úgy gondolta, hogy biztos helyre – egy akármilyen kezdő tolvaj hahotázott volna rajta – és elindult, vetítőt találni.

Napjainkban ez már általában nem olyan egyszerű, de egy tanárembernek azért megvannak a maga forrásai. Mert azért léteznek még olyan vérprofik, akik ma is filmes géppel fényképeznek és szupernyolcas filmeket készítenek.

Az ismerős még örült is, amikor meghallotta, hogy mire lenne szüksége, csak annyit mondott, hogy: – Mondanom sem kell, hogy vigyázz rá!

És olyan jelentőségteljesen nézett rá mint egy kezdő szabadkőműves, ha egész véletlenül és váratlanul társat fedez fel a másikban, akiről ezt addig nem tudta.

– Igazából csak egy napra kell – mondta szerényen – holnap délutánra hozom is vissza!

És ment nagy várakozással a lakása felé.

Kis udvara volt a háznak, mert Vigyázóvár ugyan megyeszékhely, de mégis megmaradt benne néhány olyan utca, ahol a régi kisvárost még tetten lehet érni.

Az udvaron volt valaki. Sőt, járkált. Nőnemű lénynek nézett ki a járása után. Aztán, közelebb érve meglátta azt is, hogy nem más mint éppen Michaela.

– De jó, hogy éppen most jöttél! – omlott le róla egyből az elmúlt hetek kellemetlen érzése – az az érzésem, hogy valami érdekeset fogunk látni.

– Jó! – válaszolta a nő – Te kezded, vagy én kezdem? És miért nem szóltál, ha újságod van?

– De hisz arról volt szó, hogy te jelentkezel! Különben csak ma délelőtt óta tudok az egésről!

Michaela nagy kegyesen megbocsájtott.

– Akkor beengedsz?

– Sőt, kérlek!

A film rövid volt. Mindössze tán tíz perc. Az elején egy városrész volt látható, ismeretlennek nézett ki, aztán a filmes ráközelített egy földszintes házra. Magasföldszint volt, valami hét vagy nyolc lépcsőfok vezetett fel a bejárat ajtóig. Átmenet nélkül az ajtó következett, amely éppen nyílt. Négy ember jött ki azon az ajtón, férfiaknak néztek ki. Cipeltek valamit.

– A szobor – suttogta Michaela.

Valóban láthatóan az volt.

Újabb vágás átmenet nélkül, majd az volt látható, hogy a szobrot betuszkolják egy fehér furgonba, elég rozsdásnak nézett ki, és elhajtanak vele.

– Ennyi volt – mondta Albert, miközben leállította a vetítőt és felkapcsolta a villanyt.

– Beszéltek. Közben! – mondta Michaela – Jó lenne tudni, hogy miről! De minden esetre láttam, hogy jár a szájuk. Kár, hogy nem tudok szájról olvasni.

– Nem fontos!

– Miért nem?

– Nem figyelted meg, hogy milyen tömzsi a kép?

– Nem értek hozzá. Olyan mint egy régebbi mozifilm.

– Igen. Sőt még annál is tömzsibb. Nem olyan, mint egy rendes szupernyolcas. Valószínűleg van hangszalag a szélén. Azt mi csak villódzásnak láthattuk. Olyan kamerája volt az ipsének, amely hangot is vett fel. Csak ez a vetítő nem olyan, ami le is tudja játszani. Ezért kellett takarjam a legszélét, hogy ne zavarjon a villogás. De néha még így is bevillant.

– Vajon hol vették fel?

– Nem tudom. Nem ismerős.

– Nekem se. Nem tudod kideríteni?

– Holnap délelőtt megpróbálom.

– Jó! Akkor én megyek. Köszí, hogy megmutattad!

– Nem maradsz itt?

– Nem, köszí! De kárpótlásul holnap elmondom, hogy mit találtam. Bár ezt nem tudja felülmúlni.

A nő elment.

Albert még tett-vett egy ideig, különböző kütyükkel, számítógéppel, még egyszer lejátszotta a rövid filmet is ezúttal takarás nélkül és lassítva, majd amikor elfáradt, ő is eltette magát másnapra.

A filmesdobozt pontosan ugyanoda tette vissza, ahova eredetileg együtt tették.

Michaela más nap reggel telefonált, hogy valami dolga van, csak délután tud jönni.

– Jó, addig én is még elintézek ezt-azt – válaszolta valamiképp megkönnyebbülve és ő is elment hazulról. Még meggondolta, hogy főzzön valamit a nő kedvéért, de végül úgy döntött, hogy ebédel

a városban, Michaela úgyszólván határozottan délutánt mondott, ráadásul azt már nem, hogy kora, vagy késő délutánról van szó.

És valóban a kolléga csak estefelé jött meg. Már sötét volt. Hozott magával valami papirokat is.

– Én is kutattam egy kicsit. Itt az eredmény – mutatta büszkén.

– És mi ez?

– Létezik egy valami hiperszuper csevegés a neten, sőt igazából több is, oda kell regisztrálni, hogy megtudjon valamit az ember. Egy matekos barát mesélte, most meg kipróbáltam.

Albert szerette volna megkérdezni, hogy hímnemű, vagy nőnemű az a bizonyos barát, mivel magyarul beszélgettek, s a szöveg nem hozta ki automatikusan. De aztán nem kérdezte, meggondolva, hogy matematikusban elég ritka a nő. „No, ezek szerint van neki valakije” gondolta, és még hozzátette gondolatban, hogy „ilyen az én szerencsém”!

Ahelyett azt kérdezte meg, hogy mit is kérdezett attól a valamitől és milyen választ adott rá a gép.

– Hogy tudd, a gépbe minden be van programozva ami a neten létezik. Én pedig azt csináltam, hogy megkerestem a neten a falut és a szobrunk képét, s azt a képet küldtem el. Hogy mit tud róla, és hol található? Itt a válasz!

A papíron természetesen román nyelven volt meg a beszélgetés. Michaelának úgy látszik, könnyebb volt így.

A lényege az egésznek az volt, hogy reneszánsz mesternek a műve a szobor és a török veszély idején került Erdélybe (a szöveg Romániát írt, tehát olyan ember tehette fel, aki nem tudta, hogy az a terület a török veszély idején nem volt Románia része. Esetleg hanyagolta ezt a tényt), hogy az esetleges rongálástól, vagy beolvasztástól megmentsék. Az erdélyi püspökség kapta meg Bornemisza Páltól, akinek aztán elég hamar mennie kellett Erdélyből többek közt azért, mert nyitrai püspök lett.

A szobor mai történetéről annyit tudott, hogy a faluban amelynek a templomában régebben a szobor is volt, eltéve kíváncsi szemek elől az altemplomban, a közelmúltban ásatások folytak, mivel a templom eredetileg az Árpádkorban épült oda, majd tatárbetörések alkalmával földig lett rombolva. A mai templom a réginek a helyén áll. Az ásatások során meg is találták a szobrot, de az, rögtön a régészek távozása után megint eltűnt. Hozzátették még a standard mondatot, hogy „a rendőrség nagy erővel keresi”.

Ezután általában beszélgettek arról a szuperhiper programról, hogy az jó-e, vagy rossz. Michaela szerint inkább rossz mint jó. Diákok ha fogalmazást kell írni románból, sokszor azzal íratják meg. Bár hozzátette, hogy régebben meg a netről szerezték a tudást. Viszont az, hogy a politikusok is mennek utána mint birkák a vezérürü után, az már rosszabb. De addig, amíg csak ilyen kérdés-felelet játék, nem kifejezetten veszélyes. Különben is elég sokszor ad téves választ.

– Legalábbis Csilla azt mondja!

„Na végre! A matekos barát ezek szerint nő!” örvendezett magában Albert. Hangosan pedig ennyit mondott:

– Ahogy én értettem, és ennyiből, úgy néz ki, hogy az a bizonyos szuperprogram pillanatnyilag nagyjából azon a szinten van, mint a gyermek, aki világháborúból visszamaradt bombákkal játszadozik. Igazán veszélyessé akkor válik, ha direkt módon kapcsolják be a gyakorlati tevékenységekbe. Akkor és azzal, kalapácsot is adnak a képzeletbeli gyermek kezébe, hogy azzal ütögesse azt a bombát. Tudok olyanról. Azonkívül pedig egy gyermek felnőve általában olyanná válik, amilyenné a szülei nevelték. Tisztességesse, csalóvá, agresszívvé, efféle. Ez a program pillanatnyilag csalók kezén van. Fene tudja, hogy mi lesz még ebből!

Aztán rátértek a szoborra, tulajdonképpen témájukra.

– Lássuk csak megint azt a filmet!

De a film, dobozzal együtt, eltűnt. Nem volt ott. Tűvé tették érte a szekrényt, hogy hátha becsúszott (semmi valószínűsége nem volt), de aztán kénytelenek voltak elismerni, hogy valami idegenkezűség lehet a dologban. Még az is lehet, hogy kölcsönösen gyanakodtak egymásra, de ezt egyikük sem mondta ki nyíltan. Ehelyett megegyeztek abban, hogy bízniuk kell egymásban.

– Nincs mit tenni, senkiben nem bízhatunk. Sőt, be sem avathatunk senkit, ha nem feltétlenül muszáj.

– De én feltétlenül meg kell mondjam Almási Jánosnak, hogy elveszett a filmje!

Fel is hívták telefonon. A felesége vette fel.

– Jaj! Janit ne keressétek. Rendőrök jártak itt és magukkal vitték. Azzal gyanúsítják, hogy megölte azt a négy embert aki azon a filmen van!

– De honnan tudtak a filmről?

– Jaj, azt nem tudom! Hol van az a film?

– Sajnos elveszett! Ellopta valaki. Azalatt, míg én nem voltam itthon. Csak a papírja maradt, amibe csomagolva volt. Máris szólok a rendőrségnek! Hogy János nem lehetett, mert még csak ma tűnt el a film. Kik voltak azok az emberek a filmen? Nem lehetett jól látni!

– Nem tudom. A film már elég régi. És azok az emberek több mint húsz éve halottak.

– De akkor a rendőrség, hogy éppen most...?

– Nem tudom! Semmit se tudok!

Ezzel letette.

Albert és Michaela tanácstalanul nézett egymásra.

– Ez így sehogy sem kerek. A filmen van négy ember, akik a szobrot kiviszik a házból, egy ötödik pedig, valószínűleg Jani, kukkolja őket egy kamerával. A kamera valószínűleg egy orosz Super Quartz lehetett, egy olyan változat, amely hangot is fel tud venni. És aztán a négy meghal, a kukkolót pedig most, több mint húsz évvel az eset után, elviszi a rendőrség. Nem áll össze!

– Nem beszélve arról, hogy a szobrot, nem is olyan rég, megtalálták az altemplomban. És ráadásul aztán megint eltűnt. Kezd veszélyessé válni ez a játék!

Megint Albert szólalt meg.

– Azt hiszem, hogy eljött az igazság pillanata. Vagy teljesen őszinték leszünk egymáshoz, vagy nagyon rajtavesztünk. Hogy ne legyen az, hogy tőled várom az első lépést, hát kezdem én! Sajnos, nem ültem itthon egész nap. A délelőtt folyamán elmentem nagyjából egy félórára. Na jó, legyen háromnegyed. Kalapos Lászlót látogattam meg, nem tudom, ismered-e? – Michaela a fejét rázta – Informatikus. Meg hajóskapitány, meg mindenféle zseni. Azt kérdeztem meg tőle, hogy képes-e tenni valamit azzal a filmmel? Na, ezalatt a félóra alatt bejöhetett az a tolvaj, vagy kicsoda. Nem tudom, hogy nevezzem, ha egyszer csak az a film érdekelte. Nem is tudom, honnét szerzett tudomást arról, hogy az a film egyáltalán létezik?

– Akkor most én jövök. Sajnos, nem mondhatok semmi biztatót. Egész idő alatt otthon ültem, nem beszéltem senkivel, legalábbis erről nem. Az után ami a kocsimmal történt, nem is mernék. Ültem és a laptopot bővíltem. Hacsak abba nem tört be valaki.

– Állj! Hogy is mondtad? Hipersupernet? Vagy chat?

– Pontosan én sem tudom. Csilla mondta és én felírtam.

– Azt hiszem, hogy nem is fontos tudni. Ez valószínűleg egy nyilvános program.

Fejbólintás.

– Csak regisztrálni kell!

– Akkor nem szükséges az sem, hogy valaki betörjön a gépedbe. Tálcán kapta az információt. Talán a címedet is.

Michaela összeborzongott.

– Akkor most...

– Akkor most veszélyben vagy. Van kihez menjél vagy két napra?

– Hogy őt is veszélybe sodorjam? Inkább otthon maradok és megvédem magam ahogy tudom.

– Ez nem szükséges! Itt fogsz lakni két napig!

– Hogy mindkettőnket egyszerre üssenek agyon? – Michaela a fejét rázta – Nem jó! És miért éppen két napig?

– Nyugi! Az Adriana esete után tettem némi óvintézkedéseket. Szóval... ne izgulj! És van itt két szoba, vagyis... összkomfort. A két napra pedig azért van szükség, mert Laci két napra ígérte az eredményt. Na! Ennél jobbat nem tudok felajánlani.

De este azért kiderült, hogy mégiscsak tud.

– Te Berci! Nem lehetne a te szobádban aludni? Mindkettőnknek! Fene egye meg, kezdek félni!

– Jó! Van hely, s van egy kanapé is. Esetleg azon alszom majd, te meg az ágyban. És tudd meg, hogy én is félek egy kicsit. De már megszoktam. A félést. Csak arra azért készülj fel, hogy éjjel esetleg óriási visítás is lehet, meg halálhörgés. A biztonsági rendszer része. Bárki a frászt kapja tőle. De persze van más is, nem ennyi az egész védelem.

Szerencsére Kalapos László már másnap jelentkezett, hogy kész van a film digitalizálása. És éjjel se történt semmi, csak megszólalt a riasztó. Ennek következtében pedig Michaela hatalmas ugrással repült Albert mellé a kanapéra. Persze, kiderült, hogy vaklárma az egész, mindössze a macska látogatta meg őket.

– Néha idejön éjszaka! Jó az egerek ellen.

– És hogy nem jön rá a frász?

– Megszokta. Ne feledd el, emberi hang, nem pedig... macskai. Ráadásul gépi. Az állatoknak jó füle van. A szilveszteri petárdától jobban félne, mert az hirtelen pukkan. Majd meglátod, ha addig még barátok leszünk. Olyankor néha egy hétig nem mer kimenni a szekrény alól. Le is soványodik. Na gyere Bandi! (Ez a macskának szólt). Aztán, ha már így vagyunk, akkor aludni kéne, mert nem tudjuk, mi vár ránk holnap! Visszamegyek az ágyba, vagy itt maradsz?

– Visszamegyek de gyere te is! Széles az az ágy! És ki az az Adriana?

– Ő volt az, aki felrobbant.

– Értem! Nem kérdezek többet! Biztos, fáj még.

– Ühüm...

– Naaa! Oda nem nyúlunk!

– Bocsi! Véletlen volt. Sötét van! És ha kérhetlek beszélj halkán, ha nem akarod megint a halálhörgést. Menjek vissza a kanapéra?

– Dehogy! Csak aludni kéne!

Ellobbant üstökös

- Hívjátok ide Arisztid lovagot!
- Uram! Más nem lesz jó? Talay Ábris még nem jött haza!
- Nem is fog! Meghalt!
- Hol? Mikor?
- Krapinánál! A harctéren, múlt hónap végén. Arisztid maradt, nincs más. Ráadásul éppen rá tartozik az amit mondani akarok!
- A lovag kisvártatva előkerült. A király – ő maga bosnyák király volt, igaz, hogy addigra már csak címzetes király, felkelt az ágyból és úgy fogadta a régi lovagját.
- Uram! – hajolt meg mélyen a kemény, vastag ember, mélyebben tán mint szükséges lett volna. Ő tudta, miért.
- Gyere barátom! Közelebb! Nem olyan idő ez, amikor régi, vélt sérelmeket, vagy gondolatokat elő kéne ásni! Benned bízom! Csak te maradtál arra a munkára, amit rád akarok bízni. És te vagy az egyetlen, aki talán meg is tudja valósítani! Talán! Mert tudod, hogy Ábris meghalt.
- A lovag lehajtotta a fejét.
- Tudom!
- Igen. Barátod volt. Akkor tudd, hogy Ábris vágta le azt a törököt, amelyik pedig engem támadott meg. Meg is sebesített! Pedig mégsem sikerült neki az életemet megmenteni. Mert az a seb a halálom lesz.
- Uram, ne beszélj így, nem tesz jót!
- Nekem már semmi nem árthat. Meg fogok halni. Nem most rögtön, de néhány nap múltán. Az a kard, annak a töröknek a kardja, utóbb tudtam meg, Delimán volt a neve, meg volt mérgezve. A csata előtt belevágtak azzal egy pestisben halt ember húsába. Hát most bennem van a betegség, s a mérge. Pedig csak egy karcolás volt. De sebj! Tudom, hogy végem. Hanem a családnak! A Hunyadi családnak, talán van még valamennyi reménye! Ha te segítesz Beatrixnek! – a címzetes bosnyák király most egészen közel ment a lovaghoz és úgy mondta, mintha valami szörnyű titkot osztana meg vele – Szeretted a feleségemet, Arisztid?
- Ő az úrnőm, uram! Természetes, hogy szeretem!
- Ez nem elég Arisztid! Szeretted őt annyira, mint akkor, amikor menyasszonyként hoztad és végül el kellett távozzál az udvarból azért? Tudni akarom! Hogy mennyire bízzak benned?
- Uram, a fiatalság másként látja a dolgokat, mint a felelős férfi!
- Szóval... nem. Látod, és mégis csak te vagy az egyetlen, akiben megbízhatok. A gyermekeimről van szó, lovag! Érted már? Veszélyben vannak! Vigyázni kell rájuk! Vesztüket akarják! Sokan! Felfogtad?
- Persze, hogy felfogtam, uram! Kérlek, rendelkez vele!
- Ó! – a király csalódottan látszott – Nem így! Ez így nem jó és nem elég! Mondtam, hogy meg fogok halni! Nem biztos, hogy holnap, lehet, hogy később, mikor hat annyira a mérge, de biztos, hogy meglesz. Látod már, hogy miért nem adhatok majd külön-külön mindenre parancsot? Neked akkor kell majd igazán helytállnod, amikor már én nem leszek! Mindent elrendeztem, a temetésemet, a vagyoni helyzetet, de ez... a család még hátravan. És akkor te azt mondd, hogy nem úgy szeretted, mint fiatakorodban! Azt hiszed, haragudnék? Örölnék neki!
- Tudom királyom! És, hogy biztosan tudd, én a távolból is igyekeztem mindent úgy intézni, mintha még itt lennék és segíthetnék neked! Embereket küldtem, akikben meg lehet bízni!
- Tudom! A Patkós testvérek! De ők nem juthatnak be minden helyre. Polgári rendűek. Nekem te kellesz! Meg tudod ígérni, hogy vigyázol a gyermekeimre? Főleg Kristófra! Neki jár a korona! És akkor még! Van valami! Tudd meg, hogy Beatrix megint várandós! Isten áldása lehet ez, de úgy kell vigyáznod majd rá is, mintha ő lenne az egyetlen a világon.
- A lovag gyors számvetést csinált a fejében, majd bólintott.

– Így lesz uram!
 – Meg tudod tenni?
 – Meg AKAROM tenni! És kérni fogom Istent, hogy segítsen.
 – Ó! Igen. Az Isten! Persze, te pap vagy!
 – Már nem vagyok pap. Csak világi testvér. Kérlelmeztem!
 – Igen, igen. Az a tűzbenjáró lány. Hogy is hívják? Trudi! Vedd el minél hamarabb!
 – Nem rajtam múlik uram. Ő nem akar egyelőre! Azt mondja, ha asszony lesz, sok elmegy az erejéből.
 A haldokló bosnyák király elvigyorodott. Mint férfiak egymás közt.
 – Á! Szóval boszorkány?
 – Dehogysis! Csak babona!
 – Kár! Elkelné egy olyan is! Mert látod, itt volt az az ember Miksától. A hadi diplomáciából. Hát szóval, az úgy nézegette a gyermekeimet, mint farkas a bárányokat!
 – Rémeket látsz, uram!
 – Nem én!
 – Mi a neve annak az embernek?
 – Falkenstein.
 – A bécsi, vagy a bajor Falkensteinok közül?
 – Azt hiszem, egyik se. Valami másféle. Ő azt mondja, hogy lovag. Szerintem kém. És amellet nagyon gyáva ember. Ha véletlenül megsúrja magát akár csak egy tűvel, már elfehéredik, zöldül, mintha halálán lenne. De azért néha megvadul. Az ördög se tud kiigazodni rajta. És hát vigyázni kell őuraságára!
 – Vigyázni fogok uram!
 Corvin János címzetes bosnyák király nem egészen egy hétre rá meghalt.

Ahogy az lenni szokott, a gazda ezeröttszáznégyszáz októberében bekövetkezett halálával beköszöntött a bizonytalanság, sőt valamiféle félelem is a lepoglavai bosnyák udvarba. Frangepán Beatrix, akit még néhány évig özvegy királynénak neveztek, ugyanaz év decemberének elején újabb gyermeknek adott életet. Az utószülött a keresztségben, nagyapja emlékére a Mátyás nevet kapta.

A szülésnél a királyné senkit nem tűrt meg maga mellett a bábán kívül, csakis és kizárólag Patkós Ágnes. Mivel hercegnő is volt – születése jogán – és királyné is – a férje után, hűbéri jogának érvényesítését azzal kezdte, hogy nemességet adományozott nemcsak Patkós Ágnesnek, hanem az egész Patkós családnak. Úgy látszik, igencsak vonzódott ahhoz a testvérpárhoz.

Patkósék egyébként is szabad emberek voltak, részint polgári, részint szabadparaszti közegekből.

Ágnesnek egyébként a kis Mátyás megszületése után is állandó szabad bejárása volt Beatrix királynéhez. Valami különlegesen fontos terve lehetett neki a leányasszonnyal kapcsolatban. Azt azonban, hogy mi is lehetett az a terv, soha nem mondta el senkinek. Nem is volt rá ideje.

Gánti Arisztid lovag házassága volt talán az utolsó vidám esemény a környezetében. Bár a menyasszony váltig szabadkozott, hogy hát hogyan tud majd akkor vigyázni az úrnőre, ha neki magának is férje lesz, de a parancs szigorú volt és teljesíteni kellett.

Nem volt szerencsés dolog pedig a Trudi leányzó megkérésével, mert legott már abban az évben elkezdődtek a bajok.

Ezeröttszáznégyszáz márciusának az elején akkor, amikor Ágnes éppen Itáliában időzött a kicsi utószülött Mátyással, a kicsi fiú meghalt a dajkája keze között. A halálesetet az udvari emberek közül senki se látta, de tény, hogy Ágnes nélküle tért vissza. Arisztid lovag, aki mint tudjuk azelőtt pap volt, sőt inkvizitor, be is kérte magához Ágnes, hogy a körülményekről kikérdezze, de később, minden esetleges kérdezősködésre azt felelte, hogy nem talált semmi gyanúra okot adót a leány elbeszélésében. A szoptatós dada egyébként majdnem pontosan ugyanazt vallotta. Annak a szoptatós dadának egy hasonló korú Márta nevű leánygyermek volt, mint ahogy az akkoriban

szokásos volt, hisz másképp nem lett volna teje a szoptatáshoz. Ez a Márta nevű kislány teljesen egészséges volt az úton és az is maradt. Mérgezés lehetősége tehát teljességgel ki volt zárva.

Nem úgy a hatéves Kristóf. Mert az ő haláláról – március tizenhetedikén következett be – már annál többet beszéltek a népek. Annyira, hogy egy idő után hatalmi szóval kellett megállítani a káros szóbeszédet. Mert, hogy valami lassan ölő méregre gyanakodtak a legtöbben.

De ha a Gonosz egy házba valahogyan beteszi a mancsát, bizony mondom, hogy nem távozik onnan addig amíg a gyalázatos munkát el nem végezte.

Egyetlen gyermeke élt még a szerencsétlen sorsú királyfinak. Erzsébet, az ezernégyszáz kilencvenhatban született kislány. Az a leányka, akinek megszületése idején, látva, hogy ott már jóra menendő tennivalója nem lehet, a fiatal lovag, de az is lehet, hogy még csak apród Gánti Arisztid, menekülésszerűen távozott az udvarból.

Nem! A gyanúnak semmiféle árnyéka nem vetülhetett rá, nagyon ártatlan szerelem volt az, amit ő a leendő bosnyák királyné iránt érzett, de mint korábban művelt ifjú, ismerte több nép mondakincsében létezett és akkoriban lantosok által előadott olyan történeteket, mint Trisztán és Izolda, vagy Lancelot és Guinevra esete. És semmiképpen nem akarta, hogy vele és a királynéval kapcsolatban is olyanokat énekeljenek. Inkább papnak állt. És abból a papságból nem is válhatott ki, csakis a láthatáron feltornyosuló országos tragédiákat felvetítő felhők látomásának hatására.

Az özveggy Hedvig hesseni hercegnőnek tehát az a gondolata támadt, hogy a tizenkét éves Erzsébetet el kéne jegyezni Szapolyai (vagy Zápolya) Györggyel, az ő kisebbik fiával, s akkor a későbbiekben ő támogatni és tán lehetőségeihez képest védelmezni is tudná a maradék családot. A hercegnő ugyanis Zápolya István nádor özveggye volt.

Ám a sors másképp határozott.

Erzsébet még az ezerötszáznyolcas esztendőben meghalt, az eljegyzésből nem lett semmi.

Frangepán Beatrix most már valóban teljesen egyedül maradt sok ellenséges erő között. Mit tehetett, kezét nyújtotta Brandenburg Györgynek és még az évben hozzá is ment. Ám abban se volt szerencséje, mert egy teljes évet sem élt már azután.

Az üstökösként fellángolt Hunyadi család így tűnt le abban az évben végleg a világ színpadáról.

De mi történt Arisztid lovaggal? Ő bizony nem sokkal a kis utószülött Mátyás halála után szintén távozott az udvarból, feleségestől. Két év után az erdélyi vajda udvarában volt található. Hogy miért és hogyan távoztak? Hallgattak róla mindketten mint a sír.

A vajda akkoriban éppen annak a Hedvig hercegnőnek a fia volt, aki Erzsébetet megkérte. Csakhogy ezt a fiút Jánosnak hívták és ő volt a nagyobbik.

A dolgok rendeződni látszanak. De nem éppen úgy

A nehéz, száraz, jeges tél után kacagó virágos tavasz köszöntött az országra. Ám ebben a tavaszban az embereknek nem sok öröme telhetett, s akinek igen, annak is csak módjával. Mert a természettel ugyan nem volt semmi baj, az tette a dolgát mint eddig is szokás szerint, hanem az emberek egyre keményebben acsarkodtak egymásra, s mint lassan szokásukká kezdett válni, kisebb és nagyobb gyilkosságoktól sem riadtak vissza, amikor az megoldani látszott a gondjaikat. Azokat a gondokat, amelyekkel mohóságukat és önzésüket vélték kielégíteni.

Az ezerötszázötös év áprilisában, azon a napon amikor a később megtörténteokről szó lesz, Teréz nagyasszony ugyanúgy kiállt naponta az udvarház tornácára, mint az egy ideje szokásává lett. A szolgák egy része gyanította, hogy a férjét várja haza, másik rész pedig azt gondolta magában, hogy „na hiszen, várhatja azt”... Ezek az utóbbiak igyekeztek hallgatni, mint a nyúl a fűben, mert a nagyasszonynak az utóbbi időkben igencsak könnyen eljárt a keze.

Az udvarház egyébként komoly változáson ment keresztül leginkább az elmúlt két évben, amióta a fiatal földesúr előbb a pálosoktól, később pedig az erdélyi vajdától hazatért.

Hazatérte után pedig komoly építkezésbe kezdett. Ez idő szerint tehát a ház eléggé különösen nézett ki. A régi rész rendes udvarháznak látszott, ám kétoldalt mintha kastély körvonalait lehetett volna sejteni.

Az építés dicséretes dolog, munkáskéz pedig abban az időben volt éppen elég a birtokon, köszönhetően az új betelepülőknek. A régi jobbágyság is jól megvoltak, még örültek is, hogy megoszlik a munka az újonnan jöttekkel.

Az újak, egy kisebb falunyan voltak, és azt mondták, hogy a váradi káptalan küldte őket jobbágyul. Mást nem mondtak, hallgattak az előéletükről, mint akiknek valami nagy bűn terheli a lelkét.

No, ha bűn, akkor minden bizonnyal levezekelték már, gondolta a nagyasszony, máskülönben nem küldte volna őket éppen a káptalan és éppen ide. Dolgozni viszont tudtak, ezt hamar látni lehetett.

Amikor megérkeztek és befogadást kértek a birtokra, semmijük nem volt, igen ágrólszakadtaknak néztek ki. Aztán Teréz nagyasszony azt mondta nekik, hogy ha itt akarnak jobbágyság lenni, akkor építsenek maguknak házakat. De ne a faluba, hanem attól egy kicsit távolabb, gyakorlatilag egy másik falut alkotva, hogy mindenkinek meglegyen a maga helye.

És szent Miklós napjára kész is volt valami harminc ház. Hát akkor legyen Szentmiklós a neve! És úgy lett. Ez a Szentmiklós, az udvarházhoz viszonyítva egy kissé délnyugati irányban volt. Később még további házak épültek hozzá, hogy ne szoruljanak össze az emberek kicsi helyen. Teréz helyeselte ezt, mert egyáltalán nem szeretne volna, ha a szűk hely miatt ingerlékenyekké váltak volna az újak.

Ugyanebből az okból, igyekezett munkát is adni nekik, hogy ne csak lézengjenek. Mivel pedig Antal úr azt vette a fejébe, hogy ő pedig építeni akar, rábízta az újakat, hogy dirigálja őket, építtessen velük kedve szerint. Elég hamar meglátszott, hogy helyesen gondolta a dolgot, mert a fiatal földesúr tervezése alapján úgy kezdett felépülni a kastély, hogy egész idő alatt lakni lehetett a régi udvarházban. Ki tudja, honnan vette az ilyen tudást, a pálosoktól-e, vagy az erdélyi vajdától, de minden esetre a tudás létezett.

Teréz ugyan megkérdezte egyszer, hogy mit is akar a lázas építéssel, talán meg akar házasodni, Antal azonban csak annyit felelt erre, hogy utasítás, amit végre kell hajtani.

Úgy tűnt azonban, hogy az a bizonyos utasítás mást is tartalmazott az építkezésen kívül, mert az ifjú mind felnőttesebben kezdett el gondolkodni, és nem csak gondolkodni, hanem több olyan dolgot is rendelt városi, meg otthoni mesteremberektől, amelyek valami nagyobb háború lehetőségére utaltak.

Teréznek nem tetszett az ilyesmi, de Antal hajthatatlan volt. És Gábor, az öccse határozottan az idősebb testvért támogatta.

Így álltak a dolgok, amikor egy szép áprilisi napon Teréz asszony megint kint állt a tornácon és nyugat felé nézett, mintha várna valakit. Ezúttal azonban úgy tűnt, nem hiába nézett olyan merően, mert valóban jött néhány ember abból az irányból. Lovag lehetett, mert olyan távolságból, hogy látni lehetett, valami zászlót tartott a feje fölél.

Aztán, amikor közelebb értek, kiderült, hogy igazából csak ketten vannak, talán egy lovag s a fegyverhordozója. A harmadik elvált tőlük, alkalmi útitárs lehetett. A fegyverhordozó vitte a zászlót, amely leginkább a Talay ház zászlajához hasonlított, de valami zavaró különbség is látható volt rajta. Egész közel kellett jöjjenek ahhoz, hogy látható legyen, a zavaró különbség egy fekete szalag volt, amely a zászló rúdjáról lógott alá és olyan hosszú volt, mint majdnem a zászló.

„Valakinek halálhírére hozzák” tépett bele a Teréz asszony szívébe a felismerés. „Valami fontos emberét”!

– Valaki jöjjön ide! – szólt, majd hozzátette – Gyorsan!

A két utas, lovag és a segítsége ezalatt a kapuhoz ért. Felismerte, hogy az egyik, a fegyverhordozó a házból való, egyike azoknak akiket, hogy harcos jobbággyá nevelje, Ábris úr magával vitt János herceghez. Hát most visszajött. Egyedül. Mert a másik férfit, a lovagot bár valami ismerős vonást látott az arcán, s a mozgásán is, mégsem ugrott be, hogy kicsoda lehet.

– Nyissatok kaput a loagnak!

A jobbágyok közül éppen szolgálatban levők ugrottak, hogy teljesítsék a parancsot. Ilyen világ volt akkoriban az országban. Félig paraszt, félig katona volt mindenki, aki tehette. Vagyis akinek ereje és ügyessége volt hozzá.

– Talay Antal úrfi keressük – szólt illő köszönés után a lovag. Az, akit nem ismert a nagyasszony.

– A földesúr kilovagolt, ellenőrizni az embereket – válaszolt Teréz, kicsit megnyomva a „földesúr” kifejezést, jelezve, hogy Antal időközben átvette a birtok irányításának gondját – De tegyétek kényelembe magatokat! S mondjátok el, mi hírt kell átadnotok! Hisz ismersz – ezt már a fegyverhordozónak címezte, akit évekkal azelőttől jól ismert.

– Sajnálom tekintetes asszonyom, de rossz hírt hoztunk. Ábris gazda holtan maradt a krapinai csatában.

Teréz gondolatban már rég fel volt készülve arra, hogy egyszer ezt a hírt kapja, de mégsem tudott most elfojtani egy jajkiáltást. Aztán el is hallgatott, mint aki nem is tudja, hogyan folytassa. Csak néhány percnyi hallgatás után bírt megszólalni megint.

– Hogyan történt?

– Kószáló török martalócsereget jeleztek, s a herceg úr elhatározta, hogy elveri őket a környékről. De nem számított arra, hogy a nagyobbik része a seregnek el van rejtőzve a mocsárban. Kellott volna hírt kapjon pedig, de utóbb megtudtuk, hogy a figyelőnket elfogták s meg is ölték. Így kerültünk két tűz közé. A herceg erőltette a harcot, míg aztán egy török alvezér rátámadt olyan gyorsan, hogy ott nem volt menekvés. Csak Ábris gazda látta a készülő veszedelmet, s odaugrott a kettő közé, le is vágta azt az alvezért, de ő maga is halálos sebet kapott. De a herceg is megsebesült. Arisztid lovag hozta ki a harcterről. De hiába, mert hétre rá ő is meghalt.

– Szóval azt mondd lovag, bocsánat, nem értettem a nevedet, hogy hősi halál.

– Igen! És te bocsáss meg asszonyom, hogy olyan fontosnak véltem a hírt, hogy nem is mutatkoztam be. Patkós János vagyok! Még új nemes, a herceg úr, vagyis őfelsége a bosnyák király tett nemessé a csata után, nem sokkal a halála előtt.

A Patkós nevet hallva Teréz azonnal megértette azt is, hogy miért volt neki olyan ismerős a lovag. Meg is rázkódott a felismeréstől.

– Julcsának... a mi Julcsánknak rokona...

– Öccse vagyok neki. Mert ő volt a legidősebb közöttünk. Meg még van egy kishúgunk, Ágnes. Ő is idejön, mert ide küldte őt Beatrix özvegy királyné. De a többi majd ő kell megmondja, ha ideér. Jobban tudja. Holnapra itt kell legyen talán.

– Jaj! Csak meg ne támadják most már őt is!

- Nyugodj meg asszonyom, többen vannak. És olyan van vele, aki kettővel felér. Arisztid lovag, ha ismered.
- Ismerem! És örülök, hogy ott van! Ő valóban sokat ér. Harcban és tanácsban is.
- Igen! Velünk volt előbb, de lemaradt, eltért, hogy a húgomat bevárja. Azóta már együtt vannak.

Antal, a fiatal földesúr, mert a húsz évével még mindig fiatalnak számított volna, ha nem lett volna az az úriszéki elnöksége, idősebb férfi hiányában, amely a valóságban is de egyszersmind jogilag is, teljes korúvá tette. És az azóta eltelt öt év alatt rá is szolgált arra a nagykorúságra.

Ez idő szerint leginkább a birtok ügyeivel foglalkozott, igyekezett mindent rendbentartani, míg Gábor, az öccse pedig igyekezett eltanulni tőle azt amit ő már tudott.

Azon a napon, amikor Patkós János az udvarházhoz megérkezett, – Daróci, aki időközben harcos jobbággyá érett, volt a kísérője – Antal valóban az éppen folyó munkákat ellenőrizte. Nem a mezei munkákat ugyan, hanem azokat, amelyek az uradalom védelmét voltak hivatva erősíteni. A mezőn végzett munkák ellenőrzése és részben azokban való részvétel is, Gáborra maradt.

A szomszédos földesurak, akikkel néha találkozott, váltig mondták ugyan, hogy semmi értelme annak a nagy erősítésnek, hiszen ez csendes, nyugodt vidék, a török messzi van, más meg ki lenne aki támad, hacsak nem valami garázda tolvajhad, azoknak az elijesztéséhez pedig sokkal kevesebb is elég lenne. De Antal kötötte az ebet a karóhoz, hogy biz' azt meg kell tenni és, hogy jól jöhet még néhány év múlva az a nagy készültség! Meg aztán mit is tehetett volna éppen ő, aki lovagnak, harcosnak készül? Valóban, azon is csodálkoztak néha a szomszéd urak, hogy hogyan lehet az, rá nem kacsint egy fehérnépre, vagy ha igen, az a kacsintásnál, vidám mosolynál általában nem megy tovább. De hát az ő dolga, ha ezt szereti, tegye ezt! Jutottak dűlőre a tapasztaltak fölött. A Talayaknak mindig megvoltak a bogaraik amióta világ a világ. Igaz ugyan hogy azok olyan bogarak voltak, amelyeket egy hegyközi birtokos nemes családnál meg lehetett érteni. Olyasmik voltak azok, mint a mágnásokkal való kapcsolat tartása sokszor fel egészen a nádorig – fura volt olykor, hogy egyes időkben éppen az akkori nádor ragaszkodott a baráti viszonyhoz – szóval ez normálisnak volt tudható, hiszen melyik az a kisnemes család, aki nem felfelé akarna törekedni? Bár a vidék pletykája megőrzött egy olyan esetet is, hogy egy király, maga Mátyás még amikor ő maga is fiatal volt, az akkori Talayt megkínálta grófsággal. Amire az a földesúr nagyon udvariasan olyasmit válaszolt, hogy nagyon köszöni, de ha annyi évig megvoltak grófság nélkül, akkor nagy kár lenne rájuk pazarolni azt a kegyelmet. Meg is orrolt a király, s – nemhiába nevezték igazságos Mátyásnak – nem volt rest utánanézni a család múltjának. Talánha olyan bűnt követett el valamelyik ősük, hogy érdemtelenek lettek a kitüntetésre? Meg is tudhatott valamiket, mert nem orrolt már azután rájuk, hanem ellenkezőleg, nyíltan dicsérte a családot.

Ez természetes pletyka szinten terjedt, s el is halt hamar. Mert az azután következő Talay, Ábris, Antalnak az apja, a János herceg szolgálatába állt, s nem is tágitott onnét haláláig. Ezt tudták, mert látták, s ez lerombolta a mindenféle szóbeszédet.

Az öt évnek előtte megtörtént merényletről s a rá következő ítéletről nem sokat tudtak, s amit tudtak, az sem volt hízelgő. Hiszen a bűnös nem lett meg, nem törték kerékbe, nem fejezték le ha nemes ember, még csak egy istenítélet, párbaj, erejéig sem volt ki helyt álljon.

De ez legalább kézzelfogható volt. Hasonló tragédiák történtek néha. Legfeljebb azt nem értették, hogyan lehet az, hogy Antal azóta így megváltozott? De ez megint csak nem az ő dolguk volt.

„Kapkod fűhöz, fához!” találgattak, és meg kell adni, kívülről valóban valahogy úgy nézett ki a dolog.

A valóság természetesen más volt, de ezt a fiatal földesúr senkinek nem kötötte az orrára. A senkinek alatt pedig azt kell érteni, hogy az anyjának se. Teréz minden esetre valamennyire megnyugodott, hogy a nagyobbik fiának már nem kizárólag a bosszú foglalja el teljesen az elméjét, hanem jön, megy, dolga után lát, néha még utazik is, mert – ezt természetesen Antal mondta – látni akarja azt is, ami a birtok határain kívül történik.

Nem volt az hazugság, csak éppen nem mondta el azt, hogy mit is akar látni a birtok határain kívül. Az történt tehát, hogy akkor, amikor hirtelen egyedül találta magát az ő emésztő nagy gondjával, mivel úgy az atya, mint a váradi káptalan harangöntő segédje eltűnt a közeléből, az atyáról aztán jött valami szóbeszéd, hogy visszatért a lovagi élethez, s a János herceg udvarában látták, de a harangöntő-segéd teljesen felszívódott, akkor tehát először Erdélybe ment, a vajda udvarába. Ott tisztességgel el is mondta, hogy ki is ő, és, hogy a fegyverforgatást szeretné megtanulni ott, a lovagi iskolában. Hozzátette azt is, hogy később lehet, a pálos rendbe fog állni egy, a családban bekövetkezett tragikus esemény miatt.

Zápolyának akkor elég volt ennyi, tudott valamennyit a Talayakról, s nem volt előtte visszatetsző az sem, hogy az ifjú nem feltétlenül akar a nyakán maradni. Nagy terve voltak már akkor, csak még nem tudta, hogyan valósítsa meg.

Nem is töltött többet a vajda udvarában két évnél. Idejében rájött, hogy aligha van sok tanulnivalója abban az udvarban. Így hát, amikor úgy látta elérkezettnek az időt, elment a budai hegyekben akkor létező pálos kolostorba.

A barátoknak tetszett a nyílt eszű, jó testalkatú fiatalember – valami okból fontos volt nekik, hogy a noviciusnak ereje és ügyessége legyen – és amikor azt is elmondta, hogy a vajda udvarából jön, éppenséggel örültek neki. Nem is sok időt töltött a noviciátusban, néhány hónap után sor került a beavatásra is.

Az a beavatás is úgy folyt le, ahogyan az Gyöngyösi Gergely, a későbbi generális az utókor számára leírta, és gondolom, még jó sokáig ugyanúgy történt, talán éppen a mai napig.

Persze az a „koporsó”, amelyben egy éjszakát tölteni kellett, hogy aztán reggel elmondja a későbbi sorsát meghatározó álmot, voltaképpen valami szarkofág-féle volt, bár akkor azért eléggé félelmetes.

Itt talán vissza kell térjünk egy kicsit arra ami a fiatal földesúrnak az elméjét azóta is fogva tartotta, a Julcsa kínhalálát okozó gyilkos merényletre, illetve arra, amit Antal akkor megfogadott. Mert dehogyis felejtette el ő azt az egész eseményt, csak már több év után érettebb eszével gondolkodott róla. A bosszú még akkor is célja volt, de rájött időközben, hogy nem bosszúra, hanem büntetésre van szükség, mert ha valaki olyan kínos halál okozója volt, amit ráadásul már több nappal előre ki kellett terveljen, akkor az minden bizonnyal több hasonló bűnt is elkövetetett, oka volt tehát az elfogását kitervelni, s a büntetését ugyanúgy.

No, nem is aludt sokat Antal abban a bizonyos „koporsóban” azon az éjszakán. Hanem amikor aludt, akkor valóban furcsákat álmodott.

Természetesen Julcsát látta álmában, de olyannak, mintha élne és szólna hozzá. Azt mégpedig, hogy a gyilkos megbüntetése fontos dolog, de gondoljon arra is, hogy valamilyen formában azt a bűnt meg kell próbálja jóvátenni. Természetesen, amennyire számára ez a jövőben lehetséges lenne. Julcsa egyébként nagyjából olyan volt, mint amikor még együtt volt vele, csak jóval fiatalabb. „Dehát, álomban minden megtörténhet, s meg is történik. Még jó, hogy nem öreg anyóka képében jött eléem!” gondolta magában, amikor elgondolkozott az éjszaka folyamán látottakon.

Nem is nagyon akaródzott beszélnie, amikor másnap kikérdezte a perjel. Csak tömondatokban szólt, s akkor is azt érzékeltette, hogy biz’ az nagyon személyes volt.

Persze az a perjel nem azért volt odatéve, hogy ne tudjon szóra bírni egy húszéves ifjút. Így hát lassanként a mi Antalunknak is megoldódott a nyelve, s elmesélte nemcsak az álmát, de magyarázatképpen azt is amivel összefüggött.

A perjel hümmögött.

– Szép! Nagyon szép gondolat, megbüntetni a bűnöst, természetesen a törvények betartásával! Csakhogy gondoltál-e arra, hogy aki ilyesmire adja magát, ítélkezésre, az nem szabad megálljon egyetlen bűnt elkövető személynél? Bíró lennél? A törvény embere?

– Nem! Valahogy nem így szólt az az álom. Sőt, éppen hogy úgy folytatódott, hogy a megtörtént bűnt meg kell próbálni jóvátenni. Valahogy.

– Bizony fiam, ez is méltó gondolat. Hanem azt tudod-e, hogy mindezt aligha lehet megvalósítani egy kolostor falai között? Még ha mégolyan szabadon is járhatsz, ki-be! Hogyan is gondoltad el az egészet?

– Bizony főtisztelendő atyám, erről semmi gondolatom sincs. És igazad van, ehhez jóval szabadabban kell teljen az időm.

– Így gondolom én is. Hát akkor nincs mit tenni, olyan feladatot kaptál, amely megvalósításához legfeljebb az áldásomat adhatom neked!

Nos hát Antal elment. Ezúttal már vissza a Talay birtokra, édesanyja nagy meglegedésére. És, mint már értesültünk is róla, a környék többi birtokosának a kritikájára. De hát – gondolta magában – a Talayak ötszáz éve mindig kiváltak a többi birtokos közül. Miért éppen ő lenne azt, akinek nincs „hóbortja”?

Amikor Teréz tekintetes asszonyhoz a Patkós rokon megérkezett, természetesen a Julcsa rokona, nem pedig a Terézé, a mi fiatalemberünk éppen a birtok nyugati végét inspiciálta. Mint már szó volt róla, legfőképpen a védelem erősítése érdekelte. Egyébiránt várakozó állásponton volt, valamiképpen elgondolta, hogy előbb-utóbb történnie kell valaminek. És történt is, csak nem éppen az, amit várt.

A birtok nyugati szélén ment, hogy sétálva, hol pedig lóval lépegetve. Ráérősen. Időről időre megnézett egy kisebb vízmosást, igyekezett eszébe vésni, hogy mi az amin változtatni kellene és azt is elgondolta, hogyan.

Valami érződött a levegőben, egy esetleges később bekövetkező veszély. Minden földesúr érezte azt, de Antal, fiatal és érzékeny idegeivel, erősebben mint a többiek. És azt is tudta valahogyan, hogy ha támadás lesz, ebből az irányból várható.

Amikor kikapaszkodott abból a vízmosásból, akkor látta meg a közeledőket. Kis csoport közeledett, messziről nem volt képes meglátni, hogy csak férfiak, vagy nők is vannak a csoporttal. Aztán, amikor az akkoriban jellegzetes női lovaglást meg tudta különböztetni, felismerte, hogy legalább kettő közülük nő. Később kiderült, hogy nem kettő, hanem három. És a három nőhöz három férfi is tartozott.

Ekkor húsz éves volt, tudta, hogy nem jelenthet számára veszélyt egy olyan utazó csoport, amelynek hatból három tagja nő. Eléjük ment tehát. Jelezte, hogy kéri, álljanak meg, és azután ő ment közel hozzájuk. Amikor a vastag lovagban felismerte évek óta eltűnt mentorát, alig bírta megállni, hogy messziről el ne kiáltsa magát örömeiben. A jó modor kedvéért azonban türtőztette magát, s csak közel menve üdvözölte rég látott ismerősét, Gánti Arisztid atyát.

– Már nem vagyok pap! – hárította el a címzést a vastag utas – Egyszerű lovag vagyok! Lám, te meg jól megerősödtél amióta nem jártam errefelé!

– De hát te meg merre tűntél el olyan hír nélkül?

– Szegény János herceg udvarába kellett mennem, nem szólhattam. De nem is tudtam volna, mert megtámadtak az úton, s ha nincs Milotai Gertrúd kisasszony, azóta Gánti lovag felesége, aki az életemet megmentette, akkor még a bosnyák királyhoz sem jutottam volna el.

– Ezek szerint nemcsak, hogy pap nem vagy, de meg is nősültél!

– Igen. Maga a házasság Beatrix királyné kifejezett kérésére történt. De azért én is igyekeztem. Mert meg kellett indokolni a kilépést az egyházból. Azt hoztam fel, hogy magva szakad a családnak. Ami igaz is lett volna, de erről még beszélünk majd. Mert tudd meg, hogy éppen hozzád igyekeztünk. Ismerd hát meg a feleségemet és Patkós Ágnes úrhölgyet! Ő hozza a gyermeket. A másik nő aki velünk van, dajkája a kislánynak. És persze két férfiszolga, hogy ha szükséges, megvédjük magunkat. Mert veszélyes idők kezdenek járni megint. Amióta a herceg...

– Igen. Gondoltam, amikor szegény János hercegnek említetted!

– De ez még nem mindegy! Sajnos édesapád is ott lelte halálát a Krapinai csatában. Egymás mellett küzdöttünk. Hát ezért jönnek megint a veszélyes idők.

Ahogy a vastag lovag kis időre elhallgatott, Antalnak is a szívébe szúrt a Patkós név. És... Julcsa emléke. Össze is húzódott ahogy a lovon ült, mintha hideg szél csapta volna meg. Arisztid észrevette a mozdulatot és bólintott a fejével.

– Igen, ő az ifjabbik Patkós leány. A hercegtől kapott nemességet a bátyával együtt azokért a szolgálatokért, amelyeket tettek a királyné körül. Lám, most is rábízták a gyermeket. A daróci kislányát. Mártát. Ő van az édesanyja kezében, meg néha az Ágnesében is. Nagy becsben tartotta a királyné! Na de, ismerjétek meg egymást!

A fiatal nő most felemelte a fejét. Mert egészen addig lesütött szemmel főleg a földet nézte. És Antalt, rövid idő alatt már másodszor is szíven ütötte, ezúttal a lány hasonlósága évek óta halott nővéréhez. Mindössze az volt a különbség, hogy Ágnes vékonyabb volt, ami vagy a fiatal kora miatt lehetett, vagy azért, mert a hercegnél finomabb munkákat végezhetett mint régen a nővére.

A fiatal földesúr nem is jutott szóhoz egy ideig. Különb is időre volt szüksége ahhoz, hogy végiggondolja a sok újságot, amelyek szinte egyszerre zúdultak rá.

Arisztid pedig hagyta, hadd gondolkozzon. Tudta, hogy időre van szükség, de azt is tudta, hogy meglesz az az idő, vagy pedig ő nem ismeri jól a Talay családot. „De ez ki van zárva”! Ezért hát a vastag lovag nem mondta el azt sem, amit már csak útközben tudott meg, mert az a második szolga aki vele volt, éppen ezért lett utánuk küldve, hogy elmondja, nem egészen egy hónappal azelőtt, ők már úton voltak, meghalt Corvin Kristóf is, a János herceg tizenkétéves kisleánya. Amely értesítéshez még megparancsolta Beatrix királyné, hogy akkortól fogva nagyon kell vigyázzanak! De ezt talán mondania sem kellett volna, Arisztid lovag nagyon jól tudta, hogy milyen időknek néznek elébe.

Egy darabig némán lovagoltak, ki-ki a gondolataival elfoglalva, amit nem zavart meg csak egy újabb lovas csoport. Ezek is hatan voltak, de közöttük csak egyik volt az úr, a többi szolgáló katona. Gyorsan jöttek, s utol is érték őket. Aztán, hogy Arisztidet felismerték, nagy meghajlással üdvözölték egymást. Antal szerint egy kissé talán nagyobb ceremóniával, mint ahogy kellett volna.

A vastag lovag hallgatott, s csak akkor szólalt meg, amikor a másik csoport már jó messzire elporzott.

– Láttad?

– Az urat? Igen. Jó nagyra nőtt!

– Nem volt ismerős?

– Nemigen. Talán.

– Nos, jó ha tudod, hogy ez az úr Falkenstein gróf, óbester. Nagy becsben tartja Miksa császár.

– Az, aki Ulászlótól el akarja vitatni a koronát?

– Pontosan az! De ezt az óbestert még inkább jó, ha észbentartod. Megfigyelted? Jól?

– Elég jól. Ritkán láttam ilyen óriás legényt!

– Na, amilyen óriás, éppen olyan gyáva. De azért jó őrizkedni tőle, mert a ravaszsága óriási. Most éppen János herceg udvarából jönnek, és nem vagyok biztos abban, hogy valamilyen módon nem volt benne a keze a Kristóf királyfi halálában. Az udvarban minden esetre méregről sutognak. És én biztos vagyok abban, hogy ő képes lenne ilyesmire.

– Na jó! És mi lenne nekem a dolgom vele?

– Egyelőre semmi. De jó, ha lélekben felkészülsz arra, hogy egyszer meg kell majd mérkőznöd vele! És akkor nem biztos, hogy az dönt majd, hogy ki forgatja jobban a kardot!

– De az Isten szerelmére Arisztid uram, hát miért éppen én? Nem avatkozom én királyok viszályába!

– Nyugalom! Lehet, hogy kénytelen leszel rá!

– Te? Beszéltél neki rólam?

– Dehogyan beszéltem! Hallgattam mint a sír! És mégis!

– Mégis mi?

– Emlékszel arra a váradi harangöntő segédre?

– Aki eltűnt? Hogyne emlékeznék?

– Na, sokan vannak akik azt mondják, hogy utoljára együtt látták őket. Talán együtt mentek Itáliába is. Ferrarába. Aztán az ezredes visszajött, a legény meg ottmaradt. Vagy onnét is eltűnt. Nem tudom. Amikor én Ferrarában voltam, s ennek még egy éve sincs, az a József legény már nem volt ott. De beszéltek, hogy valami szobrokhoz öntött bronzot az ottani mesterek kérésére. Tudod, értette az ilyesmit. És, hogy talán annak az őbesternek is készített volna valamit. Vagy, hogy csak megrendelte, mert közben eltűnt? Persze a legény, mert az ezredest láttad, még megvan! Bár ne lenne!

– Látom, haragszol rá!

– Én barátom, minden hazug, ravasz és gyáva gazemberre haragszom! Brrrr! Ne is beszéljünk róla! Majd talán otthon! De nem! Még ott sem! Lesz majd más megbeszélni valónk.

Lassan a délután estébe fordult már, amikor elérték Szentmiklóst, azt a falut, amelyet a nemrégén jobbágyul szegődött emberek lakták.

– Álljunk meg! – szólt Antal – Ez már a mi birtokunkhoz tartozó falu. Van itt egy kis udvarház, általában az öcsém szokott itt tartózkodni, amikor erre van dolga. Most én ellenőrzöm itt azokat a munkákat, amelyek a jövőt szolgálják. Ha nem feltett szándékotok, hogy még sötétben is folytassátok az utat, vagy ha esetleg sürgős lenne anyámat értesíteni valamiről ami nektek, vagy neki fontos, azt ajánlom, hogy itt éjszakázzatok! Még beszélgethetünk is, ha akard, s nem vagy nagyon fáradt – ez az utolsó mondat már Arisztidhez szólt.

A vastag lovag helyeslően bólogatott. Antal folytatta.

– Van itt két szolga, férj és feleség, akiknek az a dolga, hogy jó állapotban tartsák a házat! Legalább őket is ellenőrizni fogom.

A két szolga hamarosan előkerült, a lovag pedig megismerte őket. Azok közül valók voltak, akik néhány évvel ezelőtt a Patkós testvéreket nézték egyszerre boszorkánynak és török kémnek is. Azóta megjuhászodtak és most nagyon hálásak voltak a lovagnak, hogy ideküldte őket a káptalanon keresztül ahelyett, hogy ők kerültek volna tévedésükért tömlőcbe, vagy akár bitófára is. Mert a király levelének az eltüntetése, akár értettek belőle valamit akár nem, ilyesmit is maga után vonhatott.

Akkoriban szabad parasztok voltak, most jobbágyok, de határozottan jobban érezték magukat mint ezelőtt. Ki tudja, milyen sötét dolgok emléke bújt meg az ő múltjukban is, amelyre, a volt inkvizítor határozása eltörölt, meg nem történtté tett. Aki egyébként még beszélgetett is velük néhány szót. Nem volt szükség többre, mert jól látszott rajtuk az elégedettség.

– És a többiek is így vannak! Az egész falu – fejezte be a házaspár a rövid beszámolót.

– No jó! Csak szolgáljatok becsülettel! A jutalom nem marad el! És azt a zacskó pénzt elfelejthetitek!

Amire aztán még hálálkodás is következett.

Amikor Antal megkérdezte a hálálkodás okát, Arisztid annyit felelt, hogy találkozott velük régebben. És olyan szerencséje volt, hogy kisebb segítséget nyújthatott nekik.

Április furcsa hónap. Valóságban. Nem különös, hanem furcsa. Elkezdve a római ókortól és keresztül a későbbi korokon, valamint azt a jellegzetességét tekintve, hogy a legszebb tavaszi hónap bármelyik napján egyszer csak bolondozni kezd az időjárás és hol úgy viselkedik mintha még február lenne, hol pedig úgy, mintha a nyár közepén ontaná a Nap a meleget. Ezt természetesen minden ember tudja – nálunk. Mert leginkább nálunk mutatkozik meg a bolondos hajlama. Hogy aztán miért van ez így, varázslat érte valamikor még az ókor vége felé, mert sokan még a régi évkezdetet akarták ünnepelni a már hivatalossá lett új helyett, vagy a naptevékenység bolondul meg különös módon ebben a hónapban, azon törjék a fejüket a teológusok! Vagy a csillagászok! De van benne valami misztikus jelleg, azt nem érdemes tagadni.

A sűrű nappalra hasonló este következett.

Arisztid négyszemközti beszélgetés folyamán elmondta Antalnak, hogy egyelőre elkíséri őket hazáig, vagyis a nemzetség valódi udvarházáig, de ott nem sokáig fog maradni, mert az útközben kapott hírek miatt nyugtalan. Nem tudja, mi fog történni a fiatal özvegygel.

– Vajon bírni fogja azokat a meghurcoltatásokat, amik feltétlenül bekövetkeznek majd? Meg aztán...

– Nos igen! Főképp ez a „meg aztán”! – válaszolt elgondolkozva Antal. Mert bár ő volt a fiatalabb, ezúttal ő volt az aki két lábbal állt a földön.

– Hallottál valamit – ez nem is kérdés volt, inkább súlyos kijelentés.

– Igen – válaszolt ugyanolyan súlyosan, s ugyanakkor megfontoltan a fiatal földesúr.

– Igen. Gondoltam. És valószínűleg arra gondolsz, hogy az igaz lehet. Az is. Nagyon szerettem. De CSAK ÉN! Őneki az érzéséről nem tudok semmit! – hallgatás következett, majd úgy folytatta – De akkor is! Nem tehetem meg, hogy ne menjek vissza. És ne segítsék, ha tudok. És még ott van Erzsébet...

Antal elgondolkozva ingatta a fejét. Hallgatott is egy darabig. Aztán:

– Minden látszat azt mutatja, hogy teljesen igazad van. Lovagként is és vazallusként is. Csakhogy... én az utóbbi években nagyon megszoktam, hogy a látszatok mögé nézzek. És ott csak gyászt és szerencsétlenséget látok. De még ha nincs is így! Ki vagy te, és ki Frangepán Beatrix? Egy kóbor lovag és egy címzetes királyné. Talán ha a mondákban. Lancelot lovag? Trisztán? Egyáltalán mit is tudsz tenni?

A lovag kínlódvá húzódozott.

– Bármit amit lehet! Erkölcsei támasz... vitézi védelem... még huszonhét éves sincs!

Erre már nem lehetett mást válaszolni mint,

– Lehet, hogy az lesz a jó, amit tenni akarsz. Nem tudom. Nehogy együtt vesszetek mindketten! És még ott a török is...

– Hát éppen ez az!

És a beszélgetés befejezetlen maradt. A lovag visszament a szobájába. Egyikük sem volt elégedett. Mindketten érezték, hogy nem tettek meg mindent, nem mondtak el mindent.

Antal még ott maradt egy ideig a tornácon és gondolkozott. Sötét este volt már, hát kihozott egy lámpást.

Igen. A barátja valóban nem mondott el mindent. Na de ő sem. De lehet egyáltalán elmondani azt amit érzett?

Patkós Ágnes képe úgy úszott be lassan a lelki látóterébe, mint egy látomás. „Miért kellett most ez a nő megjelenjen? Miért nem volt más, akit küldhetett volna Beatrix? És egyáltalán kicsoda is az a gyermek? Mert ez sehogy sem volt természetes dolog. Egy dada kislányáért nem küldenek ekkora processziót! Az Ágnesé lenne? Akkor ki az apja?”

Ettől aztán teljesen összezavarodott. Csak ült a padon és józanul gondolkozni se tudott.

És ahogy ült és tépelődött, a nő akire gondolt, szép lassan a fizikai valóságban is megjelent előtte, mintha megidézte volna. A fehér ruha amit viselt még inkább kiemelte a látomásos jellegét a képnek. Aztán Ágnes megszólalt.

– Kijöttem. Nem tudtam aludni. Láttam, hogy ég a lámpa. Zavarlak?

– Nem zavarasz. Éppen gondolkoztam – ez nem volt igaz, hisz éppen hogy gondolkozni nem volt képes – Egyébként rád gondoltam éppen.

– Értem. És nem valami hízelgő volt a gondolat. A gyermek...

– Igen. Többek között.

– Igen. És mik azok a többek? Szabad megtudnom? De nem! Először hadd kérdezzek én!

– Kérdezz kisasszony!

– Jaj! Ne ilyen távoli módon! Elakad a szavam. De mégis! Uram! Ugye te szeretted a nénémet? A lovagtól tudom.

– Igen. Valóban szerettük egymást. Rég. Egy másik világban – a kiejtett szavak egyre tompábban koppantak. De Ágnes már nem lehetett eltántorítani.

– A kezében halt meg?

– Sajnos nem. Az aki meggyilkolta, minden ok nélkül, előtte engem kapott el. És bezárt a hátsó szobába. Ha megérkeztünk, majd megmutatom. Nagyon fiatal voltam még, ő meg nagyon erős. Valóságos óriás.

– Láttad? Hogy ki volt?

– Sajnos nem. Hátulról lepott meg. És mondom, nagyon fiatal voltam még. Nem vehettem fel vele a küzdelmet. Csak az árnyékát láttam. És mire kiszabadultam, Julcsa már...

– Értem. És azóta nem tudsz szabadulni a nem is tudom mitől. Önvád? Nem hiszem. Mert amikor kiszabadultál, mindent megtettél amit akkor lehetett. Csakhogy nekem... ne haragudj meg uram, de így igaz, és ezért kénytelen vagyok elmondani, sokszor mondták, hogy mennyire hasonlítok a nénémre. Erre gondoltál?

– Erre is. De ez csak egy gondolat.

– Hát akkor mi nyugtalanít?

A leány határozatlanul elhallgatott. Aztán, mivel eszébe jutott valami a nyakáig elpirult.

– A gyermek! Rá gondolsz, szegényre!

Antal nem válaszolt, csak ült magába roskadva. De egy perc alatt eltűnt a pirosság a leány arcáról és halotti fehérség vette át a helyét.

– Azt hiszed, hogy én? Hogy az én...

Antal kínlódva szeretett volna minél kisebbre összehúzódn. De nem sikerült. Csak krárogott, mintha a beszéd a torkán akadt volna. Erre már Ágnes is megoldódott. Elnevette magát.

– Jaj, dehogy! És ráadásul még gondoltam is, hogy ez szemet fog szúrni. De a lovag kötötte az ebet a karóhoz, meg hogy nincs akiben Beatrix is megbízhatna, meg ő is! Jaj! Hát ezt könnyű eloszlatni! Ezt a félreértést! Mindjárt kihívom – és beszólt a női szobába – Aranka kedves! Légy szíves, gyere ki! És hozd a ládát is!

A dada megjelent. Csinos kis ládika volt nála, szépen faragott fából. De már kinyitni nem tudta. Ahhoz Ágnes is kellett. Mert csak két kulccsal együtt lehetett nyitni.

Csak iratok voltak benne, rajta pecsétesek. Amely pecséteken a Frangepánok címerét lehetett látni, de ott volt a Hunyadiak hollós címere is. Ennél hivatalosabb tehát nem is lehetett volna.

– Tudsz latinul olvasni? Hát hallgatni? Ha kell akár életed végéig is! Mert orgyilkos fenekedik és én felelek mindenért! Most tehát a kezébe teszem az életemet!

Tudott. Hallgatni. A János herceg posztumusz kisfiának a keresztlevelét tartotta a kezében. Mellette egy felhatalmazás nemes Patkós János és nemes Patkós Ágnes részére és egyben parancs is, hogy vigyék a kisgyermeket Talay Ábris úr birtokára, mint a leginkább megbízható helyre, még hozzá a legnagyobb titokban.

– Hát így lett a fiúból kislány. Nem Mátyás, hanem Márta. Szegény Arankának volt a kislánya, alig idősebb mint a kicsi. De meghalt, ugyanabban a betegségben, mint a herceg is. Csakhogy... Itáliában. És most, hogy Kristóf úrfi meghalt, tudjuk csak igazán, hogy mennyire okos gondolat volt ez!

Erre már nem volt mit felelni. Csak nagyon mélyen meghajolni leányka előtt, aki ekkora veszélyt vállalt. Csak azért, hogy ő ne gondoljon róla méltatlan dolgokat. Hiszen nem tudhatta, hogy bízhat-e benne és ha igen, meddig?

Ágnes akkor bement. De Antal visszament és továbbra is csak ült a helyén. A lámpásból az olaj már kifogyóban volt, ő még mindig ott ült és töprengett. De most már legalább képes volt gondolkodni. Azon, hogy hogyan fog tudni ő, Talay Antal, védelmet biztosítani ennek a hősie kislánynak. De hamar rájött, hogy hiszen valami ilyesmire készül már évek óta. Ezért erősíti a birtok védelmét, holott az igazi nagy veszély a török, még messze van onnét.

De akkor honnan jöhet az igazi veszély? Talán onnan, ahol Arisztid lovag sejti? Falkensteintől? De hát arról meg azt mondja, hogy gyáva. Igaz, azt is mondja, hogy ravasz. Nagyon ravasz! Ki kellene tehát kérdezni a lovagot. A barátját. No, majd holnap! Vagy otthon, amikor hazaértek. Elvégre csak nem szalad el rögtön érkezés után, mint a bolond? Ámbár... aki szerelmes, az bizony bolond egy

kicsit. Ez mindig így volt és van. Ő maga is mennyit járkált, keresett amikor AZ megtörtént? És még most sem egészen nyugodt. Mert ha az lenne, akkor nem hatna rá annyira a hasonlóság Ágnes és a meghalt néje között.

Így hát csínján kell bánni a lovaggal! Akire úgy látszik éppen most jött rá a bolondulás. Hát legyen neki! Pedig felesége van már. Nem szép ugyan, de szemmel látható, hogy mennyire ragaszkodik az urához. Talán a legjobb lesz ezt az ügyet pihenni hagyni! Csak megnyugszik egy idő után, ha képes rá!

A szentmiklósi udvarházban tehát ilyen volt az áprilisi éjszaka. De nem is olyan messze onnét, talán egy jó futamodásra, a gondolatban, de szóban is említett Falkenstein ezredes, akkori szóhasználatával óbester, szintén gondokba merülve töltötte az éjszakáját.

Az ő csapata nem ment be egy faluba sem, saját sátort vertek neki a katonái minden alkalommal, ahol rájuk esteledett. Ezt, részint elővigyázatosságból tették, nem akarva felkelteni senki figyelmét, hogy ne kérdezősködjön senki arról sem, hogy honnét jönnek, de még kevésbé arról, hogy merrefelé igyekeznek.

Ez idő szerint ugyanis Falkenstein óbester nem más tisztséget viselt – no nem éppen nyíltan, az nem volt neki szokása – mint az összekötő kapocsét Ulászló király, Miksa császár és az oszmán sereggel utazó nagyvezír között.

Ebből következett aztán, hogy igen sok utazgatni valója volt ökelmének, de azt egy cseppet se bánta. Általában nem szeretett magyarázatokba bonyolódni a viselt dolgairól, de különlegesen meg éppen nem azokról, amelyek a saját, személyes kalandjai voltak. Mert ugyan egyre kevésbé volt már fiatal, de a kalandokat azért szerette. Néha! Amikor belebújt a kalandkeresés ördöge. És olyankor jobb volt neki nem az útjába állni.

Ez volt az a kettősség, amelyre Arisztid lovag már régen felfigyelt, de bizonyítani nem tudta. Mostanában meg pláne nem tudta volna, mert a mi óriásunk egyre jobban tudott vigyázni magára. És egyre ritkábban is érezte az ellenállhatatlan vágyat is a kaland keresésére. Amikor pedig ilyesmit érzett, meg tudta azt szervezni okosan és jól, hogy senki követni ne tudja, de ne is merje.

Pedig egyszer már úgy látszott, méghozzá nem is olyan régen, hogy a kalandozásnak vagy vége szakad, vagy megint visszaveti ökelmét a kezdetekhez, vagyis a jobbágylányokhoz – újabban fiatal fiúkhoz is – akik nem tudnak panaszkodni, mert rendszerint a kutya se figyel rájuk. Főleg akkor nem, ha ilyen hatalmas úr áll a másik oldalon.

Hanem mint mondtam is, átmenetileg vége szakadt a jó dolgának, mert a Krapinai csatában meghalt az ő legfontosabb segítője, Delimán aga. Hű! Mérges is volt akkor Falkenstein úr! Bosszút is esküdött mindhármuk ellen. De aztán úgy fordult a sors, hogy még szüksége sem lett azt a bosszút beváltani. Hiszen Talay Ábris még a csatában meghalt, János herceg pedig néhány nap után követte a kapitányát a sírba.

Csak az a fránya, az a rettenetes, papból lett vitéz, Gánti Arisztid ne lenne! Nagyon úgy látszott, hogy a régi ellenség mindent kibír. Pedig már rég fente rá a fogát! Egyszer még orgyilkost is küldött rá, különleges, mérgezett nyílvesszővel. Abból is felépült. Ezt aztán éppen nem lehetett megérteni. Annyi emberi ürülék volt azon a nyavalyás nyílvesszőn, pestissel megfertőzve méghozzá, hogy azzal egy kisebb hadsereget ki lehetett volna irtani. De az a pap, az nem. Sehogy se tudott meghalni. Ráadásul jókora veszteséggel is járt az az eset, mert ki kellett végeztetnie az orgyilkost is, pedig az egyik legjobb embere volt. De hát... beszélhetett volna!

Aztán jött! A fordulat! Mert véletlenül olyan szerencséje nem lehet az embernek, azt kellett hinnie, hogy a sors rendezte így az egészet.

Megint a török táborba küldte akkor Ulászló, megüzenve Alinak az eunuchnak, akkor szendrői pasa volt, hogy készül ugyan ellene, de abból háború, legalábbis az ő akaratával s tudtával sosem lesz. Igen szerette a király a békességet, meg azt, ha nyugton hagyják. Öregedett is már, fiatal felesége is volt, nem a hadakon járt az esze. Jobban inkább az utód nemzésén, hogy Miksának minél jobban

borsot törhessen az orra alá. Mert köztük meg olyan volt a viszony. Hol az egyik bosszantotta a másikat, hol a másik az egyiket.

És akkor mondta neki Ali pasa, látván, hogy erősen lógatja az orrát, hogy:

– Mit búsulsz barátom olyan látványosan? Már alig bírom nézni a szomorúságodat!

Ekkor aztán elmondott neki annyit, amennyit mondhatott, hogy meghalt az ő jó embere, hogyan fog most már hatni a két királyra (császár volt az egyik), na meg a jobbágylányokra is.

Értette a török a dolgot, akár azt is mondhatnánk, hogy tetszett is neki, elvégre vele is megesett, hogy meg kellett kínoztasson néha egy túlságosan ficánkoló rabnőt, hát azt mondta:

– Egyet se búsulj barátom! Már úgyis régen terveztem valamit amivel kedvet csinálhatok neked. Tedd hát azt, amit most mondok neked, látogasd meg azt az embert akihez küldelek, s mutasd neki azt a pergament, amit most adok neked. A többi magától fog jönni.

Falkenstein úr köszönte szépen az Ali pasa jóindulatát, s ahogy az illik, nagy hajlongások mellett távozott.

Aztán, hogy kinyitotta a pergament, s megnézte benne a nevet, kis híján elhajította az egész paksamétát.

– Bányagróf! Mit nekem egy nyavalyás bányagróf! Ki az a Jakob Fugger? Még majd bedug valamelyikbe a bányái közül, aztán törhetem ott a követ a további életemben! Affene egye meg az ilyen ajándékot!

És ha nem lett volna úgy megszorulva, alighanem valóban csúnya helyen végezte volna az a pergamén. De... meg volt szorulva így kis idő elteltével azt mondta magában:

– Bányagróf! Hát akkor lássuk csak azt a bányagrófot!

És elment meglátogatni.

Kicsi, jelentéktelen ember volt az a bányagróf, másfél fejjel magasodott föléje. Legalább! Azonban, mindössze egy félórányi csendes beszélgetés után rájött arra, hogy igazán jó helyre küldte őt az az eunuch! Mert azonnal megtalálták egymásban a harcostársat. Hogy amit az egyik a ravaszságával kigondolt, azt a másik a rengeteg pénzével meg tudja valósítani.

Amellett persze az is lehetséges, hogy a ravasz bányász több vasat is tartott a tűzben, de ez a mi ezredesünket egyelőre nem érdekelte.

– Mert tudja kedves barátom – mondta a Fugger, akkor már több arany és rézbánya tulajdonosa – a világban most már új helyzet van. És mi nem tehetünk mást, minthogy alkalmazkodunk ahhoz. Miért van ez így? Mert aki gyorsan képes alkalmazkodni, azé a jövő. És azé a győzelem is. Például mondjuk, hogy volt az a kalandor hajóskapitány. Olasz, vagy portugallus, vagy mind a kettő egyszerre. Az az ember feltette magában, hogy a fűszeres Indiába akar hajózni, de egy új úton. Meg is tette, legalább ő úgy gondolta, hogy ott van, de ehelyett egy olyan országba érkezett, amely úgy tele van arannyal, hogy azt elképzelni is nehéz. Ebből mi következik? Az, hogy nemsokára már bárki hozzájuthat nagy mennyiségű aranyhoz, nem kell hozzá csak bátorság és gátlástalanság. Ettől aztán a magyarországi bányák, és az egész Magyarország el fogják veszíteni, hogy úgy mondjam, az értéküket. Nem az egészet, de elég tetemes részét. Én tehát mit tettem? Megvásároltam azokat a bányákat, amelyeket a régi tulajdonos nem tudott, vagy nem akart már működtetni. Nem érte meg neki. Nekem, igen. Máris nagyon gazdag vagyok, természetesen a helyi viszonyokhoz képest. Mi következik ebből? Hogy annak adok kölcsönt, akinek akarok, beleértve a királyt is, sőt a császárt is. És én válogatom meg, hogy kinek és mire. Látja barátom? Mintha egy új isten tűnt volna fel a láthatáron. Az égben lakozóhoz képest, a zsebben hordható isten. Most még nincs ereje teljében, de higgye el, gyorsan fejlődik! Nos barátom! Akar-e társulni hozzám?

És Falkenstein azt mondta, hogy akar.

– Ez a beszéd! Mindent el fogunk érni, ígérem! És ez nem légből kiáltott szó, a világ urai leszünk! Természetesen a hozzánk hasonló eszes emberekkel együtt!

Most tehát éppen akkor amikor Talay Antal a lehetőségein tépelődött no meg azon, hogy most már higgyen annak az Ágnesnek vagy ne higgyen, Falkenstein megint csak terveket szövögetett. Ám

azok a tervek most már sokkal inkább nagyobb szabásúak voltak, mint bármelyik, amit régebben kigondolt. Hanem előbb...

Latorkert

Bár számított arra, hogy Ágnes hasonlítani fog a nénjére, azért Teréz mégiscsak megdöbbenett amikor először látta. De hamar úrrá lett a megdöbbenésén, s arra gondolt, hogy elvégre természetes dolog, hogy az ember lánya hasonlítson a testvéréhez. Attól kezdve inkább Antalt figyelte, hogy hogyan viszonyul az újonnan jöthöz. De nem látott kivetnivalót abban a viselkedésben.

Amellett alig is látta a nagyobbik fiát a hazaérkezése utáni két-három napon. Mert Antal egyszerűen eltűnt valami két napra az Arisztid társaságában, csak az este vetette haza őket. Volt úgy, hogy három, négy falunyi távolban járták a határt, felhívva egymás figyelmét egy, vagy más készített eszközre. Legtöbbit a birtok határán mozogtak, ahol a fiatal földesúr, mint idősebbnek, a barátja tanácsait kérte.

Szentmiklós határában például másfél- kétembernyi hosszú karókra hívta fel a lovag figyelmét. A karók zsupszalmával jól le voltak takarva, hogy ne ázzanak meg mértéken felül.

– Latorkert lesz ebből, csak még nem volt időm jól kihegyeztetni őket. No meg felállíttatni.

A lovag ingatta a fejét.

– Ha rám hallgatsz, akkor még nem állíttatod fel! Akadhat valaki aki nem kellene, hogy lássa és hírt vigyen róla az ellenségednek. Akár a saját embereid között is akadhat ilyen. Én inkább azt mondanám, hogy tartsd itt, csak még egy kis fedelet is ácsoltass föléje! És bárki látja, akár szőlőkarónak is gondolhatja. Aztán, amikor itt lesz az ideje, akkor állítsátok fel. De akkor sem eleve úgy, ahogy állnia kell, hanem a földre fektetve. Csak akkor húzasd fel, amikor szükség lesz arra! Úgy sokkal hatásosabb. Ravasz az ellenség és okos, és téged szerfölött meg akar ölni.

– Ezt általában mondod, vagy okod van különösen gondolni valakire?

– Általánosan és különlegesen is. És tudod, kire.

– Áhhh! Falkenstein! Már mondtad. De az Isten szerelmére, miért törődne egy olyan nagy hatalomra jutott ember éppen velem? Talay Antallal, a Hegyközből! Vagy annyira gyűlölöd őt?

– igen. gyűlölöm! És igen, annyira! De ha gondolkoznál, akkor te is azt tennéd amit ő. vagyis igyekeznél minél hamarabb elpusztítani. Valahogy szép csendesen, hogy ne legyen nagy visszhangja. Csakhogy azt már nem lehet. Itt már csak az segít, hogy kard ki kard!

– De hiszen azt mondtad, hogy nagyon gyáva!

– De azt is, hogy nagyon ravasz! És azt is, hogy néha megvadul. És akkor már egyáltalán nem gyáva. Furcsa kettősség egy emberben, de igaz. Meggyőződtem róla. Jártomban-keltemben sokat hallottam és sokat tapasztaltam is. Egyébként ha tudni akarod, Trudi is ezt mondja. És fél is tőle, pedig ő „tűzbenjáró”! És általában nem szokott félni semmitől. És mégis...

– Ezt értem. Trudi szeret téged és azonkívül is fél, hogyha te nem leszel, akkor egyedül marad. Na de én? Mi félténivalóm lenne? Itt!

– Te tényleg nem tudod, vagy nem akarod tudni? Ez az ember alattomos gyilkos! Kéjgyilkos! Hidd már el nekem!

– Azt mondod... hogy... Julcsa? Ő volt?

– Na végre rájöttél! Nehezen ment! Talán azért, mert túlságosan jóhiszemű vagy! Lehet, hogy itt már mindenki tudja, még anyád is! Csak féltenek téged. De hiába féltenek. Ennek el kell dőlnie és el is fog dőlni kettőtök között. Azért kell, mert fél. Nagyon fél tőled! Ha rád gondolsz, elfehéredik és reszketni kezd. Mert tudja, hogy jobb vagy mint ő. És nem engedheted.

– Jó! És akkor mire számítsak? És mikor?

– Hogy mikor, azt nem tudom. Neki is időbe telik. Mert ahogy ismerem, egy egész haramiahadsereget fog majd összeverbuválni ellened. Lehet, hogy törököket. Lehet, hogy másfélét. De azt tudom, hogy meghallom idejében. És akkor hírt fogok adni. És magam is eljövök, ha még élek.

– Dehát mit jelent az, hogy ha még élsz? Csak nem a halálra készülsz?

– Azt nem. De végül is arra mindenki el kell legyen készülve. És azt nem tudhatom, hogy mi történhet majd Gyulán! Mert oda megyek. Frangepán Beatrixhoz. Most ott van. Szóval... ott a helyem. Ha akarja, ha nem.

Most Antal on volt a sor a fejrázásban.

– Azt hiszem, hogy túlságosan nagy jelentőséget tulajdonítasz egy ifjúkori szerelemnek! Apródi fogadalom.

– Ez igaz, de egyben lovagi fogadalom is. Egyszóval, erről ne is próbálj lebeszélni!

Még egy napot maradt Arisztid lovag, azt a tisztesség kedvéért, hogy ne érje szó, aztán elment. Antal nem kérdezte, hogy hová megy, úgys kitérő választ kapott volna. Inkább Trudinak mondta, hogy „aztán vigyázzatok egymásra”! Trudi pedig nagy komolyan ígérte meg, hogy úgy lesz.

Akkoriban már egyre inkább felgyorsult a világ kereke. Ulászló király és Miksa császár valamiféle kutya-macska barátságban voltak egymással. Néha megegyeztek, hogy egyikük a másiktól fogja örökölni a trónt – a magyar trón volt ez természetesen, mert Miksa annál fősvényebb volt, hogy a maga részéről ilyesmibe csak szóban is belemenjen – máskor pedig minden megegyezés dacára hadat viseltek egymás ellen. No, az a háború sem volt igazi vérontás. Inkább csak olyan, mint amikor két kakas ijesztgeti egymást a szemétdomb körül. És hol az egyik kergeti a másikat, hol pedig a másik az egyiket.

Ha valamiféle logikát akarnánk keresni a viselkedésükben, akkor azt mondhatnánk, hogy általában Jagelló volt az, aki békében akart élni a törökkel és Miksa volt az, aki jobban féltette az irháját. Vagyis a birodalmát. Oka is volt arra. De végül is a közvetlen történések olyanokká sikeredtek, amilyenre Falkenstein és mögötte persze Fugger alakította azokat.

Ezerötszázhat július elsején Candale-i Anna fiút szült Jagelló Ulászlónak, ezzel dugába dőlt a Miksával kötött megegyezés a trónutódlásra. A gyermek, aki a keresztségben a Lajos nevet kapta, gyenge, vézna és beteges volt, az udvari orvosok úgy tartották életben, hogy disznókat vágtak le és azoknak a még meleg hasába takarták, hogy melegben legyen. Az orvostörténészek szerint ez volt az első eset Magyarországon, hogy gyenge csecsemő életben tartásához inkubátort használtak. Ennek a Lajos nevű gyermeknek már a pusztas létezése is minden addigi tervet és egyezményt felborított.

Először is, Miksa már nem számíthatott arra, hogy ő személyében Magyar király lesz. De ugyanakkor az erdélyi vajdának is szertefoszlottak a reményei a királysághoz.

Candale-i Anna királyné, az anya pedig néhány hét múltán gyermekági lázban meghalt. Ulászló, az akkorra már több agyvérzésen átesett király, a szeretett felesége után depressziós lett és olyan is maradt kisebb-nagyobb szünetekkel egész élete végéig. Akkor lett igazából Dobzse László belőle. Pedig nagyon szükség lett volna éppen akkoriban egy komoly, kemény kezű királyra.

Falkenstein ezredes és Gánti Arisztid lovag a világot járták, ott téve egymás terveit lehetetlenné, ahol éppen tudták.

Frangepán Beatrix felbontotta a lánya jegyességét Zápolya Györggyel, és új vőlegényt szerzett neki. De ez a jegyesség sem volt hosszú életű, mivel a menyasszony még ugyanabban az évben, ugyanazon a nyáron meg is halt.

Ekkor jelent meg újra Arisztid lovag a Beatrix udvarában. Ahol is szomorúan tapasztalta, hogy majdnem minden megváltozott az ő kényszerű távolléte alatt.

– De hát mit tegyek? Se lányom, se fiam, egyedül élek, özvegyasszony vagyok! Kitől várjak segítséget? Védelmet! Tőled? Ugyan nem, mert te eltűnsz mindjárt amikor alkalom van rá. És különben is feleséged van – Trudi ekkor már mindenhova elkísérte a lovagot.

Keserű szemrehányás volt biz' ez, de nem volt teljesen az igazság híján.

Beatrix tehát közölte a lovaggal, hogy Brandenburgi Györgyöt választotta férjül.

– A király barátja ő, csak élve hagy legalább!

Ez is keserű mondás volt. Nem is mert rá válaszolni Trudin kívül senki. Ő is csak ennyit:

– Nem fog!

Mire az özvegy bosnyák királyné egészen kikelt magából, úgy sikította, hogy:

– Eriggyetek a szemem elől elátkozott, máglyára való boszorkányok! Ne lássalak itt titeket, mert még meggondolom magam és mindkettőtöket lefogatlak!

A házaspár szomorúan, megszégyenülve távozott. Már bele se mertek kezdeni annak elmondásába, hogy jól tudják, Brandenburi György durva, kegyetlen ember és őrizkedjen tőle!

Amikor aztán meghallották, hogy kevesebb mint egy évvel a házasságkötése után Frangepán Beatrix elvetélt és belehalt a vetélésbe, akkor csak néztek egymásra nagy szomorúan. Mintha mondták volna egymásnak, hogy „mi szoltunk”! De hiába.

Harminc éves volt.

Akkor ezerötszázötzet írtak a keresztény naptárak. És Abben az évben jött vissza Arisztid lovag Talajvárra. Egy idő óta így nevezték a falut, holott vár, az nem volt. Igaz, volt valami fából összerótt palánk, az védett nyíltól, puszkagolyótól, még a kisebb ágyúk golyójától is, mert nem deszkából, hanem gerendákból volt összeácsolva.

Hát valóban várhoz hasonlított.

– Ameddig fel nem égetik! – szölt bele Gábor. Aki már komoly huszonkét éves lovagjelölt volt. Mire Arisztid, Trudival egyszerre válaszolt, hogy:

– De nem hagyjuk ám! Azért vagyunk itt!

És ez nem csak az ellenkezés kedvéért volt mondva. Aminthogy délután Arisztid félre is vonta Antalt egy kis komoly beszélgetésre.

– Jönnek!

Már tudta, hogy kik. Csak még azt nem, hogy mitől olyan biztos ebben a barátja. Meg is kérdezte.

– Hosszan, vagy röviden mondjam?

– Úgy, hogy megértsem.

– jó! Akkor ott kezdem, hogy te voltaképpen nem vagy harcos. Vagy legalábbis nem vagy még! Hiányzik belőled az ehhez való ravaszság. Ne érts félre, nem az okosság hiányzik belőled, hanem a ravaszság. A mások, jelen esetben az ellenség becsapásának a képessége. Ezt lehet, hogy megszerzed majd egyszer, lehet, hogy nem. De egyelőre nincs meg. Nem akarok erről most sokat beszélni, majd lesz még alkalmunk rá, egyelőre ez legyen elég. Emlékszel? A múltkor a latorkerttel! Hogy mikor kell felemelni a karókat és mennyire.

– Ezt már tudom. Kiszámítottam. Annyira, hogy embernek és lónak is elég legyen.

– Látod, ez kiváló! Tehát okosság van. Ravaszság... ki tudja? Szerintem nem fogod teljesen megszerezni. Nem olyan fajta ember vagy. Építő! Nem romboló. Látom, akármerre nézek. Tehát, minden okosságod mellett megtörténik, hogy nem figyelsz olyan dolgokra, amelyek később akár nagyon fontosak lesznek. A legfontosabbak. Hol van Daróci? Nem láttad?

– Nem tudom. Három napja nem került eléem. De mégis! Ott van – és mutatta a harcos jobbágyot, aki a többiekkel versenyt dolgozott az erősítésen.

– Igen. MOST ott van. Mert visszajött. Tehát erről van szó. De a három nap igaz. Mert elküldtem kikémlelni az ellenséget. Nemrég tért vissza. Okos híreket hozott. Például azt, hogy hol vannak, hányan vannak és miféle emberek?

– Elmondanád nekem is?

– Éppen most akarom. Tehát! Körülbelül háromszázan vannak. Mind jókötésű, edzett és főleg haramia félék. Ez mind a három fontos!

– ???

– Jókötésű, vagyis jóltáplált, tehát eddig sikeresek. Edzett, tehát volt részük küzdelemben. És haramia félék, vagyis főleg rabolni akarnak.

– Na, mondhattál volna kellemesebb dolgokat is! Nekünk, jó esetben van a három faluból talán nyolcvan harcraftogható emberünk.

– Védekezéshez általában elég. A védekező sereg elég, ha egyharmada a támadónak.

– De ez nincs egyharmad!

– Nem baj. Azért készítettünk különleges segítő alkalmatosságokat. Mint ez a latorkert is például. Megy az ajtók, kapuk megerősítése. Én már szoltam a locsolásról is. Hogy ne kísérletezzenek felgyújtással! Majd meglátod. Te főleg figyelj! Persze, biztos, hogy a harcból is ki kell vedd majd a részedet! Abban az esetben a legfontosabb, hogy magadra vigyázz! Mert téged nem lehet pótolni. Mindenki mást lehet lesz, még engem is, de téged senki. Vágd le azt, aki eléd jön, de az se baj, ha nem, elmész mellette, persze megfelelő távolságban, akit nem tudsz levágni, majd megteszi más! Ez nem párbaj, hanem csata. Itt nem kell a végsőig küzdeni. Majd szólok, vagy mutatom, hogy mikor mit kell csinálni. Na de elég! Úgy mondta Daróci, hogy Várad mellett táboroztak. Estére ideérnek. Valószínűleg nem támadnak sötétben, mert látniuk nekik is kell. De lehet, hogy kémeket küldenek, talán többet is. Szerencsére vaksötét lesz. Se Hold, se csillag. Felhők! Na, meglátjuk. Az asszonyokat, lányokat be a nagyházba! Különösen anyátokat, Ágneszt és a gyermeket! Mert rátok fognak leginkább vadászni. Rád és rájuk. A gyermekekre főleg!

– Te tudod, hogy... ?

– Persze! Én tanácsoltam Beatrixnek! Jó sokáig kellett győzködnöm! Na, mindegy! Szegény, nem érte meg!

Ekkor jelentkezett Daróci, hogy itt vannak.

– Sietnek! Túl akarnak lenni rajta.

Már látszottak a lovasok.

– Látod, ott van Falkenstein! Elég rossz állapotban!

– Nem az első sorban!

– Nem! Jellemző, hogy ott is akar lenni, meg nem is.

– Ki vezeti őket?

– Ott van! Látod? Egy székelő lófő. György a neve.

– Milyen György?

– Nem tudom. Lehet, hogy a Székely a neve is. Úgy hallottam, kegyetlen ember. Az öldöklés élteti. De ne őt figyeld! Inkább Falkenstein! Őt a bosszú hozta ide, ezért kitartóbb, bátrabb mint szokott lenni. A székelő képzett katona, tudja, hogy mikor elég az elég. Ő itt most csak zsoldos. Az isten irgalmazzon meg attól, ha egyszer fontos lenne neki! De itt és ez, még nem.

A mondott és mutatott vitéz nagyjából negyvenesnek látszott. Már jól kopaszodott.

Amikor a védelmet felállították – az embereket és a tennivalókat megint Arisztid lovag osztotta fel – nem telt bele öt perc, egy tojás fővésének az ideje, a támadók indultak is. Lassú ügetésben, amely gyorsult, de nem csapott át vágatába. A székelő alvezér jól irányította az embereit. Ám a végén Falkenstein már nem bírta magával és vágatába ugratott. Nagyon közel voltak már.

– Most! – kiáltott a lovag. És a latorkert karói felemelkedtek a kötelek húzásától. Aki tudott, elkanyarodott, György is, aki nem, az fennakadt. Falkenstein is egy karóra került.

„Nem bírta magával” mormogott a lovag, aztán megint kiáltott:

– Kardra ki!

Az emberek kitódultak. Mindenki tudása szerint küzdött. Egy félórányi idő múltával aztán a támadók ritkulni kezdtek. Ki elfutott, ki elesett. A székelő alvezér összekiabálta a csapatát és elügettek. Ideje volt. Sokan elvesztek, vagy megsebesültek.

– Antal! – kiáltotta magához Arisztid a földesurat – Nézzük meg az eredményt és küldjünk kísérőket is! Nehogy megleljenek az éjjel!

De a kísérőknek nem akadt küzdeni valójuk. A hadfi megelégette a harcot. Képzett lévén egyetlen szemvillanással felmérte, hogy ehhez az erőhöz kevesen maradtak. Mentek, eltűntek az erdőben. Napok múltán talán majd előkerül közülük egy néhány, élelemért könyörögni.

Aztán a karókhöz mentek. Biz azok jókora tizedelést műveltek. Halottak, haldoklók függtek rajtuk.

Falkenstein még élt. Ott lihegett, átkozódott egy jókora karón. Kersztbe kapta el a fatörzs, nem halt meg mindjárt.

Hogy meglátta Arisztidet közeledni, könyörgésre fogta. Kérte, szabadítsa ki, húzza le a karóról, ne hagyja meghalni. De a lovag tudta, hogy ha lehúzza, azonnal meghal s ezt meg is mondta neki.

Akkor ért oda Antal. Őt is megszólította.

– Gazdaggá tesznek, csak húzzál le innét! Nem akarok meghalni!

– Dehát mondtad nekem a barátom, hogy akkor azonnal meghalsz! Látja abból, milyen vér folyik!

– De nagyon fááááj!

– Akkor emlékezzél Julcsára! A szeretőmre, akit megöltél tíz éve! Neki is nagyon fájhatott! Pedig ő nem akart megölni senkit! Ártatlan volt.

– Akkor is csinálj valamiit!

A földesúr eléje állt. Eleinte nem tett semmit, de amikor az ellensége egy szempillantásig nem nézett oda, csak egy szürke villanást lehetett látni. A kardja volt. És Falkenstein ezredes nem volt többé. Csak külön a fej és az élettelen test.

– Látom... megkönyörültél rajta – mondta később Arisztid.

– Nem szeretem az ok nélküli kegyetlenkedést!

– Láttam. Igazad volt. De te is beláthatod, hogy nem katona vagy. Hanem építő.

– Igazad volt. Harcolok ha kell, de jobb ha építhetek.

– Így helyes.

Másnap kivezényelték az embereket, hogy eltemessék a halottakat. Bizony közülük is estek halottak, meg még inkább sebesültek. Az utóbbiak később vagy meggyógyultak, vagy ők is meghaltak. Ilyen világ volt akkoriban.

– Ez volt a Falkenstein lova – ezt Arisztid mondta Antalnak, amikor számbavették azt, ami az ostrom után maradt – Szegény pára! De kár érte! Jó ló lehetett!

– Én nem figyeltem rá.

– Persze, nem vagy katona. De okom volt rá, hogy mutattam. Nézd meg a nyeregkápát! Általában szokott lenni valami ott.

– Nem tudom kinyitni! – kínlódott a másik a kinyithatatlan üreggel.

Aztán még a lovag is kínozza egy ideig azt a kápát, de a végén csak megadta magát. Értékes holmik voltak benne, legalábbis amik egy katonatisztnek, aki sokat kell utazzon, fontosak szoktak lenni. Drágakövek, iratok.

– Vedd el a köveket! – mondta mosolyogva a lovagnak Antal.

– Köszönöm, de nem kérek belőlük! Látom ugyan, hogy egy kisebb vagy, vagy tán nem is kisebb, de az én vagyonomhoz képest alig lenne valami. Inkább tedd el te! Ki tudja, mi ér még. Mert én már meg fogok ülni a birtokomon, ami a bátyámtól maradt rám.

– Én nem is tudtam, hogy bátyád is van.

– Csak volt. Azért kellett kivájak az egyházi szolgálatból, mivel neki nem volt gyermeke.

A házigazda földesúr nem tudta, mit válaszoljon erre. Szerette volna, ha Arisztid választ a kövekből, de tolaodó sem akart lenni a lovag meg inkább a kápában levő iratokat kérte el. Hogy ő majd elolvassa, és ami gonoszságot talál, megpróbálja majd jóra változtatni. Hogy ne emberek vesztére legyen, inkább a javukra, ha lehetséges.

Az ostrom másodnapján Teréz tekintetes asszony megbetegedett. A rá következő napon ágynak esett és egy hét múlva meghalt.

– Láttam rajta – mondta Arisztid szomorúan – azt hiszem, hogy a szíve nem bírta a túlzott izgalmat. Sok ilyet láttam már. Férfiaknál is. Sőt, náluk többször.

Ezután a két fiatal férfi, Antal és Gábor már alig találta a helyét a Hegyközben. Minden a múlt megpróbáltatásaira emlékeztette őket.

A kis Matyi abban az évben már ötéves volt. Fűzfaágon lovagolt körbe a birtokon, mint más olyan korú gyermekek szoktak. Antal szívesen elnézegette, ahogy a korabeli gyermekekkel játszik. Sokért nem adta volna, ha az ő gyereke lett volna. De hát... honnan?

Ágnesre is szívesen tekintett amikor a lány nem nézett oda. Mert amikor látták, akkor rendkívül szertartásosan viselkedett vele szemben. Ám egyszer a leánya elkapta a félénk, vágyakozó tekintetet amivel a gyermekre nézett.

– Tetszik? – kérdezte.

- Nagyon! Szeretném ha az én fiam lenne!
 - Dehát mi akadályoz meg abban, hogy örökbe fogadd?
 - Én? Amikor láttam a keresztlevelét?
 - Szerintem a te neved sem ér kevesebbet mint az övé! – Ágnes akkor már tudta a Talay család ötszáz éves titkát. Körülbelül Teréz lehetett az aki elárulta neki – És különben is rám bízta Frangepán Beatrix, hogy neveljem a legjobb tudásom szerint! Tehát, mivel már senki sem él már a rokonai közül, azt tehetem amit akarok. Ha akarom, akár neked is adhatom. Valószínűleg ez lenne a legjobb amit tehetek mint törvényes gyám. Hiszen olvastad!
 - És ezt igaz lelkedre mondd?
 - Igaz lelkemre! Hisz tudod, hogy mindig őszinte voltam veled. Most meg... még inkább! Szegény néném!
 - Ebben az esetben, kisasszonyom, tisztelettel megkérlek, hogy legyél a feleségem!
 - Én pedig szeretettel igent mondok!
- Matyit is megkérdezte:
- Szeretnéd, ha Antal úr lenne az apád?
 - Nagyon! – és örömeiben körülugráta az udvart.
- Ágnes hamiskásan mosolygott:
- Aztán... ne lepődj meg, ha a nászéjszakán olyat tapasztalsz majd mint Szent József annak idején!

Nagyjából ugyanebben az időben Arisztid lovag komoly megbeszélést folytatott Gáborral. Valami iratokat is odaadott neki, hogy legjobb tudása szerint járjon el. És abban ami a teendő volt, teljes mértékben egyetértettek.

- Utaznod kell majd! Antalra nem bízhatom. Ki tudja, mit találsz ott? Ami megzavarná a lelke nyugalma. Pedig csak most kapta vissza!

Kapóra jött nekik, hogy az idősebbik testvér szintén el kellett utazzon. Ő azonban a királyhoz készült.

Második Ulászló a többszöri agyvérzés után már csak amolyan félöntudatlan állapotban létezett. Inkább csak olyankor élenkült meg, amikor behozták hozzá a kisfiát.

De Antalnak szerencséje volt, hogy amikor eléje került, Ulászlónak tiszta volt a feje. Meghallgatta a kérést és szokása szerint a „Jól van!” szavakkal nyugtázta. Majd még hozzátette, hogy „meglátom, mit tehetünk”!

Ugyanabban az időben, ha nem is napra pontosan, megnyílt Ferrarában egy magánbörtön ajtaja. A rab, aki akkor már egy hete nem kapott enni, nagyon leromlott állapotban volt. Annyira, hogy a látogatója, egy idegenből jött főúr, valósággal megijedt tőle. De nem annyira, hogy ne tudta volna azonnal, mi a teendője. Ételt hozatott, tiszta vizet, meg egy kicsike bort is. Aztán úgy etette a szegény foglyot, mintha csecsemő lenne. Néhány nap után meg is erősödött valamennyire, csak még akkor is sovány volt mint egy gereblye. Ettől kezdve szolgálkat fogadott, hogy az „ismerősét” hozzák rendbe.

Gábor, mert ő volt a „főúr”, legközelebb egy jó héttel később látta a védencét. Egy jókora ládát cipeltetett a bérelt szolgálkkal, hogy raknák fel azt egy hintóra – a hintó is bérelve volt.

A volt rab ezúttal meglehetősen úrias ruhában volt, inkább valami ficsúrnak nézett ki mint volt fogvatartottnak.

- Merre igyekszel barátom? – kérdezte.
- Messze innen! Erdélybe.
- És ott hova?
- Még nem tudom.
- Na ha nem akkor mondanék én egy úticélt. Van Erdélyben egy vidék, amelynek Székelyföld a neve. Én minden esetre oda tartok majd. Amikor a bátyám elintézi az elintézni valókat. Akarsz velem jönni?

– Szívesen. Egyik hely olyan mint a másik.

Nagyjából egy évvel az előbb leírtak után, egy fiatal házaspár utazott keleti irányba. Egy gyermek is volt velük. Ahogy az országút kanyarodott, érdekes hegycsúcs került a szemük elé. Nem volt nagy az az orom, a környező hegyekhez képest inkább kicsi. Ám a tetején egy régi várrom terpeszkedett. No, megállítják a szekeret és kérdik az arrajárókat, hogy mi lenne az?

– Messziről jöhettek uram, ha nem tudjátok! – felelt a kérdezett – Nem más lakott ott, mint a híres-nevezetes Rapsonné.

– Na és ki lett volna őkelme?

– Őkelme? Ne beszélj róla tiszteletlenül uram, mert tündér volt ő és boszorkány is. Lehet, hogy reggelre hátrafordítja a fejedet, ha tiszteletlen vagy! Történt már ilyen s cifra is!

Az utazó úr összenézett a feleségével. Valami olyan volt a nézésükben, hogy „na, mit szólsz ehhez”? Aztán csak annyit kérdeztek:

– Láttam itt egy falut, mi a neve?

– Sófalva a neve. Mert, hogy sót bányásznak ott. Mindenhol az van a vidéken.

– És mondd barátom! Nem járt még híre, hogy a király s a vajda úr sótisztet akar kinevezni oda?

– De bizony jár. De még nem érkezett meg. Lehet, hogy megették a farkasok. Vagy a mándruc.

– No, Ágneském édesem, mit gondolsz? Akarsz-e a sótiszt felesége lenni?

– Semmi nagyobb vágyam nincsen uram! – felelt az asszonyka – Mert lám, latrok kertjéből indultunk és tündérkertbe jutottunk!

– No, akkor kedves barátom – szólt megint az úton talált emberhez – Itt van az írás, én vagyok az a sótiszt. Mehetünk a bíróhoz!

Mert Talay Antal volt a sótiszt. Gábor nem volt velük. Ő a Székelyföld egy másik vidékére utazott. Háromszékre. A régebben ferrarai fogoly is vele volt.

Végszó. A szobor

„Különös helyi mítosz még az, hogy a talajvári ostrom utáni cselekedeteket illetően azok akik szemtanúk voltak, azt állították, a fej levágása után a Frankenstein nyakából fekete vér folyt. Még különösebb és én személy szerint nem is hiszem el, miszerint valami kénközszagot is éreztek, és fekete füst terjengett tova. És ezalatt a test eltűnt. Később sem létezett. Mintha abban a füstben felolvadt volna és elszállt volna legott. Persze, egy fej nélküli testet nem könnyű megtalálni.

Maga a Talajvár név is rövid életű volt azután. A falu erődtései elvesztek valamikor az esemény után következő négy évben. Gondolom, feltűzelték a falu lakói.

Négy év múltán aztán a Dózsa hadak perzselték fel az ország keleti részét. Jóllehet, a Hegyköz éppenséggel kívül volt a vonulási útvonalukon, mégis azután már ott is sok minden megváltozott, nemcsak a falu neve.

A falusiakról nem tudni, hogy csatlakozott-e valaki is a Dózsa hadakhoz, szerintem nem. Vagy ha volt is olyan, amikor a had felkeléssé alakult, azok is otthagyták őket. Nem is volt semmi értelme annak, hogy részt vegyenek a harcban. Nem lévén köztük sem jobbágy, sem nemes. Pap is csak kettő. A többi, eltávozván a földesuruk, királyi pátenssel szabad paraszti sorba került.

Dózsát egyébként nem értem. Akkor, amikor már a sok jutalom és a nagy fővezérség a kezében volt, és amikor negyvenezer paraszti harcosa volt egybegyűlve a pesti réten, csak egy szavába, s alig néhány lépésébe került volna, hogy leválsa, trónjától megfossa az amúgy is öreg és beteg Dobzse Lászlót, s magát tétesse királynak. Ő azonban nem ezt tette, hanem ehelyett vérbe borította az országot. Nem gondolhatok egyébre mint, hogy eredetileg is ezt akarta tenni. Talán a halál öldöklő angyla volt, akinek csak a pusztításban telt kedve.”

Este volt már, sötét. Medve Albert felemelte a fejét az íróasztalról, amelyre leborulva aludt el olvasás közben.

„Jó, elaludtam, ez érthető, de mitől ébredtem fel? Persze, nyomta a fejemet az íróasztal lapja. Nekem is lehetett volna annyi eszem, hogy kényelmesebb helyet válasszak az olvasáshoz”!

Még tett-vett egy darabig félig ébren, s szidta magát, hogy mi lelte őt, komoly tanárember létére, hogy így belealudt az olvasásba. Igaz ugyan hogy az olvasott történet nem volt mindennapi.

Csengetett valaki. Türelmetlenül. És Albertnek éppen akkor jutott eszébe, hogy Michaelát már megint elnyelte a föld. Mert három hét már megint eltelt, és nem jelentkezik. Pedig megígérte.

Megint csengettek. Most már határozottan türelmetlenül, többször nyomogatva. Nehezen feltápáskodott, még aludt félig, és kiment. A kapuban senki.

„Na, ez türelmetlen volt. Sietett! Legyen neki jó! Vajon nem Michaela?” fel is hívta amikor megint bent volt.

– Szia! Merre vagy?

– Most? Útban a rendőrség felé. Miután a kapuban szobroztam és csengettem egy darabig. Elaludtál?

– Én igen. De miért mész a rendőrség felé?

– Meghalt valaki. Az a szerelő, aki Földváron segített. És behívtak, hogy kérdezzenek ki.

– Nem tudsz visszajönni? Időre hívtak?

– Inkább gyere ki te és kísérlj el!

– Már is ott vagyok! Várj meg!

Így lett. Megtudták aztán, hogy bizony az a szerelő, aki egyébként később mérnöknek bizonyult, valóban meghalt.

– Csúnya halála volt – jelentette ki Ionescu felügyelő – agyonverték.

– Csak úgy, egyből?

– Még azt sem. Hanem előtte megverték. Talán kínozták is. A paptól tudom, hogy maguk ismerték.

– Igen, ismertük, de csak alig. Egyszer segített, amikor lerobbant a kocsim.

– De, már megbocsásson, de mit kerestek maguk Földváron? És mikor?

– Valóban kerestünk. Egy szobrot. Középkori, vagy reneszánsz. Nemrég még a templom valami raktárféléjében volt. Mi pedig művelődéstörténetet tanítunk. És szerettük volna látni. De éppen azelőtt lopták el valakik. Így csak a fényképét láttuk. Nagyon érdekes szobor, de nem templomba való. Régi, középkori templomok falába beépítve láttunk hasonló torzókat, de azok kőből vannak. Ez meg bronzból volt. A lopásnak nagy híre volt, keresték is akkoriban.

– Ezek szerint akkor voltak Földváron. Néhány nappal azután lehetett. Most már be tudom tájolni. Az időt. És az a szerelő? Tudott valamit a szoborról?

– Nem tudjuk. Érdekelni érdekelte. De lehet, hogy olyan fajta volt. Akit minden érdekel. Viszont elmondani nem merte, vagy nem akarta azt, amit a szoborról tud. Mintha félt volna valakitől. Vagy valamitől.

– És mint látható, nem hiába félt – reagált a rendőr – Na, menjenek haza! Köszönöm. És nehogy elkezdjenek nyomozni! Az nem a maguk dolga! Hagyják a szobrot a fenébe! Az élet többet ér!

A rendőrség kapujában még egyszer összenéztek.

– Nyomozni? Nem is rossz ötlet! – ezt Michaela mondta.

– Hááát... Nem is tudom. Most merre mész? Nem jössz még be hozzám? Van valamim! Azt hiszem, érdekes! Ha már éppen erről van szó.

Az asszony elmosolyodott.

– Szóval így csábítod te a nőket?

– Azt nem. Pedig téged... mondjuk szívesen.

– Akkor miért nem hívtál fel olyan régen?

– Azt hittem, haragszol.

– Én? Miért kéne haragudjak?

– Hááát azért. A mozdulatért... pedig véletlen volt.

– Beszélsz bolondokat! Először is hízeglő. Azonkívül már akkor elnézést kértél. Szóval felhívhattál volna! Meddig vártál volna még, ha nincs a rendőrség?

Albert határozatlanul tárta szét a kezét.

– Nem tudom...

– Na gyere! Nézzük meg, hogy mi az ami szerinted érdekelne engem!

– Itt van! – tette elé Albert már otthon a paksamétát. Biz' az egy jókora füzet vastagságú volt.

– És mi ez?

– Ez? Körülbelül annak a szobornak a története. Legalábbis én úgy vélem. Kalapos Lászlón keresztül jutottam hozzá. Amúgy a Dezső Kocsmája nevű vendéglő tulaja szerezte, vagy örökölte valahonnan. Mert egyezik a neve az egyik szereplőével. Harangöntő Sándornak hívják.

– Aki az egyetemen tanít? Ismerem. Egyszer voltam is nála. Kocsmárosi minőségében. Csakhogy ez nagyon vastag. Reggelig se olvasom el!

– Sebaj! Maradj itt! Én már elolvastam. Abba aludtam bele. Érdekes történet a középkorból. Illetve a középkor és az újkor határán. De előbb megünnepeljük a kibékülésünket!

– Hogy érted? Én nem haragszom. Mondtam már!

– Igen! De én azt hittem, hogy igen! És most nagyon örülök!

– Hát annyira?

– Annyira!

– Számít neked? Nem gondoltam volna!

– Jó! Ne ragozzuk! Inkább gyere és vacsorázzunk. Aztán ha akarod olvass bele! Tudom, hogy nem megy egyszerre az egész, de legalább többször fogsz idejönni. Bocsi, hogy nem ajánlom fel, hogy odaadom, de nem az enyém. A Sándoré. Neki valami családi ereklje!

Éjjel egy óra után Michaela nem bírta tovább.

– Már káprázik a szemem! Jó, hogy péntek van, illetve volt.

– Én is úgy gondoltam, hogy maradj!

– Akkor feküdjünk le! Nagyon fáradt vagyok! Még a rendőrség is! Sose szerettem.

– Akkor jó éjt! Nem félsz már?

- Nem! Kezdem megszokni az éjjeli zajokat itt.
- Akkor én megyek a másik szobába!
- Inkább mégis maradj!

Michaela másnap délre végzett az olvasással.

- De ez nem az eredeti, ugye?
- Nem! Ezt már Sándor írta össze. Az eredetit egy akkori ember írta le, szintén szereplő a történetben. Így aztán van benne forrás is, fantázia is. Minden. Ahogy Sándor elképzelte. Különben Kalapos Lászlónak kellett. Valami a felesége számára szükséges dologban. Hallottad-e, nem-e, meghalt egy barátnője. Megölték.
- És meglett a gyilkos?
- Meg. Még csak nem is kellett ördögvasdászat hozzá. De mégis jó, hogy annak idején említette a fiam, mert ha nem mondja, talán nem is kezdtem volna el utánanézni.
- És mi lenne, ha meglátogatnánk? Azt a vendéglőst! Szabad?
- Persze! Elvégre vendéglős!

A látogatásra délután került sor. És ha már a Dezső Kocsmájába mentek, akkor rituálisan szakítottak egyet-egyet a híres gyümölcsös kínálatából.

Dezső is, és Márti, a felesége is nagyon elégedettek voltak.

A parádés vacsora után és a hozzáillő italok után a beszélgetés következett. Dezső elmondta mindazt amit a gyümölcsökről, s az életükről el kellett mondania. És azt is, amit a szoborról gondolt.

- Nos, talán lesétálnátok velem a pincébe, megnézni a boraimat! – ezt a vendéglős mondta a vacsora után – Nem mindenkinek jár, de ti különlegesekek vagytok. Gyertek! Válogassatok belőle estére!

Lementek!

És ott volt!

A szobor. Nem kellett nagyon vizsgálgatni, ránézésre tudták, hogy csak az lehet. A témaválasztás teljesen középkori, viszont a kidolgozás módja, aprólékossága eltéveszthetetlenül reneszánsz.

Bizony, meg volt feketedve a hibás bánásmódtól, a zöld rozsda is kiütközött rajta, de akkor is az volt.

- A legszentebb családi ereklyém! – szólalt meg Dezső, aki Sándor is volt.
- Ho... hogy került hozzád? Csak nem...
- Dehogysis! – nevetett jóízűen a házigazda – A lehető legegyszerűbb módon. Elhozták, hogy vegyem meg! Én pedig megvettem. Szerencsére megengedhettem magamnak.
- Pont hozzád?
- Természetesen! Hiszen útjára eresztettem egy jelzést. Ne kérdezzétek, hogy hogyan! Itt van. Én magam sem sejtem, hogy hány áttételen ment keresztül és miféle áttételek voltak azok. Lehet, sőt valószínű, hogy kideríthetném, de akkor bezáródna az az út. És eljönne a pillanat, amikor egyeseken nem segíthetnék. Most azonban legelőször megszabadítom őkelmét a sok ráakódott kosztól, azután pedig visszaadom a templomnak. De azért jól esik, hogy itthon is volt egy kis időre!
- De azért már egyszer ellopták! Láttunk egy kisfilmet!
- Ó! A szupernyolcas! Nekem is van belőle példányom. Laci elhozta. De azok négyen nem a tolvajok voltak! Ők vitték vissza a templomba.
- De meghaltak!
- Igen! Szegények! Tudjátok, hogy a világon hatalmas erők feszülnek egymásnak. Nekik meg nem volt... életbiztosításuk.
- Neked van?
- Ó, igen. Legalábbis nem hiszem, hogy megölnének, bár semmi sincs kizárva. Csakhogy akkor egy hasonló, bár másik esetben nem lesz kihez forduljanak.

Michaelának erről más jutott az eszébe.

– Dezsői mivoltodban kérdezném tőled, igaz lelkedre! Az emberiség valóban a saját sírját ássa?
– Sajnos igen. És csak egy kicsi... egy icike picike remény maradt.
– Szerinted melyik erő a jó?
– Egyik sem igazán. Ez éppen olyan, mintha azt kérdeznéd, hogy melyik a jó, a vadember, vagy a világcsaló?
– De, azért a vadember nevelhető!?
– Hát ez éppen a picike remény. Na? Választottatok?
– Igen! – Mondták mindketten egyszerre. És mutatták is – És a szobor? Mitől olyan értékes? És micsoda valójában?
– Tanúságtétel. Egy nagyon egyszerű, régi, a jobbágysorból éppen csak kikerült mesterlegény tanúságtétele arról, hogy mit látott és mit nem szeretne még egyszer látni.
Dezső újfent mosolygott. És felmentek. Csak azután folytatta:
– Kedveseim, megtisztelnétek vele, ha ma éjjel itt aludnátok nálam! Olyan a világ amilyen, körülöttünk háború, ember ember ellen acsarkodik, de ti egy percre se feledjétek, hogy itt vagytok, és most vagytok itt! A szobátok már elő van készítve! Érezzétek jól magatokat! Ne feledjétek: **NEKTEK MINDENT SZABAD!**
Ezután kettesben maradtak, csak a kiválasztott bor társaságában.
Szó már alig esett köztük. Mindössze Michaela szólt egy jó óra elteltével és csak annyit, hogy: Szegény Julcsa!

Vége

Marosvásárhely,
2023. január 31.